

การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน
ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

นายสุริยะ นุชพีช

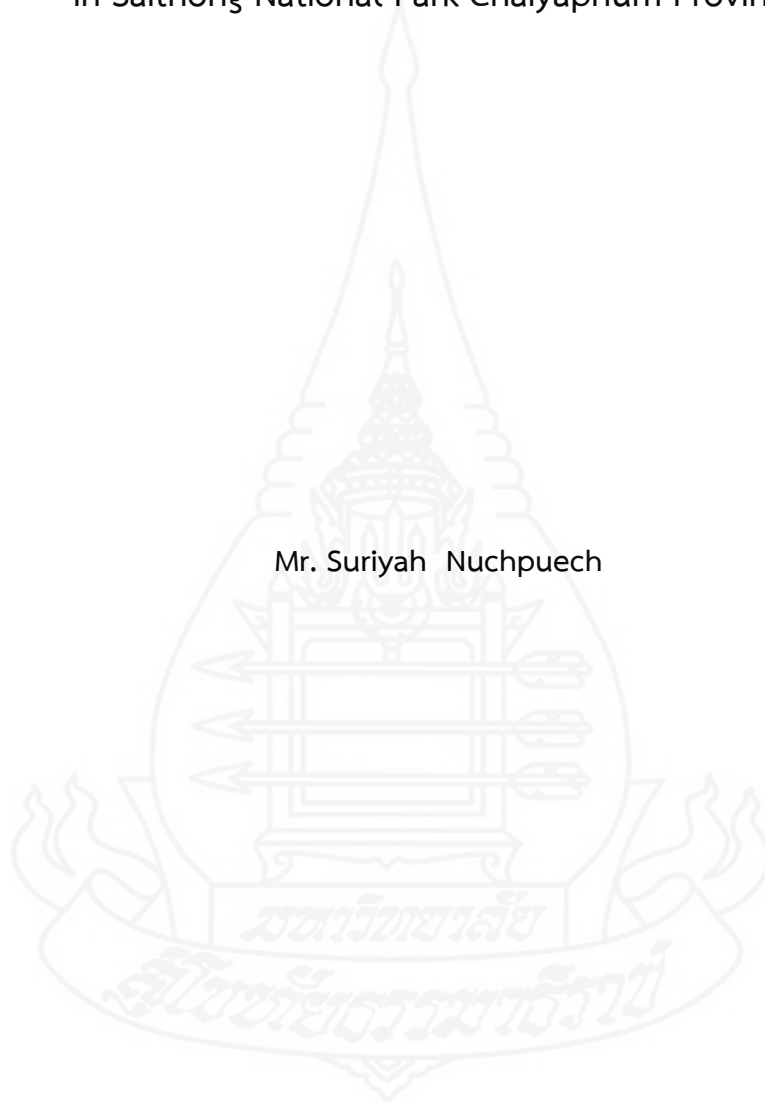

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

The Acceptance of People on Land Tenure Problem Solving
in Saithong National Park Chaiyaphum Province

Mr. Suriyah Nuchpuech

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Resources Management

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่
อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
ชื่อและนามสกุล นายสุริยะ นุชพีช
แขนงวิชา การจัดการการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต เวชกิจ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ คงสม

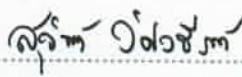

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วติน อังคพัฒนากุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต เวชกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ คงสม)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย นายสุริยะ นุชพีช รหัสนักศึกษา 2579001955

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต เวชกิจ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ คงสม

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม (2) ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน (3) การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน (4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และ (5) ปัญหาข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

การวิจัยเป็นเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างคือราษฎรผู้ถือครองที่ดินตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน-หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง ท้องที่ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต ตำบลวังตะเฒ่า และ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ รวม 957 ราย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 ราย ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ Chi-square หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.3 อายุเฉลี่ย 48.12 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.9 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4 คน ทำเกษตรกรรม ร้อยละ 86.2 รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 129,645 บาท/ปี มีหนี้สิน ร้อยละ 77.4 ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น ร้อยละ 78.0 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 31.28 ปี จำนวนเนื้อที่ที่ถือครองเฉลี่ย 43.80 ไร่ ได้ที่ดินมาโดยพ่อแม่มอบให้ ร้อยละ 74.3 ทำประโยชน์ในที่ดินเอง ร้อยละ 97.0 ใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มพื้นที่ ร้อยละ 92.9 ที่ดินมีความเพียงพอแล้ว ร้อยละ 68.1 ไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร้อยละ 53.2 (2) ราษฎรร้อยละ 54.6 มีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินระดับปานกลาง (3) ราษฎรยอมรับขั้นตอนการดำเนินงานในระดับน้อยทุกขั้นตอน (4) ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน (5) สำหรับปัญหาต่อการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการไม่ทั่วถึง แนวเขตควบคุมพื้นที่ไม่ชัดเจน และราษฎรไม่มีส่วนร่วม ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ราษฎรขออยู่อาศัยทำกินในพื้นที่เดิม ให้ส่งข้อมูลแผนที่การถือครอง และแผนที่แนวเขตควบคุมพื้นที่ให้ชุมชนและราษฎรที่เกี่ยวข้อง และรับรองสิทธิกรณีพื้นที่พิสูจน์สิทธิ์แล้วอยู่ก่อน

คำสำคัญ การยอมรับ ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

Thesis title: The Acceptance of People on Land Tenure Problem Solving in Saithong National Park Chaiyaphum Province

Researcher: Mr. Suriyah Nuchpuech ID: 2579001955;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management);

Thesis advisors: (1) Dr. Dusit Wechakit, Associate Professor (2) Dr. Chaiwat Kongsom, Associate Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the basic socio-economic information, (2) the knowledge and understanding of people on land tenure problem solving process, (3) the acceptance of people on land tenure problem solving process, (4) the relationship between the basic socio-economic factors and the acceptance of people on land tenure problem solving process, and (5) the recommendation of people on land tenure problem solving process in Saithong National Park, Chaiyaphum Province.

This research was the survey research method, which the sample was the people or tenants according to the population list of 957 who have been verified that being residents/working for a living before and after the first announcement date on being the reserved forest area by law in the reserved forest area of Saithong National Park, Chaiyaphum Province, the local of Pong Nok Sub-district in Thep Sathit District, Wang Takhe Sub-district, Huai Yae Sub-district in Nong Bua Rawe District of Chaiyaphum Province, totaling 282 samples employed simple random sampling, using a questionnaires as a research tool, the data analysis used frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and Chi-square to find the relationship between variables.

The research finding found that (1) most of respondents were male in 55.3 percentage level, the average age was 48.12 years. The most respondents graduated in primary education level in 70.9 percentage level, the average number of household members was 4 persons, doing farming in 86.2 percentage level, and the average annual household income was 129,645 baht, having debt in 77.4 percentage level, moved to other villages in 78.0 percentage level, the average settlement period was 31.28 years, the average land holding was 43.80 rai (1 rai=1,600m²). the land was donated by parents in 74.3 percentage level, own land utilization in 97.0 percentage level, utilizing full land area in 92.9 percentage level, the lands were satisfactory in 69.1 percentage level, unfamiliar with the forester in 53.2 percentage level, (2) having knowledge and understanding on the land tenure problem solving process at medium level in the value of 54.6 percent, (3) the acceptance on the land tenure problem solving process at low level in every steps. (4) The basic factors that related to the acceptance on the land tenure problem solving process were age, the way of acquisition of land, the way of land utilization, land use activities of land utilization, the familiar with the forester, and the knowledge and understanding on the land tenure problem solving process, (5) as for the problem towards the important process were; the publicity for the project explicating uncovered, the area control line was unclear, and the people have not participated in the project. For the main recommendations such as the people requesting for making a living in the original area, to be sending the information of the land tenure map and the area control boundary map to the community and people concerned and the acknowledgement of right in case of the area has prior proved the right.

Keywords: Acceptance, Forest conservation, Saithong National Park, Chaiyaphum Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แรงบันดาลใจจากการทำงานร่วมกับราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติตาไถ่ จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งคิดไว้ในเบื้องต้นว่า การแก้ไขปัญหาดังกล่าวคงจบสิ้นด้วยดีและเป็นที่ยอมรับของราษฎรในท้องถิ่น แต่กลับหาเป็นเช่นนั้นไม่ กล่าวคือได้รับคำบอกเล่าจากราษฎรส่วนหนึ่งที่ถือครองที่ดินตามโครงการดังกล่าวว่า กำลังประสบปัญหาการขอคืนพื้นที่ตามนโยบายทวงคืนผืนป่าของรัฐบาล ประกอบกับมีราษฎรบางส่วนยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ถือครองที่ดิน มีหน้าซำยังถูกดำเนินคดีขับไล่ให้ออกจากพื้นที่ด้วย ดังนั้น จึงเลือกศึกษาเรื่องนี้แต่เนื่องจากความต่างด้านฐานข้อมูลของผู้ถือครองที่ดิน จึงเลือกศึกษาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ผลสำเร็จของวิทยานิพนธ์ ได้รับความเมตตาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ดุสิต เวชกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ คงสม อาจารย์ที่ปรึกษา รองและกรรมการสอบ ที่ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ชี้แนะข้อบกพร่องให้ปรับปรุงแก้ไข และการช่วยเหลือด้านต่างๆ จนงานวิทยานิพนธ์เสร็จครบถ้วนอย่างสมบูรณ์ รวมตลอดถึงสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับฐานข้อมูลการถือครองที่ดิน คดีการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ และหนังสือราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วศิน อิงคพัฒนากุล ประธานกรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงเพิ่มเติม จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณนงเยาว์ วัฒนานูชิต ที่ช่วยเหลือด้านบทความและกราฟิกบางส่วน คุณขวัญชัย ไกลเลิศสมบูรณ์ คุณสรวิทย์ สิงห์ทอง คุณทรง นม้นนา และคุณชัชชวาล ฤทธิ์ชัยภูมิ ที่ช่วยเหลือด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การประสานงานกับผู้นำชุมชนและราษฎรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

และสุดท้ายก็คือ คุณแม่ยินดี นุชพีช และคุณสุพิชญา นุชพีช ผู้เป็นภรรยา ที่สนับสนุนคอยเป็นแรงใจและกำลังใจ ทำให้การศึกษาและงานวิจัยบรรลุผลสำเร็จ

สุริยะ นุชพีช

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ	8
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน	11
นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	16
การแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย	19
โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์	27
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา	29
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

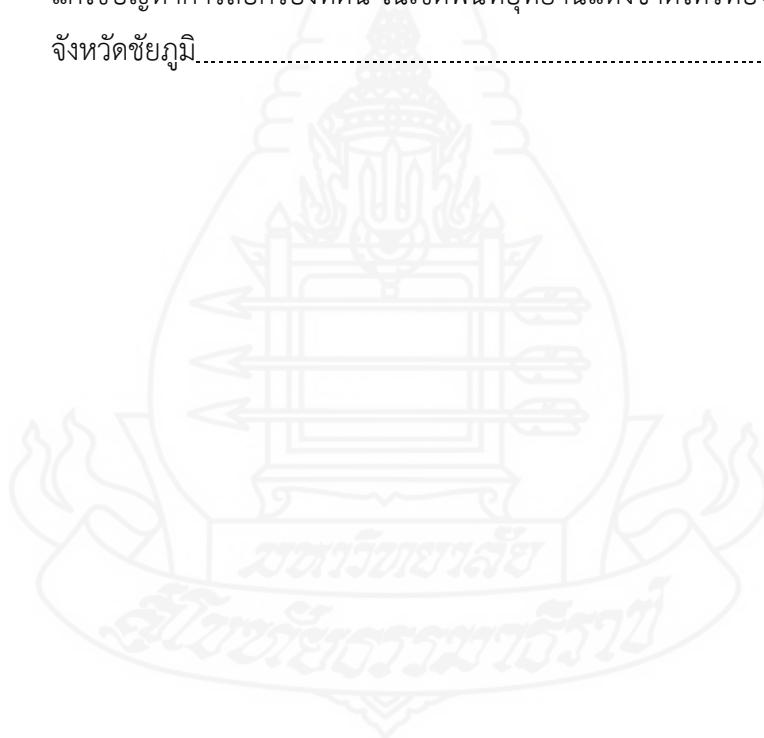
	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	48
ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	54
การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	58
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎร ต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	66
ปัญหา และข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปการวิจัย	81
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	104
ก แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัย	105
ข ค่าความเชื่อมั่นการทดสอบแบบสอบถาม	119
ค ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎร ต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	122
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	32
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา	43
ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การแปลความหมายระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหา การถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	45
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร ที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	49
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละ ของราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	55
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละ จำแนกตามกลุ่มความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ.....	57
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล	59
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวน และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน.....	61
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่	64
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง.....	65
ตารางที่ 4.8 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล	68
ตารางที่ 4.9 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน	70
ตารางที่ 4.10 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.11 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การจัดทำฐานข้อมูลและแผนการถือครอง.....	74
ตารางที่ 4.12 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับ ของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน.....	76
ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวน และร้อยละ ปัญหา/อุปสรรค ของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ	78
ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อเสนอแนะของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ.....	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	4
ภาพที่ 2.1 หลักการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน	13
ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงการถือครองแปลงที่ดินของราษฎร ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง	33

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตประเทศไทยเป็นหนึ่งในภูมิภาคเอเชียที่มีทรัพยากรป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งรวมของปัจจัยสี่ที่ผูกพันอยู่กับการดำรงชีพของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง แต่ปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วจากการเพิ่มจำนวนประชากร ทำให้ความต้องการที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและที่ทำกินเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ จากข้อมูลการประเมินพื้นที่ป่าไม้โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชต และข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat 8 พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 มีเนื้อที่ป่าเหลืออยู่ 163,391.26 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 31.57 ของพื้นที่ประเทศ และหากเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นที่ป่าปี พ.ศ. 2516 ซึ่งมีเนื้อที่ป่า 221,707.00 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, 2556) พบว่า พื้นที่ป่าหายไปถึง 58,316 ตารางกิโลเมตร ในช่วงระยะเวลา 40 ปี

การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความสมดุลทางธรรมชาติ เกิดภัยพิบัติต่างๆ ทำให้สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนไปเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า มีการใช้มาตรการต่างๆ แก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ไม่ให้ถูกบุกรุกเพิ่มขึ้น ด้วยการใช้แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 ที่เน้นการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน สงวนรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมสภาพ ตามหลักการลดความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบในเชิงรุก มีการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคลที่ครอบครองพื้นที่ป่าไม้ พร้อมจัดทำระบบข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเฉพาะพื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ซึ่งกำหนดเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้และอื่นๆ ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาก็โดยการสำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2541)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะองค์กรผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้เริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ภายใต้โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ โดยมีกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ การสำรวจ ถิ่นครองและขึ้นทะเบียนบุคคล การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ และการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง ซึ่งผลการสำรวจราชฎที่ครอบครองพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามกฎหมายเสร็จสิ้นแล้ว รวม 164,824 ราย 229,145 แปลง เนื้อที่ 1,550,738 ไร่ โดยพบว่าราชฎ อยู่ก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก จำนวน 72,605 ราย 96,388 แปลง เนื้อที่ 530,3514 ไร่ และอยู่หลัง จำนวน 97,582 ราย 139,348 แปลง เนื้อที่ 1,020,387 ไร่ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ที่ราชฎไม่มาแจ้งให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน และพื้นที่ที่ค้างการดำเนินการ อีกประมาณ 23,132 ราย รวมเนื้อที่ 608,271 ไร่ (สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์, 2558)

จากผลการตรวจพิสูจน์การถือครองที่ดินของราชฎในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ภายใต้กรอบ มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 โดยมีเงื่อนไข ห้ามซื้อขายเปลี่ยนมือผู้ครอบครองที่ดิน ยกเว้นการตกทอดทางมรดก ห้ามเปลี่ยนแปลง ประเภทการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ป่าใหม่ หรือกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามมาตรการด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้

อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายแห่งหนึ่งที่ได้รับ การประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 126 ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2535 มีเนื้อที่ประมาณ 199,375 ไร่ หรือ 319 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมท้องที่ตำบลท่าใหญ่ ตำบลถ้ำวัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ตำบลบ้านเจียง ตำบลเจ้าทอง ตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล ตำบลห้วยแย้ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ สภาพทั่วไปอุดมสมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพรรณไม้และสัตว์ป่านานาชนิด ลักษณะ ภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงต่ำหลายลูกเรียงรายสลับซับซ้อน มีระดับความสูงตั้งแต่ 300-1,008 เมตรจาก ระดับน้ำทะเล เป็นป่าต้นน้ำของลำห้วยโป่งขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแย้ ลำห้วยยาง ลำน้ำเจ้า ลำน้ำเจียง ซึ่งเป็นสาขาและต้นกำเนิดของแม่น้ำชีที่ไหลไปหล่อเลี้ยงสรรพสิ่งต่างๆ ในพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ภายหลังการประกาศเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัด ชัยภูมิ ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่มาโดยตลอด ในบางจุดพื้นที่ป่ากลายเป็นชุมชนมี ทั้งบ้านเรือนราษฎร สำนักสงฆ์ สถานศึกษา รวมถึงสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้มาตรการและแนวทางของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30

มิถุนายน 2541 ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผลการดำเนินงานปรากฏว่า มีราษฎรถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ รวม 957 ราย 1,189 แปลง เนื้อที่ 27,959.73 ไร่ โดยพื้นที่ดังกล่าวได้รับการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินแล้ว มีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก จำนวน 519 ราย 719 แปลง เนื้อที่ 16,962.24 ไร่ และอยู่หลัง จำนวน 438 ราย 470 แปลง เนื้อที่ 10,997.49 ไร่ (สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7, 2551-2553) สภาพพื้นที่ทั้งหมดล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศต้องอพยพออก แต่รัฐยังไม่มีแผนงานและพื้นที่รองรับ ทำให้ราษฎรยังคงอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่เดิม ประกอบกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดิน ภายใต้อำนาจและแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ได้ผ่านมาระยะหนึ่งแล้วแต่ยังไม่เสร็จตามกระบวนการ และยังมีปัญหาอยู่ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะปัญหาความไม่เข้าใจของราษฎรต่อการถือครองทำประโยชน์อย่างต่อเนื่องว่าเคร่งครัดระดับใด และความขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามมาตรการหวงคืนผืนป่าของรัฐบาล

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อต้องการทราบว่า การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินนี้เป็นเช่นไร มีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับการยอมรับ และราษฎรมีปัญหาข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินนี้อย่างไร ทั้งนี้ จะได้นำผลศึกษาไปปรับใช้กับกระบวนการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินให้สัมฤทธิ์ผลตามนโยบายและเป็นที่ยอมรับของราษฎร อันนำมาซึ่งการขจัดปัญหาความขัดแย้งกับราษฎรในพื้นที่ และการบูรณพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปในที่สุด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

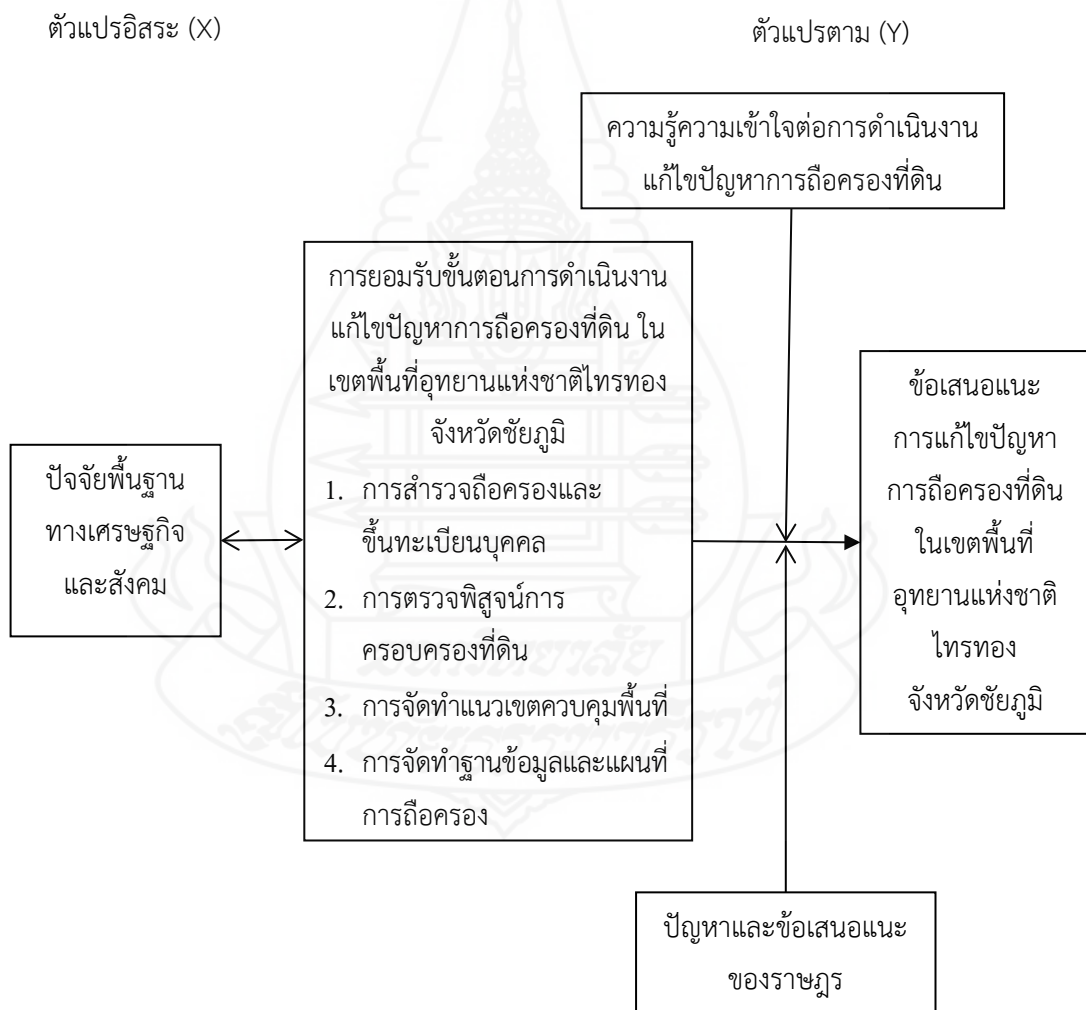
2.3 เพื่อศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีผลกับการยอมรับ โดยนำตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงรายละเอียดตามภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ดำเนินการศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ดังนี้

5.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5.1.2 ศึกษาความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5.1.3 ศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5.1.4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5.1.5 ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

5.2 ขอบเขตด้านประชากร ดำเนินการศึกษากับราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกินก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ รวม 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต ตำบลวังตะเฆ่ และตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ดำเนินการศึกษาในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง ท้องที่ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต ตำบลวังตะเฆ่ และตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การยอมรับ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความเชื่อของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

6.2 ราษฎร หมายถึง บุคคลที่ถือครองที่ดินตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

6.3 การถือครองที่ดิน หมายถึง การจับจอง หรือการแสดงความเป็นเจ้าของของราษฎรเพื่อยึดถือ หรือครอบครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ทำประโยชน์ในลักษณะการอยู่อาศัย หรือที่ทำกิน หรือทั้งสองประการอย่างต่อเนื่องกันมาก่อนคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

6.4 โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หมายถึง โครงการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

6.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกอบด้วย (1) การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล (2) การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน (3) การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ และ (4) การจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง

6.6 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (5) อาชีพหลัก (6) รายได้ครัวเรือน (7) ภาวะการมีหนี้สิน (8) ภูมิลำเนาเดิม (9) ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน (10) จำนวนแปลงที่ดิน (11) จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง (12) วิธีการได้มาของที่ดิน (13) วิธีการทำประโยชน์ที่ดิน (14) ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน (15) ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน และ (16) ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้

6.7 ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ คาดว่าจะได้ประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

7.1 ได้แนวทางในการทำให้ราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ มีความรู้ความเข้าใจและยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้ มาตรการและแนวทางของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 มากยิ่งขึ้น

7.2 เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลวิจัยไปปรับปรุงกระบวนการ แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

7.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ได้รับการนำเสนอสู่นายงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการพิจารณา

7.4 ใช้เป็นแนวทางในการลดระดับความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้ กับราษฎรที่ ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

7.5 นำผลการศึกษาไปพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

7.6 นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนและจัดการปัญหาการถือครองที่ดินใน พื้นที่ป่าอนุรักษ์แห่งอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมานำเสนอไว้ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน
3. นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
4. การแก้ไขปัญหาดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย
5. โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงหลักการ กระบวนการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับมานำเสนอไว้พอสังเขป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการยอมรับ

มยุรี ภัทรชัยยาคุปต์ (2542) กล่าวว่า การยอมรับ คือ กระบวนการทางความคิดของบุคคลที่มีต่อการรับรู้สิ่งใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ แล้วนำเอาสิ่งใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงนั้นไปใช้หรือปฏิบัติหลังจากที่พิจารณาแล้วว่าเป็นผลดีและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

สมพร จันโทภาส (2545) และ บัวแก้ว พรชัยสวัสดิ์ (2549) กล่าวว่า การยอมรับหมายถึง กระบวนการทางจิตใจซึ่งแต่ละบุคคลรู้สึก รับทราบ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ และยอมรับถึงขั้นนำไปใช้ในที่สุด

สุภาวดี มีนาภา (2549) กล่าวว่า การยอมรับ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลรับรู้ข่าวสารว่ามีสิ่งใหม่เกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสนใจในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อประเมินประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เกิดความเห็นว่า ชอบหรือไม่ชอบ และทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะยอมรับ

หรือไม่ยอมรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

ทฤษฎี ภัทรดิลก และ สีน พันธุ์พินิจ (2537) กล่าวว่า การยอมรับ หมายถึง การที่เกษตรกรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากได้เรียนรู้ เกิดแนวคิด เกิดความชำนาญและสามารถนำประสบการณ์ใหม่ไปปฏิบัติ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การยอมรับก็คือการที่เกษตรกรได้นำวิทยาการใหม่ๆ ไปปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุปก็คือ การยอมรับ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกที่ผ่านกระบวนการรับรู้หรือเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ ของบุคคลจนถึงขั้นการยอมรับ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แล้วนำไปสู่การปฏิบัติหรือนำไปใช้จริง

1.2 กระบวนการยอมรับ

Rogers (1983) อ้างถึงใน อภิลิทธิ์ เสนาวงศ์ (2550) ได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นการไตร่ตรอง ขั้นการลองทำ และขั้นการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (2558) ที่กล่าวถึงแนวพระราชดำริเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรในชนบทตามหลักการแห่งทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรม (Innovation Adoption Theory) โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้กลยุทธ์เผยแพร่แนวพระราชดำริให้ประชาชนยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตามครรลองธรรมชาติ ดังนี้

1.2.1 ทรงสร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้รับรู้ (Awareness) ในทุกคราเมื่อเสด็จพระราชดำเนินทรงมีพระราชปฏิสันถารกับประชาชนให้รับทราบถึงสิ่งที่ควรรับรู้ เช่น การปลูกหญ้าแฝกช่วยป้องกันดินพังทลาย การใช้ปุ๋ยธรรมชาติช่วยประหยัดและบำรุงดิน หรือการตัดไม้ทำลายป่าทำให้ฝนแล้ง เป็นต้น

1.2.2 ทรงสร้างความสนใจแก่ประชาชน (Interest) พระองค์ทรงใช้ชื่อโครงการที่แปลกชวนให้สนใจและน่าติดตาม เช่น โครงการแก้มลิง โครงการแก้มลิงดิน โครงการเส้นทางเกลือ โครงการน้ำดีไล่ น้ำเสีย หรือโครงการน้ำสามรส เป็นต้น อีกทั้งยังทรงมีพระราชอธิบายรายละเอียดแต่ละโครงการให้เป็นที่เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว

1.2.3 ทรงให้เวลาในการประเมินค่าหรือประเมินผล (Evaluate) ด้วยการศึกษาข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นๆ ว่านำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ตามพระราชดำริที่ว่า “...ขอให้ถือว่าการงานที่จะทำนั้นต้องการเวลาเป็นงานที่มีผู้ดำเนินมาก่อนแล้ว ท่านเป็นผู้ที่จะเข้าไปเสริมกำลัง จึงต้องมีความอดทนที่จะเข้าไปร่วมมือกับผู้อื่น ต้องปรองดองกับเขาให้ได้ แม้เห็นว่ามีจุดหนึ่งจุดใดจะต้องแก้ไขปรับปรุงก็ต้องค่อยพยายามแก้ไขไปตามที่ถูกที่ควร...”

1.2.4 ขั้นทดลอง (Trial) งานในพระราชดำริที่ทรงแนะนำเป็นงานที่มีผลการทดลองแน่ชัดแล้วจึงเผยแพร่สู่สาธารณชน เช่น การทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

1.2.5 ชั้นยอมรับ (Adoption) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน เป็นโครงการที่ผ่านกระบวนการมาหลายขั้นตอน ทั้งการทดลอง มีแหล่งสาธิตให้ศึกษาตัวอย่าง และประชาชนสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีผลดีต่อตนเองเช่นไร

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

ธนวดี บุญลือ (2538) อ้างถึงใน จริญญา แก้วมล (2550) กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับความคิด โครงการ หรือสิ่งใหม่ๆ ว่า สิ่งเหล่านั้นต้องสอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยมและประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ต้องมีผลการศึกษาที่พิสูจน์แล้วว่าดีและตรงกับความต้องการของชาวบ้าน อีกทั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงคุณภาพและประเมินผลด้วย ส่วน Lion and Herbert (1960) กล่าวว่า การยอมรับของบุคคลจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับ ข้อดีของงานที่เทียบเคียงได้ (Relative Advantage) สอดคล้องกับความคิดเห็นของตน (Compatibility) และความยุ่งยากซับซ้อน (Complexity)

หฤष्ณี ภัทรดิลก และ สีน พันธุ์พินิจ (2537) กล่าวว่า การสร้างการยอมรับมีอยู่ 4 วิธี คือ การสร้างความเข้าใจ การสร้างความไม่สมดุลในจิตใจ การใช้อำนาจบังคับ และการปรับปรุงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับการยอมรับ โดยปัจจัยที่เป็นเหตุให้ยอมรับและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านเพื่อนบ้าน ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านตัวเกษตรกร ได้แก่ พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และความพร้อมด้านจิตใจ ปัจจัยด้านวิทยาการหรือเทคโนโลยี ได้แก่ ผลตอบแทน ความยากง่าย การทดลองแล้วได้ผลดี และความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อสภาพแวดล้อม ปัจจัยสิ่งสนับสนุนอื่น เช่น ระบบชลประทาน การคมนาคม ระบบธุรกิจ และแหล่งสินเชื่อ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ ดิเรก ฤกษ์หรั่ง (2527) อ้างถึงใน วชิรพร นนทจิตร (2539) กล่าวว่า มีดังนี้

1.3.1 ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์โดยทั่วไป ได้แก่

- 1) *สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์*
 - (1) *สภาพทางเศรษฐกิจ* เกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตมากกว่าย่อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วและง่ายกว่าเกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตน้อยกว่า
 - (2) *สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม* ชุมชนหรือสังคมที่เคร่งครัดกับประเพณีวัฒนธรรม จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงช้า
 - (3) *สภาพทางภูมิศาสตร์* ท้องถิ่นที่เจริญทางด้านเทคโนโลยี หรือมีทรัพยากรเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตมากกว่า จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วและมากกว่า
- 2) *สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง* จะเพิ่มประสิทธิภาพที่นำไปสู่การยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วและง่ายขึ้น

1.3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

- 1) บุคคลเป้าหมาย ผู้รับการเปลี่ยนแปลง หรือพื้นฐานของเกษตรกร มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับ คือ
 - (1) พื้นฐานทางสังคม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ต่างก็มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลง
 - (2) พื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น จำนวนที่ดินที่ถือครอง รายได้ ทรัพยากรทางการผลิต หากมีมากกว่าจะมีแนวโน้มที่ยอมรับเร็ว และมากกว่าเกษตรกรที่มีน้อยกว่า
 - (3) พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกร เช่น การอ่าน การฟัง การพูด การเขียน และความมีเหตุมีผล จะช่วยให้เกิดการยอมรับมากขึ้น
 - (4) พื้นฐานในเรื่องอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ ความพร้อมทางด้านจิตใจ ทักษะคติต่อเจ้าหน้าที่และเทคโนโลยี มีแนวโน้มให้การยอมรับมากกว่าและเร็วกว่า
 - 2) ปัจจัยที่เนื่องมาจากนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่นำไปเปลี่ยนแปลง ต้องมีต้นทุนต่ำ สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ปฏิบัติได้ผลดีมาแล้ว และประหยัดเวลา
 - 3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ ต้องมีอุดมการณ์ ได้รับความไว้วางใจ หรือการยอมรับจากชาวบ้าน มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่นำไปเปลี่ยนแปลง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลเป้าหมาย
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับตามที่กล่าวมานี้ หากมีครบมากที่สุด การยอมรับแนวความคิดใหม่หรือนวัตกรรมของเกษตรกรย่อมเกิดได้เร็วและมีปริมาณมากกว่า

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนมานำเสนอไว้พอสังเขป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 หลักการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน

วิรัตน์ เรืองไชยศรี (2551) กล่าวว่า การจัดการป่าไม้ต้องคำนึงถึงความยั่งยืน 3 ด้าน คือ

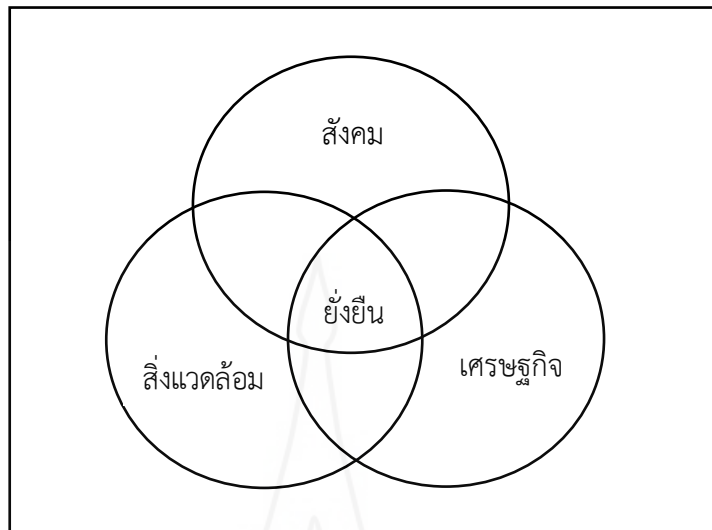
2.1.1 ความยั่งยืนด้านสังคม โดยเฉพาะลูกจ้าง คนงาน จะมุ่งเน้นให้ได้รับสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หากยังขาดความรู้ความชำนาญก็ต้องให้ความรู้จนสามารถปฏิบัติงานได้ สำหรับชุมชนโดยรอบ

พื้นที่ป่าไม้ ผู้ประกอบการต้องจัดการให้มีผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด รวมถึงการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของชุมชนด้วย

2.1.2 ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม จะมุ่งเน้นการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่อนุรักษ์ เพื่ออนุรักษ์ดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เมื่อสภาพแวดล้อมดีขึ้น จะส่งผลให้ชุมชนรอบพื้นที่ป่าไม้มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และสมุนไพร ซึ่งสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนรอบพื้นที่ป่าไม้

2.1.3 ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ จะมุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการจัดการพื้นที่ป่าไม้ให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลให้ลูกจ้าง คนงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นราษฎรในชุมชนรอบๆ พื้นที่ป่าไม้มุ่งมั่นทำที่มั่นคง อีกทั้งชุมชนโดยรอบสามารถใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างถาวร และเกิดความมั่นใจว่าพื้นที่ป่าไม้จะคงอยู่ตลอดไป

หลักความยั่งยืนดังกล่าว จะหมุนเวียนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชน สิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าไม้ และผู้ประกอบการมีความสมบูรณ์มากขึ้น พื้นที่ป่าไม้ก็จะยั่งยืนตามด้วย ส่วน ดุสิต เวชกิจ (2557) เห็นว่า การจัดการทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละแห่งจะส่งผลต่อชุมชนในพื้นที่ ทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ในลักษณะควบคู่กันเสมอ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเข้มข้นของการจัดการพื้นที่ป่าไม้เป็นสำคัญ เช่น การจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะมีผลดีต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแต่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่วนการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อคุ้มครองพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย จะก่อผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของสังคม แต่ด้านเศรษฐกิจกลับมีผลดีน้อย ในขณะที่การจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นแหล่งน้ำใช้สอย อาจส่งผลดีอย่างมากด้านเศรษฐกิจกับสังคม แต่มีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับในทุกๆ ด้านอย่างสมดุล ดังได้แสดงรายละเอียดตามภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 หลักการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

ที่มา: วิรัตน์ เรืองไชยศรี (2551 น.81)

2.2 แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้อย่างยั่งยืน

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545) อ้างถึงใน วศิน อิงคพัฒนากุล (2548) กล่าวว่า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ให้ยั่งยืนต้องเกิดจากความสมดุล ระหว่างการพัฒนากับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมป่าไม้ ระหว่างโอกาสของคนรุ่นปัจจุบันกับคนรุ่นอนาคต และระหว่างโอกาสในการพัฒนาของคนทุกชั้นสังคม โดยประยุกต์แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามหลัก The Stockholm Declaration พ.ศ.2515 (1972) และ Rio Declaration พ.ศ.2535 (1992) ซึ่งให้ความสำคัญกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนำเสนอในคราวประชุม UNCED เมื่อปี พ.ศ.2535 สรุปได้ดังนี้

2.2.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมป่าไม้ เป็นการทำข้อตกลงอนุสัญญา สนธิสัญญา ฯลฯ ระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาไซเตส (Convention on International Trade of Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ซึ่งเป็นอนุสัญญาเพื่อควบคุมการค้าสัตว์ป่า และพืชป่าระหว่างประเทศ

2.2.2 การให้คำแนะนำในเรื่องสิ่งแวดล้อมป่าไม้ เป็นความช่วยเหลือระหว่างรัฐในด้านเทคโนโลยี ประสบการณ์ วิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.2.3 การป้องกันสิ่งแวดล้อมป่าไม้ล่วงหน้า เป็นการป้องกัน หรือลดความรุนแรงของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมป่าไม้ที่เกิดจากกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ โดยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA)

2.2.4 สิทธิของรัฐในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อมป่าไม้ ต้องคำนึงถึงผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมป่าไม้ทั้งภายในและภายนอกขอบเขตของรัฐ

2.2.5 ความเสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมป่าไม้ ต้องอยู่บนหลักการของการใช้ประโยชน์ร่วมกันและมีความเป็นธรรมมากที่สุด ไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมป่าไม้หรือมีแต่น้อยที่สุด

2.2.6 การแจ้งเหตุฉุกเฉินที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมป่าไม้ ความเสียหายที่เกิดในรัฐหนึ่งต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมป่าไม้อาจส่งผลกระทบต่อรัฐอื่นด้วย รัฐที่ได้รับความเสียหายจะแจ้งเหตุฉุกเฉินดังกล่าวให้รัฐอื่นทราบด้วย เพื่อป้องกันความเสียหายในวงกว้าง

2.2.7 หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เป็นหลักการที่ประยุกต์มาจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ผู้เป็นต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ เยียวยา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2.2.8 สิทธิในสิ่งแวดล้อมป่าไม้ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับสิทธิมนุษยชน โดยทุกคนมีสิทธิพึงพอใจในคุณภาพสิ่งแวดล้อมป่าไม้จากกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้

2.2.9 ความยุติธรรมในสิ่งแวดล้อมป่าไม้สำหรับคนยุคอนาคต หลักสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องยอมรับในสิทธิการใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อมป่าไม้ของคนยุคปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับสิทธิของคนในยุคอนาคต ดังนั้น จึงต้องประยุกต์หลักการอนุรักษ์เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับอนาคตด้วย

2.2.10 การขจัดปัญหาความยากจน ประเทศต่างๆ ได้ทำความตกลงร่วมกันเพื่อเรียกร้องให้ลดช่องว่างการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะของความร่วมมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการปัญหาความยากจนเป็นหลัก

2.2.11 พันธกรณีร่วม เนื่องจากแต่ละประเทศมีศักยภาพหรือข้อจำกัด ทั้งด้านงบประมาณ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกัน การกำหนดพันธกรณีร่วมจึงต้องให้ประเทศที่มีศักยภาพสูงร่วมรับผิดชอบพันธกรณีมากกว่าประเทศที่มีข้อจำกัด

2.2.12 การมีส่วนร่วมของประชาชน ผลสำเร็จของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ อย่างยั่งยืนส่วนหนึ่งเกิดจากการยอมรับของประชาชน ดังนั้น จึงควรให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร มีบทบาท และมีส่วนร่วมตัดสินใจกับภาครัฐ

2.2.13 การไม่เลือกปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมป่าไม้ อันเนื่องมาจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เหมือนกันในแต่ละสังคม จึงต้องทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสิทธิทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าไม้โดยไม่เลือกปฏิบัติ

2.2.14 การระงับข้อพิพาทอย่างสันติ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมป่าไม้ อาจนำไปสู่ข้อพิพาทได้อันเนื่องมาจากการพัฒนา จึงกำหนดให้ระงับด้วยสันติวิธี

2.3 ระบบการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

วิรัตน์ เรืองไชยศรี (2551) กล่าวว่า การจัดทำระบบการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน จำแนกตามหลักการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนได้ ดังนี้

2.3.1 ด้านสังคม

- 1) การจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) โดยกำหนดแนวทางการประสานงาน และส่งเสริมความสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ เพื่อให้ทุกกิจกรรมดำเนินการอย่างราบรื่น
- 2) การจ้างแรงงานดำเนินงานในพื้นที่ป่าไม้ ต้องให้ออกาสแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงก่อน เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ราษฎรในท้องถิ่นให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ
- 3) การคุ้มครองด้านสุขภาพและความปลอดภัย เพื่อให้ลูกจ้างมีสุขภาพดี ปฏิบัติงานได้ต่อเนื่อง และลดค่าใช้จ่าย
- 4) การป้องกันความขัดแย้ง ต้องมีมาตรการแก้ไขเพื่อป้องกันความเสียหายต่อชุมชน

2.3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) การประเมินสิ่งแวดล้อม หากกิจกรรมใดมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องกำหนดแนวทางป้องกันพร้อมมาตรการแก้ไข
- 2) การใช้สารเคมี ต้องมีมาตรการในการใช้ และให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน
- 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ ต้องมีแผนการที่เหมาะสมเพื่อทำให้พื้นที่ป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และส่งผลดีต่อชุมชนที่ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้
- 4) การอนุรักษ์พื้นที่ที่มีคุณค่าสูง เช่น แหล่งน้ำ พื้นที่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม พื้นที่ที่มีพันธุ์พืชหรือสัตว์ป่าหายาก ต้องดูแลพื้นที่ให้มีความสมบูรณ์เหมาะกับการใช้งาน

2.3.3 ด้านเศรษฐกิจ

- 1) แผนการผลิตไม้ต้องไม่เกินกำลังผลิตของป่า เพื่อให้พื้นที่ป่าไม้สามารถผลิตไม้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป
- 2) มีการจัดการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ตามความเหมาะสม เพื่อให้พื้นที่ป่าไม้มีศักยภาพรองรับการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องตลอดไป

2.4 การบูรณาการการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

สุนันท์ อรุณนพรัตน์ (2553) กล่าวว่า การบูรณาการเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดความยั่งยืนนั้น ต้องพิจารณาถึงกระบวนการบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในการจัดการ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปลงสภาพ และปัจจัยส่งออก แล้วดำเนินการบูรณาการองค์ประกอบแต่ละส่วนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.4.1 การบูรณาการสภาพแวดล้อม (Environment Integration) ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต เช่น กระแสการอนุรักษ์ ปัญหาสภาวะโลกร้อน นโยบายรัฐ ฯลฯ

2.4.2 การบูรณาการปัจจัยนำเข้า (Inputs Integration) เป็นการบูรณาการองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงาน เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ เทคโนโลยี แผนการดำเนินงาน ฯลฯ

2.4.3 การบูรณาการกระบวนการแปลงสภาพ (Conversion Process Integration) เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบูรณาการ กล่าวคือ ผู้บริหารของหน่วยงานต้องมีทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงาน

2.4.4 การบูรณาการปัจจัยส่งออก (Outputs Integration) สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 มิติ คือ

- 1) มิติที่หนึ่ง เป็นการบูรณาการเพื่อให้เกิดปัจจัยส่งออกในระดับต้น ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา
- 2) มิติที่สอง เป็นการบูรณาการที่มองระดับปัจจัยส่งออกสูงขึ้นอีก กล่าวคือ การจัดการต้องไม่เกิดผลกระทบเชิงลบต่อการบริหารจัดการขององค์การอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) มิติที่สาม เป็นการบูรณาการที่มองถึงระดับความสำเร็จในขั้นสูงสุด กล่าวคือ ต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการระดับประเทศ เพื่อให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้วางแผนให้สอดคล้องต้องกันอย่างเป็นระบบ

3. นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติมาเสนอไว้พอสังเขป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 จำแนกเป็น 11 ด้าน โดยการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจเข้าถึง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 แนวทางของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และความต้องการของประชาชน มาเป็นแนวกำหนดนโยบาย (สมชัย หิรัญญะวณิช, 2557) โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ คือ

3.1.1 การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ รัฐมีนโยบายจะดำเนินการแก้ไขปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกร และการรुकูล้ำเขตป่าสงวน โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รुकูล้ำ และออกมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มีใช้เกษตรกร ใช้เทคโนโลยี ดาวเทียมสำรวจ และวิธีการแผนที่ที่ทันสมัย แก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจน อันก่อให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

3.1.2 การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รัฐมีนโยบาย ดังนี้

1) ป้องกันและฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทรัพยากร ป่าไม้ และสัตว์ป่า โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จะจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน เร่งรัดกระบวนการพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินของรัฐ โดยใช้ระบบสารสนเทศ การปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย กำหนดพื้นที่แนวกันชน และการปลูกป่า

2) ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงข้อจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีและมีความมั่นคง สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และคุ้มครองความปลอดภัยทางชีวภาพ

3) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยยึดแนวพระราชดำริให้ประชาชนอยู่ร่วมกับป่าได้ ใช้มาตรการทางการบริหารจัดการและสังคม จิตวิทยา การปลูกป่าทดแทน ส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ที่พึ่งตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำฐานข้อมูลและทะเบียนผู้ถือครองที่ดินของรัฐ ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่ดินและภาษีจัดสรรที่ดินแก่ผู้ยากไร้โดยรับรองสิทธิร่วมให้ชุมชนบริหารจัดการ และกำหนดรูปแบบธนาคารที่ดิน

3.2 นโยบายป่าไม้แห่งชาติ

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม่ว่า มีผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 เห็นชอบให้กำหนดนโยบายป่าไม้แห่งชาติไว้ รวม 20 ข้อ เพื่อให้การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้สามารถกระทำต่อเนื่องในระยะยาว ประสานสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่น อีกทั้งเพื่อให้ส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจตรงกัน และถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาป่าไม้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กรมป่าไม้, 2558) โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

3.2.1 กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็น

- 1) ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ สำหรับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายาก ป้องกันภัยธรรมชาติ ศึกษาวิจัยและนันทนาการ
- 2) ป่าเพื่อเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ สำหรับการผลิตไม้และของป่าเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

3.2.2 ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ และประสานความร่วมมือจัดทำแผนพัฒนาป่าไม้ไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.2.3 ส่งเสริมการปลูกป่าภาครัฐและเอกชน เพื่อการใช้ไม้ภายในประเทศและการส่งออก โดยกำหนดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับการปลูกป่าภาคเอกชน

3.2.4 กำหนดพื้นที่ความลาดชันตั้งแต่ 35 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ให้เป็นพื้นที่ป่าไม้โดยไม่ให้ออกเอกสารสิทธิ์ รวมถึงการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3.2.5 กำหนดมาตรการปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิด สำหรับเป็นกรอบการปฏิบัติงานทั้งภาครัฐและเอกชน

3.2.6 ปลูกจิตสำนึกประชาชนให้รัก หวงแหน และใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างคุ้มค่า รวมถึงเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

การกำหนดพื้นที่ป่าไม้อย่างน้อย ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ โดยเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ร้อยละ 25 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 ตามนโยบายป่าไม้แห่งชาตินั้น ภายหลังได้มีนโยบาย เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็น ร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ โดยแยกเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 20 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ.2540-2559) (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559) แต่ปัจจุบันแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้มีสภาพสมบูรณ์ตามลักษณะป่า อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557)

4. การแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมนโยบาย การดำเนินงาน และปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย มานำเสนอไว้พอสังเขป ดังนี้

4.1 นโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์

4.1.1 แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่

คณะรัฐมนตรีได้ประชุม เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 เห็นชอบหลักการของแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้อย่างเป็นระบบ เน้นด้านการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน สงวนรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่คงอยู่ และฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมสภาพ โดยอยู่บนหลักการ ลดปัญหาความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ส่วนเป้าหมายเน้นการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้อย่างเป็นระบบ ในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ 66 จังหวัด องค์ประกอบของแผน ประกอบด้วยแผนงาน 4 ด้าน คือ ด้านการควบคุมพื้นที่ ด้านการป้องกันพื้นที่ ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และด้านการติดตาม – ประเมินผล และระบบข้อมูล (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2540) ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะแผนงานด้านการควบคุมพื้นที่ ดังนี้

1) ประเด็นสำคัญของแผน มุ่งควบคุมพื้นที่ป่าไม้ และลดความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรอื่นๆ ในพื้นที่ป่าไม้

2) เป้าหมาย ดำเนินการในพื้นที่ป่าไม้ 5 ประเภท โดยส่วนหนึ่งคือ ป่าอนุรักษ์ ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 และชั้น 2

3) สิ่งที่ต้องดำเนินการ

(1) สำรวจ ตรวจสอบ สภาพพื้นที่/แก้ไขปัญหา

(2) ประกาศกำหนดพื้นที่ที่มีสภาพป่าหรือพื้นที่ที่ควรสงวนไว้ ให้มีกฎหมาย

คุ้มครอง ตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่

(3) สำรวจการถือครองพื้นที่ป่าไม้ โดยสำรวจพื้นที่ครอบครอง และ

ขึ้นทะเบียนบุคคล

(4) สำรวจวางแผนและกำหนดความเหมาะสมของการใช้พื้นที่

(5) ตรวจสอบและรับรองสิทธิ์

(6) ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมตามแนวทางพระราชดำริ

(7) จัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตควบคุมพื้นที่ให้ชัดเจน

(8) จัดทำขอบเขตพื้นที่เพื่อการฟื้นฟูป่าไม้ตามธรรมชาติ โดยควบคุมมิให้ผู้ใดเข้าไปรบกวนพื้นที่

4.1.2 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีได้ประชุม เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เห็นชอบหลักการ มาตรการ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยให้ดำเนินการต่อไปตามมติของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2541) ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับป่าอนุรักษ์ ดังนี้

1) หลักการ เพื่อสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลือให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหา เป็น 2 ด้าน คือ

(1) ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ จำแนกเป็น 3 ประเภท โดยส่วนหนึ่งคือ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

(2) ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่นๆ

2) มาตรการและแนวทาง

(1) ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน) มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก การป้องกันภัยธรรมชาติ และประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัย นันทนาการ และความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ ซึ่งมีมาตรการ คือ

ก. รัฐจะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ข. ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ถือครอง และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

ค. ให้กรมป่าไม้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ และพิจารณาร่วมกับหลักฐานอื่นที่แสดงว่า ได้ครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้าม นั้นๆ

ง. กรณีผลการตรวจพิสูจน์ พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ หากเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ และมีผลกระทบต่อการคุ้มครองดูแลพื้นที่ ให้พิจารณาช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมด้วยการหาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งรับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนพื้นที่ที่เคลื่อนย้ายราษฎรออกแล้วให้ปลูกฟื้นฟูสภาพป่า

จ. กรณีผลการตรวจพิสูจน์ พบว่าราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้ดำเนินการดังนี้

ก.) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข.) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกิน ให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

ฉ. กำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ช. ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

(2) ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่นๆ

ก. ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ข. ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ กำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประสานการปฏิบัติอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

ค. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย จัดองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต. หรือสภาตำบล และชุมชน เข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้ มิให้มีการบุกรุก ทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

ง. ให้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

จ. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

4.1.3 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550

คณะรัฐมนตรีได้ประชุม เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550 อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1 (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2550) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ให้มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป และควรเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศด้วย

2) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบหาข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อพิจารณาเพิกถอนพื้นที่ป่าอนุรักษ์และคงไว้ซึ่งสถานะป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้ราษฎรที่ถือครองอยู่ก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามแนวทางแห่งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 สามารถขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ได้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ตลอดจนการช่วยเหลือราษฎรที่ถือครองภายหลังตามโครงการประชามศ เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้

3) อนุมัติในหลักการให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและขอบเขตการมีส่วนร่วม และแนวทางดำเนินงานให้เหมาะสมอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดผลในเชิงอนุรักษ์ตามวัตถุประสงค์ ส่วนการเพิ่มหน่วยงานพิทักษ์ป่าให้มากขึ้น เพื่อดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์บริเวณที่ล่อแหลมต่อการบุกรุกทำลาย และเสริมสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามอย่างเข้มงวด ดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

4.1.4 แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดิน ของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แผนแม่บทพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ เป็นการวางยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้ให้มีสภาพสมบูรณ์อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศภายใน 10 ปี ด้วย

การรณรงค์ ระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ร่วมพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติเป็นวาระแห่งชาติ (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) *หลักการและเหตุผล* พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยได้ลดปริมาณลงจำนวนมาก ปัจจุบันมีพื้นที่ป่าคงเหลือ 102.1 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.57 ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และสถานภาพของพืชป่าและสัตว์ป่าหลายชนิด ทั้งนี้ การลดลงของพื้นที่ป่ามีสาเหตุมาจากการบุกรุกขยายพื้นที่ทำการเกษตร การบุกรุกจับจองพื้นที่ของนายทุน การออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบ การขาดจิตสำนึกสาธารณะ และการบริหารจัดการของหน่วยงานที่ขาดประสิทธิภาพ โดยมีแนวโน้มคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น จึงแบ่งความรุนแรงเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่วิกฤตรุนแรง 12 จังหวัด พื้นที่วิกฤต 33 จังหวัด และพื้นที่อื่นๆ 31 จังหวัด

2) *เป้าหมายหลัก* พืชพันธุ์รักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้มีสภาพที่สมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศภายในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี

3) *วัตถุประสงค์*

(1) เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดภายใน 1 ปี

(2) เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และยั่งยืนภายใน 2 ปี

(3) เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ภายใน 2-10 ปี

4) *กรอบแนวคิด* คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และคำสั่ง ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

(1) การกระทำใดๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ก่อนคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 มีผลบังคับใช้ ยกเว้นผู้บุกรุกใหม่จะต้องดำเนินการสอบสวนและพิสูจน์ทราบ เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

(2) งานเร่งด่วนคือ การป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มเติม ด้วยการใช้อำนาจอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด

(3) การแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาแต่เดิมโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณากำหนดมาตรการ และวิธีการอย่างเป็นระบบ

(4) กรณีใดๆ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ให้ดำเนินการต่อไป จนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการที่กำหนด

5) *แนวทางการดำเนินงาน* ใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545 เป็นบรรทัดฐานในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของสภาพป่า แล้วนำเอาภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2544 ไปเปรียบเทียบ หากสภาพพื้นที่โล่งเตียนแตกต่างจากภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545 แสดงว่าเป็นพื้นที่ที่ถูกบุกรุกใหม่ ให้ดำเนินการตามกฎหมายได้ทันที

6) *หลักคิดในการแก้ไขปัญหา*

- (1) ต้องไม่มีการบุกรุกเพิ่มเติมอีก นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
- (2) ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่บุกรุกป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้อย่างเคร่งครัด
- (3) จัดลำดับความเร่งด่วนกับนายทุนหรือผู้บุกรุกรายใหญ่ที่บุกรุกป่าเป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป

(4) การดำเนินการใดๆ ต้องไม่กระทบต่อประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ที่พิสูจน์แล้วควรได้รับสิทธิในที่ดินตามกฎหมาย หรือผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย หรือการดำเนินการของภาครัฐ และจะต้องเป็นการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

7) *กลยุทธ์* กลยุทธ์ที่สำคัญคือ การยึดคืนพื้นที่ป่า ยับยั้งการบุกรุกป่าและแก้ปัญหาป่าบุกรุกคน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลัก ร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยการใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545 เป็นฐานสภาพป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลแนวเขตป่าไม้ที่ปรากฏบนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปีปัจจุบัน เพื่อสรุปแนวเขตพื้นที่ที่มีการบุกรุกเพิ่มเติมหลังปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา และต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด ไม่มีมติหรือระเบียบใดๆ ผ่อนผันให้ทั้งสิ้น ส่วนพื้นที่บุกรุกก่อนปี พ.ศ.2545 ให้ดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด หากจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ อาจมีมาตรการชดเชยที่เหมาะสม ส่วนพื้นที่ที่ยึดคืนได้แล้วให้เร่งฟื้นฟูตามหลักวิชาการ สำหรับการแก้ไขปัญหาป่าบุกรุกคน ให้เร่งรัดจัดทำและกำหนดเขตพื้นที่ป่าไม้ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 ให้ชัดเจน ด้วยการใช้อ้างอิงภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2495 – 2499 ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศ มาตรฐาน 1 : 50,000 ชุด L 7018 จัดทำแปลงถือครองแล้ววิเคราะห์ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ในพื้นที่กับแนวเขตป่าไม้ ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 และแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อพิสูจน์คืนสิทธิแก่ราษฎร

4.2 การดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์ที่ผ่านมา

ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินป่าไม้ หรือการบุกรุกถือครองที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ รัฐได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาหลายยุคหลายสมัยในหลากหลายรูปแบบ

เช่น การจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปหมู่บ้านป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2518 ต่อมาในปี พ.ศ.2535 รัฐมีนโยบายแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าแบบเบ็ดเสร็จ โดยมอบให้ฝ่ายทหารเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรผู้ยากไร้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คจก.) จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2536 ถูกคัดค้านจากราษฎรทั้งโครงการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรผู้ยากไร้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโครงการหมู่บ้านป่าไม้ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2536 ให้ยุติโครงการทั้งหมดแล้วมอบหมายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมรับไปดำเนินการ ทั้งนี้ จากการศึกษาความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงการ คจก. กรณีบ้านหนองใหญ่ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความขัดแย้งหรือการคัดค้านโครงการ คจก. เกิดจากนโยบายโครงการ คจก. ไม่สนองความต้องการการใช้ทรัพยากรของราษฎรในท้องถิ่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชุมชน และกลยุทธ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีลักษณะแข็งกร้าว ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและราษฎรสูงมาก จนราษฎรไม่ยอมรับบทบาทการทำงานของเจ้าหน้าที่ (ศิริวรรณ ตั้งบุญธินา, 2536) และยังสอดคล้องกับ สัมพันธ์ เตชะอธิก (2535) ซึ่งศึกษาสัมฤทธิ์ผลของโครงการจัดที่ดินทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาจาก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านคลองเจริญ อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และบ้านโนนสวรรค์ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนไม่พอใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ร้อยละ 100 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ใช้ความรุนแรง ช่มชู้และหลอกลวงชาวบ้าน โดยสรุปผลว่า โครงการ คจก. ไม่สัมฤทธิ์ผล และการยกเลิกโครงการ คจก. ของรัฐบาลเป็นสิ่งสะท้อนความล้มเหลวของโครงการ

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 เห็นชอบในหลักการของแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเน้นด้านการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามหลักการลดปัญหาความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยสำรวจข้อมูลการถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ที่ถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทและทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนปฏิบัติการเฉพาะพื้นที่ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2540) ถัดมาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ใน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินป่าไม้ กับด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่นๆ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2541) การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดินถือครองที่ดินป่าไม้ก็ยังไม่สัมฤทธิ์ผล คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550 ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำรวจข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราในพื้นที่ป่าอนุรักษ์สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาเพิกถอนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และกำหนดให้มีสภาพเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้ราษฎรซึ่งถือครองที่ดินอยู่ก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามแนวทางของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 สามารถขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติได้

(สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2550) ซึ่งในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดทำโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศตามมติดังกล่าว โดยการสำรวจถือครองพื้นที่ป่าไม้และขึ้นทะเบียนบุคคล การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร การจัดทำแนวเขตป่าอนุรักษ์และแนวเขตควบคุมพื้นที่ และการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครองแปลงที่ดิน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวก็ยังไม่บรรลุผล เนื่องจากภาครัฐยังไม่มีแผนงานและพื้นที่รองรับการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรณีพื้นที่ถือครองล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ (ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์, 2558)

และล่าสุด รัฐบาลได้มีแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งกำหนดเป้าหมายพิทักษ์รักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้มีสภาพสมบูรณ์อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศภายในระยะเวลา 10 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า และทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครอง โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545 เป็นฐานในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของป่าเปรียบเทียบกับภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2554 หากแตกต่างกันแสดงว่าพื้นที่ที่ถูกบุกรุกใหม่ให้ดำเนินการตามกฎหมายทันที ไม่มีการผ่อนผันใดๆ ทั้งสิ้น ส่วนพื้นที่ที่บุกรุกถือครองมาก่อน ปี พ.ศ. 2545 ให้ดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบที่กำหนด หากมีความจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ อาจมีมาตรการชดเชยที่เหมาะสม ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557)

4.3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในช่วงที่ผ่านมา

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้ (สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์, 2558)

4.3.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

- 1) ผู้ครอบครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่แจ้งการถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ทำให้การแก้ไขปัญหาที่ดินไม่มีที่สิ้นสุดและส่งผลกระทบต่อ การควบคุมดูแลพื้นที่
- 2) แปลงสำรวจพิสูจน์การถือครองอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ยากต่อการควบคุมและจัดการตามมาตรการและแนวทางที่กำหนด
- 3) หน่วยงานไม่อาจจัดพื้นที่รองรับการอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศได้ตามมาตรการและแนวทางที่กำหนด
- 4) พื้นที่ถือครองในลักษณะการทำไร่หมุนเวียน ไม่อาจตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ต่อเนื่องได้

5) การถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย ไม่มีบทบัญญัติให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ จึงจำเป็นต้องควบคุมการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามมาตรการและแนวทางที่กำหนด

6) การดำเนินงานต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรังวัดและตรวจพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า

4.3.2 แนวทางแก้ไขปัญหา

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นไปตามหลักการของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ประกอบกับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่องการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า จึงควรแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

- 1) เร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550
- 2) ควรให้ราษฎรแจ้งการครอบครองที่ดิน กรณีตรวจสอบภายในกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันประกาศหรือมีคำสั่ง ตามแนวทางของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541
- 3) กำหนดกรอบหรือวิธีการทำไร่มุขเวียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และใช้ภาพถ่ายทางอากาศตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ต่อเนื่อง
- 4) ควรปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในส่วนที่ตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินแล้ว เพื่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินให้ถูกต้องตามกฎหมาย
- 5) ควรกำหนดเขตควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน หรือจ่ายค่าชดเชยให้ราษฎรออกจากพื้นที่ที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ
- 6) เสริมสร้างองค์ความรู้ ความชำนาญแก่เจ้าหน้าที่ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินให้เพียงพอ

5. โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์

โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นโครงการที่สนองนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ภายใต้แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ (ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์, 2558) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

5.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตพื้นที่ประเทศไทยยังปกคลุมด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ จากข้อมูลสถิติพบว่า ในปี พ.ศ. 2504 พื้นที่ป่าไม้มีประมาณ 171,017,812 ไร่ หรือร้อยละ 53.33 ของเนื้อที่ประเทศ การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม บังคับพื้นฐานในการผลิตด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมตลอดจนการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร มีผลต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เหลือพื้นที่ป่าไม้เพียง 104,774,360 ไร่ หรือร้อยละ 32.66 ของเนื้อที่ประเทศ ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต และภัยพิบัติต่างๆ ตามมา ทำให้สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะหน่วยงานดูแลรับผิดชอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จึงได้สำรวจการถือครองพื้นที่ป่าอนุรักษ์พบว่า มีราษฎรครอบครองที่ดินเป็นจำนวน 184,710 ราย เนื้อที่ 2,225,540 ไร่ ทำให้ต้องมีมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ที่เหลืออยู่ไม่ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยกำหนดแนวทางมาตรการอย่างเป็นธรรม ลดปัญหาความขัดแย้ง ให้ความช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพียงพอแก่การดำรงชีพ และกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ในรูปแบบของการอนุรักษ์ เพื่อลดผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ภายใต้มาตรการและแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ซึ่งเห็นชอบให้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติเสนอ

5.2 วัตถุประสงค์

- 5.2.1 เพื่อสำรวจการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
- 5.2.2 เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
- 5.2.3 เพื่อลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระหว่างรัฐกับราษฎรรวมทั้งแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินอย่างเป็นธรรม
- 5.2.4 เพื่อให้ทราบขอบเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และการครอบครองที่ดินของราษฎร
- 5.2.5 เพื่อจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ถาวรชัดเจนสอดคล้องกับข้อเท็จจริงและเป็นที่ยอมรับ

5.3 เป้าหมาย ดำเนินการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศ จำนวน 184,710 ราย 222,536 แปลง เนื้อที่ 2,225,540.80 ไร่

5.4 วิธีดำเนินงาน

5.4.1 **สำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล** เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้ที่ดินป่าไม้ทั้งหมดว่าใครเป็นผู้ครอบครอง ใช้ทำประโยชน์อย่างไร รวมทั้งตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

5.4.2 ตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ (ถ้าไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรก หลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

1) กรณีผลการตรวจพิสูจน์ หากราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน มาก่อน ให้จัดทำขอบเขตที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน และดำเนินการตามกฎหมายให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินตามความจำเป็น ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อการคุกคามระบบนิเวศและการป้องกันพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้พิจารณาช่วยเหลือ หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ ส่งเสริมอาชีพและรับรองสิทธิในที่ดิน

2) กรณีผลการตรวจพิสูจน์ หากราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน หลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ ให้อพยพออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เตรียมแผนรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม ส่งเสริมอาชีพและพิจารณารับรองสิทธิในที่ดิน ถ้าหากยังเคลื่อนย้ายไม่ได้ ให้ควบคุมขอบเขตไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด จัดระเบียบที่อยู่อาศัยทำกินให้พอเพียงกับการดำรงชีพ

5.4.3 จัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ไม่ให้มีการบุกรุกขยายที่ทำกินเพิ่มเติม

5.4.4 จัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง ให้เป็นมาตรฐาน

6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา มานำเสนอไว้พอสังเขป ดังนี้

6.1 พื้นที่ทางการปกครอง ประกอบด้วย

6.1.1 ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

ตำบลโป่งนก มีฐานะทางการปกครองเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล แต่เดิมเป็นเพียงหมู่บ้านหนึ่งของตำบลนางายงลัก อำเภอเทพสถิต ภายหลังยกฐานะขึ้นเป็นตำบล โดยมีพื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเทพสถิตไปทางด้านทิศเหนือ ประมาณ 55 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขา ลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย บางพื้นที่เป็นดินเหนียวผสม แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ลำห้วยขาม และลำเชียงทา มีเนื้อที่ 124.11 ตารางกิโลเมตร หรือ 77,568.75 ไร่ อาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับตำบลวังตะเฒ่า อำเภอภักดีชุมพล ทิศใต้ติดกับตำบลนางายงลัก อำเภอเทพสถิต ทิศตะวันออกติดกับตำบลซับใหญ่ อำเภอซับใหญ่ และด้านทิศตะวันตกติดกับอำเภอภักดีชุมพล แบ่งเขตการปกครองเป็น 15 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,874 คน 3,927 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 6,089 คน หญิง 5,785 คน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การปลูกมันสำปะหลัง ข้าวนาปี ยางพารา ข้าวโพด อ้อย

โรงงาน และพริก ส่วนด้านสาธารณสุข มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 2 แห่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งนก, 2559)

6.1.2 ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

ตำบลวังตะเฒ่า มีฐานะทางการปกครองเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองบัวระเหวประมาณ 26 กิโลเมตร ไปทางด้านทิศตะวันตกตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 (ชัยภูมิ - นครสวรรค์) มีเนื้อที่ประมาณ 306 ตารางกิโลเมตร หรือ 191,250 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่สูงสลับภูเขา ด้านทิศเหนือมีเทือกเขาพังเหยเป็นภูเขาสูงและต้นกำเนิดของลำห้วยเชียงทา ลำห้วยยางชุม และลำห้วยตะโก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเนินเขาร้อยละ 80 อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่านายางหลัก และอุทยานแห่งชาติไทรทอง อาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว ทิศใต้ติดกับตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต ทิศตะวันออกติดกับตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว และด้านทิศตะวันตก ติดกับตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต และอำเภอภักดีชุมพล แบ่งการปกครองเป็น 18 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 14,274 คน 4,686 ครัวเรือน เป็นชาย 7,252 คน และหญิง 7,022 คน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้านสาธารณสุข มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 2 แห่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเฒ่า, 2559)

6.1.3 ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

ตำบลห้วยแย้ ได้ริเริ่มจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแย้ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2551 โดยพื้นที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของที่ว่าการอำเภอหนองบัวระเหว ห่างจากตัวจังหวัดชัยภูมิประมาณ 62 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายชัยภูมิ - นครสวรรค์ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลาดเขาสลับพื้นที่ราบจากด้านทิศตะวันตกลาดต่ำลงด้านทิศตะวันออก พื้นที่เป็นป่าเนินเขาร้อยละ 80 อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่านายางหลัก และอุทยานแห่งชาติไทรทอง มีเนื้อที่ทั้งหมด 198 ตารางกิโลเมตร หรือ 123,750 ไร่ แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำชี และลำห้วยสาขา ได้แก่ ลำห้วยแย้ ลำห้วยยาง และลำห้วยตะโก สภาพภูมิอากาศเป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อาณาเขตด้านทิศเหนือติดกับตำบลท่าใหญ่ อำเภอหนองบัวแดง ทิศใต้ติดกับตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว ทิศตะวันออกติดกับตำบลภูแลนคา และตำบลชีบน อำเภอบ้านเขว้า และด้านทิศตะวันตกติดกับตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว แบ่งการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 7,073 คน แยกเป็นชาย 3,614 คน หญิง 3,459 คน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (เทศบาลตำบลห้วยแย้, 2559)

6.2 พื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2558)

6.2.1 ประวัติความเป็นมา

ที่ดินบริเวณป่าเทือกเขาพังเหย และป่านาแยงกลัก ในท้องที่ตำบลท่าใหญ่ ตำบลลำบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง ตำบลบ้านเจียง ตำบลเจาทอง ตำบลวังทอง กิ่งอำเภอภักดีชุมพล อำเภอหนองบัวแดง ตำบลห้วยแย้ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว และตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า เช่น พันธุ์ไม้ สัตว์ป่านานาชนิด ของป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขาที่สวยงามยิ่ง เช่น น้ำตกไทรทอง หุ่น้ำสวรรค์ ฯลฯ สมควรกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0203/9140 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2535 คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณา ร่างพระราชกฤษฎีกาตามหนังสือ ที่ นร 0602/723 ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2535 แล้วให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ในส่วนที่ทับซ้อนกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายสองฉบับ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เห็นชอบตามหนังสือ ที่ กษ 0713.2/43143 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2535 และหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0203/855 ลงวันที่ 21 มกราคม 2536 แจ้งพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 126 วันที่ 30 ธันวาคม 2535 มีเนื้อที่ประมาณ 319 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 199,375 ไร่

6.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะโดยทั่วไปของอุทยานแห่งชาติไทรทอง ตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาพระยาผ่อง และเทือกเขาพังเหย มีลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสูงต่ำหลายลูกเรียงรายสลับซับซ้อน มีระดับความสูงตั้งแต่ 300 - 1,008 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำของลำห้วยโป่งขุนเพชร ลำห้วยเชียงทา ลำห้วยแย้ ลำห้วยยาง ลำน้ำเจา ลำน้ำเจียง ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำชี

6.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

อุทยานแห่งชาติไทรทอง ตั้งอยู่ในภูมิอากาศประเภทฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม สามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ลักษณะของฝนที่ตกส่วนมากจะเป็นพายุฝนฟ้าคะนอง อิทธิพลของพายุดีเปรสชัน จะได้รับไม่มากนัก ฝนตกมากในช่วงเดือนกันยายน ถึงตุลาคม ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

6.2.4 พืชพรรณและสัตว์ป่า

สภาพป่าของอุทยานแห่งชาติไทรทอง สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ได้แก่ ป่าดิบแล้ง พบทางตอนเหนือของเทือกเขาพระยาฝ่อ และตอนกลางของเทือกเขาพังเหย พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะแบก กระบาก ตะเคียนหิน มะค่าโมง มะม่วงป่า ประดู่ นนทรีป่า สาธร เขลียง ฯลฯ ป่าเต็งรัง พบมากบริเวณพื้นที่สันเขาและพื้นที่ลอนลาดตอนล่างในเทือกเขาพังเหย พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ก่อ พะยอม เต็ง รัง พลวง ตีนนก กว้าว แดง รัก กระบก ส้าน ไม้ และหญ้าชนิดต่างๆ และป่าเบญจพรรณ พบไม่มากนัก พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ประดู่ แดง ตะแบก มะค่าโมง และไม้ชนิดต่างๆ

สัตว์ป่า ที่พบเห็นในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง ได้แก่ หมูป่า อ้น อีเห็น ชะมด เก้ง กระจก กระรอก กระแต กระต่ายป่า นกตะขาบทุ่ง นกกระปูด อีกา เขี้ยว ไก่ป่า ตะกวด แอ้ ตู๊กแก กิ้งก่า งู กบ ปาด เขียด อึ่งอ่าง ฯลฯ และพบปลาบางชนิดตามแหล่งน้ำต่างๆ

6.2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

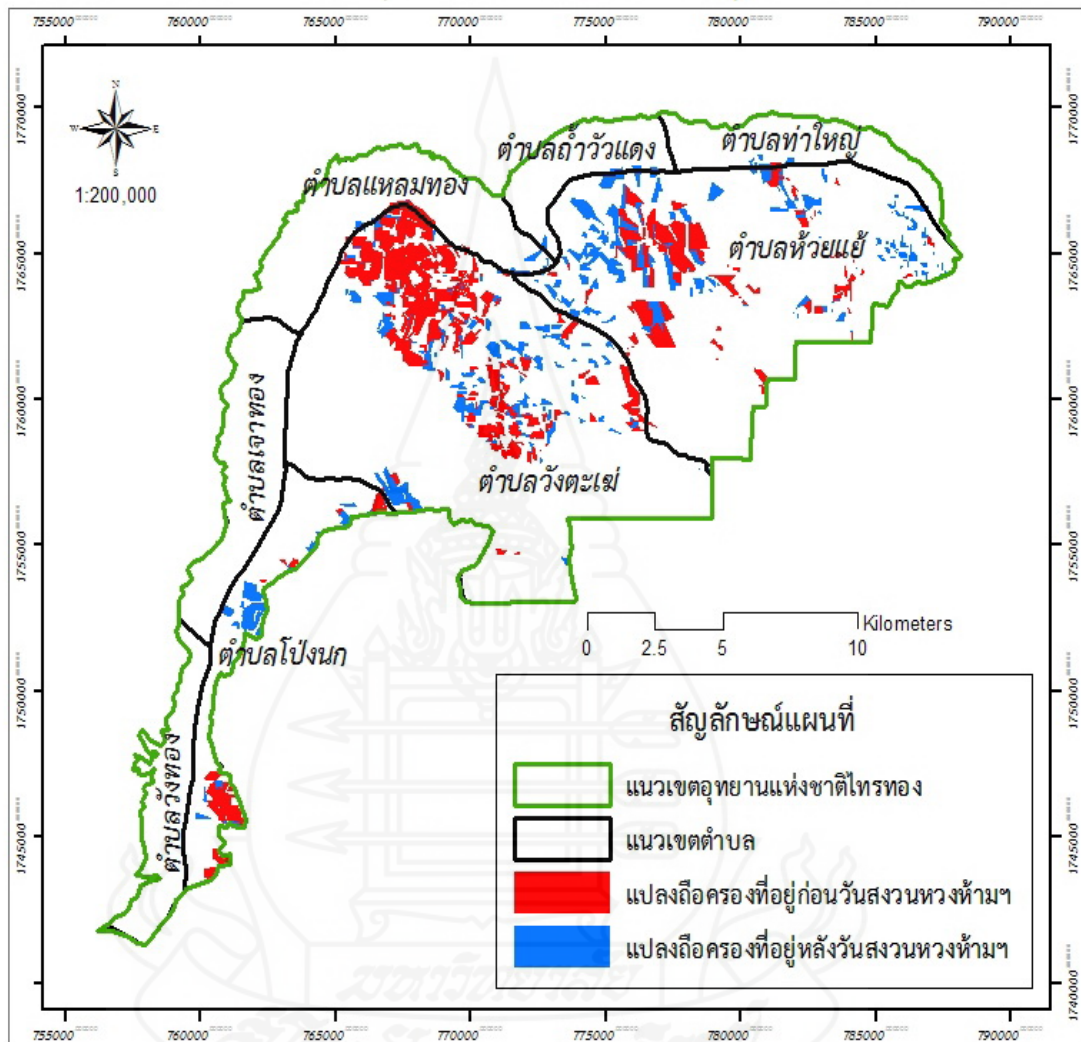
การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จำแนกเป็นพื้นที่ป่าไม้ หรือป่าธรรมชาติร้อยละ 73.90 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ถือครองทำประโยชน์ เช่น นาข้าว พืชไร่ พืชสวน ชุมชน เป็นต้น ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.1 และภาพที่ 2.2

ตารางที่ 2.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่าไม้ (ป่าธรรมชาติ)	152,749.74	73.90
พื้นที่สวนป่า	334.97	0.16
พื้นที่นาข้าว	1,004.55	0.49
พื้นที่พืชไร่	51,668.56	25.00
พื้นที่สวนผลไม้	322.70	0.16
พื้นที่สวนยางพารา	199.56	0.10
พื้นที่ชุมชน	262.91	0.13
พื้นที่แหล่งน้ำ	136.78	0.07
พื้นที่อื่นๆ	15.99	0.01

ที่มา: ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (2555)

แผนที่
แสดงการถือครองแปลงที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงการถือครองแปลงที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง

ที่มา: ดัดแปลงจากส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (2555)

7. ผลงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษายอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าผลงานเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ หรือความคิดเห็น หรือทัศนคติของราษฎรต่อการดำเนินงานโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ การแก้ไขปัญหาดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำหรับใช้เปรียบเทียบและประกอบการเลือกตัวแปรอิสระของการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

7.1 เพศ

กิติญา นุ่นลอย (2553) ได้ศึกษาทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่มีผลกับทัศนคติการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้วยเหตุที่สังคมไทย ผู้ชายมีหน้าที่หลักประกอบกรงานเลี้ยงดูครอบครัว ทั้งการตัดสินใจภายในครอบครัว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และการเป็นผู้นำในการพัฒนามากกว่าหญิง สอดคล้องกับ ยอดชาย ไวยเนตร (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่ทำกินของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทำกิน แต่แตกต่างกับ ชัยวัฒน์ พุ่มพวง (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านบทบาทในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบาง จังหวัดเชียงราย พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นด้านบทบาทในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ และแตกต่างกับ ดารา คำภักดี, ปรียานุช บัญญัติ, และ ศุภวรรณ ตันติอำไพ (2549) ที่ศึกษายอมรับของชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมการหมายแนวเขตป่าอนุรักษ์บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อำเภอกษัตริย์สมุทร จังหวัดชัยภูมิ พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับการยอมรับในกิจกรรมการหมายแนวเขตป่าอนุรักษ์

7.2 อายุ

ปัญญา ตาละลักษมณ์ (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่าปางหัก - เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี พบว่าอายุเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ โดยเหตุที่น่าจะมาจากประสบการณ์ในการใช้ชีวิตที่ผ่านมา ทำให้เห็นประโยชน์ของการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับ อติศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต (2555) ที่ศึกษายอมรับของราษฎรต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด พบว่าอายุเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว สอดคล้องกับ สุขุม มิตตัสสา (2556) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผา น้ำทิพย์ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า แต่แตกต่างกัน ชลธิศ สุรัสวดี (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณสวนป่าพระฉายของราษฎรที่อาศัยอยู่หมู่บ้านป่าไม้ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งพบว่าอายุเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้

7.3 ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณวุฒิของบุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับต่างๆ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ทำให้ยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้ง่ายขึ้น ดังที่ เกษม ชาตกุล (2533) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ สอดคล้องกับ ชัยยุทธ คุณชมพู่ (2542) ที่ศึกษาการยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี แต่แตกต่างกัน บรรพต คันธเสน (2543) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

7.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

พลกฤต เมณฑกานูนงษ์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว สอดคล้องกับ กนก ขิยางคบุตร (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจาก ส่วนใหญ่มีสมาชิกอยู่ในวัยทำงาน ทำให้มีรายได้เพียงพอตามสถานะเศรษฐกิจ ทำให้มีเวลาเพียงพอร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานเข้าไปส่งเสริมและส่งเสริมต่อการอนุรักษ์ อันนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม แต่แตกต่างกัน ปัญญา โคตรแสนลี (2544) ที่ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและการยอมรับโครงการปลูกไม้ยืนต้นป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ของราษฎรจังหวัดอุดรธานี พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการยอมรับ

โครงการปลูกไม้ยืนต้นป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม และต่างกับ อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน

7.5 อาชีพหลัก

กิจติญา นุ่นลอย (2553) ได้ศึกษาทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี พบว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่มีผลกับทัศนคติการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากราษฎรที่มีอาชีพเกษตรกรรมจะใช้ประโยชน์จากป่ามากกว่าอาชีพอื่นๆ สอดคล้องกับ ยอดชาย ไวยเนตร (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่ทำกินของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทำกิน แตกต่างกับ นกตล พฤษะวัน (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านร่องกล้าในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก พบว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และแตกต่างกับ กนก ชียงคบุตร (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจาก ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็สามารถก่อให้เกิดรายได้เช่นกัน

7.6 รายได้ครัวเรือน

อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน สอดคล้องกับ กิจติญา นุ่นลอย (2553) ศึกษาทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี พบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีผลกับทัศนคติการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อาจเป็นเพราะผู้ที่มีรายได้มากไม่ค่อยพึ่งพิงหรือใช้ประโยชน์จากป่าไม้ แต่ราษฎรที่มีรายได้น้อยอาจต้องพึ่งพิงป่าเพื่อการอยู่อาศัยและทำกิน และสอดคล้องกับ เกษม ชาตกุล (2533) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่ารายได้เป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเกษตรกรที่มีรายได้สูงย่อมมีทุน และปัจจัยในการผลิตมากกว่า แตกต่างกับ ชัยยุทธ คุณชมพู่ (2542) ที่ศึกษาการยอมรับของสมาชิกองค์การ

บริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่ารายได้ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี

7.7 ภาวะการมีหนี้สิน

วีรวุฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหา การถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการมีหนี้สินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็น ต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และสอดคล้องกับ อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ที่ศึกษาปัจจัยที่มี ผลกระทบต่อการละทิ้งการใช้ประโยชน์ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าหนี้สินเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการละทิ้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่ต่างกับ เกษม ชาตกุล (2533) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ พบว่าหนี้สินเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดิน และน้ำ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเงินทุนเพียงพอในการยอมรับวิทยาการแผนใหม่

7.8 ภูมิลำเนาเดิม

อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการละทิ้งการใช้ประโยชน์ ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าภูมิลำเนาเดิม มีผลกระทบต่อการละทิ้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน สอดคล้องกับ วีรวุฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่ศึกษา ความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภูมิลำเนาเดิม เป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน เนื่องจาก ราษฎรที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในตำบลแม่่นะ มีความรักและหวงแหนแผ่นดินเกิดมากกว่าคนนอกหมู่บ้าน ที่เข้ามาอยู่ภายหลัง รวมทั้งผู้ที่มาซื้อที่ดินไว้เพื่อทำประโยชน์อย่างเดียว แต่ไม่ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน อย่างถาวร ซึ่งแตกต่างกับ ชัยวัฒน์ พุ่มพวง (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านบทบาท ในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย พบว่าภูมิลำเนาเดิมเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นด้านบทบาทในการป้องกันรักษา ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งที่มีภูมิลำเนาเกิดในหมู่บ้าน และที่ย้ายถิ่นมา ต่างไม่ได้รับผลกระทบหรือประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยตรงจึงไม่มีผลต่อ ความคิดเห็นดังกล่าว

7.9 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน

บรรพต คันธเสน (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง

จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านมานานอาจพบเห็นการดำรงชีพของคนท้องถิ่น ที่อยู่ได้ด้วยการแผ้วถางป่าทำไร่และหาประโยชน์จากป่าเพื่อการยังชีพ จึงเกิดพฤติกรรมเลียนแบบจึงไม่สนใจการอนุรักษ์ สอดคล้องกับ กิจติญา นุ่นลอย (2553) ที่ศึกษาทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี พบว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกันมีต่อผลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อาจเป็นเพราะว่าราษฎรที่อาศัยอยู่นานๆ จะมีแนวคิดและจิตสำนึกที่ดีต่อทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นมากกว่าราษฎรที่เพิ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ซึ่งแตกต่างกับ ลาวัญย์ มนต์ไทรเวทย์ (2528) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิทำกินต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณี: เขตป่าวังเพลิง-ม่วงค่อม-ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี พบว่า ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และผลศึกษาของ ชลธิศ สุรัสวดี (2545) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณสวนป่าพระฉายของราษฎรที่อาศัยอยู่หมู่บ้านป่าไม้ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี พบว่าระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้

7.10 จำนวนแปลงที่ดิน

วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ท้องที่ตำบลแม่ระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าจำนวนแปลงที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน เนื่องจากกลัวว่าจะถูกยึดที่ดินกลับคืนเพื่อนำไปให้ราษฎรที่มีที่ดินทำกินน้อยหรือราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน ซึ่งต่างกับ อนันต์ มิตรคุณ (2550) ที่ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าคำใหญ่และป่าคำขวาง ท้องที่ตำบลอาจสามารถ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าจำนวนแปลงที่ดินที่ถือครอง เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดิน เนื่องจากราษฎรที่มีจำนวนแปลงที่ดินที่ถือครองไม่ว่ามากหรือน้อยต่างก็เห็นด้วยกับโครงการในทิศทางบวกเช่นเดียวกัน

7.11 จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง

ดาราร คำภักดี, ปรียานุช บัญญัติ, และศุภวรรณ ตันติอำไพ (2549) ได้ศึกษาการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมการหมายแนวเขตป่าอนุรักษ์ บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า จำนวนเนื้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในกิจกรรมการหมายแนวเขตป่าอนุรักษ์ สอดคล้องกับ กนก ชียงคบุตร (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าจำนวนเนื้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เนื่องจากการมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองย่อมมีโอกาสในการสร้างรายได้โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น มีเวลาเพียงพอให้กับกิจกรรมที่หน่วยงานเข้าไปส่งเสริม จึงส่งผลให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แต่แตกต่างกับ ชัยยุทธ คุณชมพู่ (2542) ที่ศึกษาการยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าจำนวนเนื้อที่เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี และต่างกับ ปัญญา โคตรแสนลี (2544) ที่ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และการยอมรับโครงการปลูกไม้ยืนต้นป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ของราษฎรจังหวัดอุดรธานี พบว่าจำนวนเนื้อที่เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับการยอมรับโครงการปลูกไม้ยืนต้นป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม

7.12 วิธีการได้มาของที่ดิน

การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้ถือครองต้องทำประโยชน์อย่างต่อเนื่องในพื้นที่มาก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ทำให้ราษฎรต้องยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังที่ อติศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต (2555) ศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด พบว่าวิธีการได้มาของที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว และสอดคล้องกับ วีรวัดน์ แสงกระจ่าง (2553) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ทะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าวิธีการได้มาของที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว เนื่องจากราษฎรที่แผ้วถางจับจองเองจะรู้สึกว่าการได้มาซึ่งที่ดินเป็นการยากลำบาก จึงมีความรักและหวงแหนในที่ดินมากกว่าราษฎรกลุ่มอื่นๆ โดยราษฎรที่แผ้วถางจับจองเองต้องการเก็บรักษาที่ดินไว้เป็นมรดกตกทอดแก่ลูกหลาน

7.13 วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน

การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผู้ถือครองต้องทำประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ห้ามซื้อขายเปลี่ยนมือ ยกเว้นการตกทอดแก่ทายาท จึงเป็นเหตุให้ผู้ถือครองต้องยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังที่ พลกฤต เมณฑกานูนงษ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการทำประโยชน์ในที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับสิทธิการเช่าที่ดิน ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว และสอดคล้องกับ วีรวัดน์ แสงกระจ่าง (2553) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ทะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการเช่าทำประโยชน์ในที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน

ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว เนื่องจากต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินของตนเองเท่านั้น ส่วนการขยายพื้นที่ทำกินเป็นการบุกรุกป่าและกระทำผิดกฎหมาย

7.14 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ แม้จะมีได้กำหนดว่าต้องทำประโยชน์เต็มพื้นที่ แต่มีเงื่อนไขต้องทำประโยชน์อย่างต่อเนื่องซึ่งก็หมายถึงการทำประโยชน์เต็มพื้นที่นั่นเอง ทำให้ราษฎรต้องยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังที่ ปัญญา ตาละลักษณณ์ (2548) ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่าปางหัก – เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ เนื่องจากเห็นประโยชน์จากการใช้ที่ดินแบบผสมผสาน เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะต่างๆ เช่น วนเกษตร เกษตรผสมผสาน ทฤษฎีใหม่ เพื่อประกอบการตัดสินใจ สอดคล้องกับ พลกฤต เมณฑกานูนงษ์ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว แต่ต่างกับ อนันต์ มิตรคุณ (2550) ที่ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าคำใหญ่และป่าคำขวาง ท้องที่ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดิน และต่างกับ วีรวัดน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน

7.15 ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน

การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีข้อจำกัดห้ามมิให้ผู้ถือครองขยายพื้นที่ทำกินจากที่สำรวจจริงวัดไว้ มิฉะนั้นจะถูกดำเนินคดีและเพิกถอนสิทธิการถือครอง ทำให้จำกัดความเพียงพอของจำนวนที่ดินตามที่ได้แจ้งสำรวจและขึ้นทะเบียน อีกทั้งต้องยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินด้วย ดังที่ วีรวัดน์ แสงกระจ่าง (2553) ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความเพียงพอของที่ดินเป็นปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน

7.16 ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ความคุ้นเคยเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่สื่อสารสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด หรือจากหน่วยใด แล้วนำมาซึ่งการยอมรับต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังที่ ธนากร กิรติภควัต (2555) ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในโครงการพื้นที่เหนือเขื่อนสิริกิติ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 2 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สอดคล้องกับ สุขุม มิตตัสสา (2556) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และผลศึกษาของ นพดล พุกกะวัน (2546) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านร่องกล้าในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ เพราะว่ราษฎรที่รู้จักและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการอนุรักษ์ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าราษฎรที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่

7.17 ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน

ความรู้เป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการเรียนรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ทั้งนี้ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบสิทธิประโยชน์ การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นอย่างดี ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด และนำมาซึ่งการยอมรับต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังที่ ปัญญา ตาละลักษมณ (2548) ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก – เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี พบว่าเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สอดคล้องกับ วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และสอดคล้องกับ กนก ชียงคุบุตร (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากเมื่อราษฎรได้รับความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ ก็จะทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ และนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จำนวน 102 ราย ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว จำนวน 487 ราย และตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จำนวน 368 ราย รวมทั้งสิ้น 957 ราย (สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7, 2551-2553)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างจากราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ รวม 957 ราย โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

$$n = N/(1 + Ne^2)$$

กำหนดให้ n แทน จำนวนราษฎรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการศึกษา (เท่ากับ .05)

N แทน จำนวนราษฎรที่ทำการศึกษาทั้งหมด (957 ราย)

การคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 282 ราย แต่การศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย ตำบลเป้าหมาย รวม 3 ตำบล คือ ตำบลโป่งนก ตำบลวังตะเฆ่ และตำบลห้วยแย้ ดังนั้น

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มราษฎรตัวอย่างจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎรตัวอย่างแต่ละตำบลตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้สูตรกระจายตามสัดส่วนของสภบงกช จามีกร (2526) ดังนี้

$$n_i = n(N_i/N)$$

กำหนดให้ n_i แทน จำนวนราษฎรตัวอย่างของตำบล i

n แทน จำนวนราษฎรตัวอย่างของการศึกษา (282 ราย)

N_i แทน จำนวนราษฎรทั้งหมดของตำบล i

N แทน จำนวนราษฎรของทั้ง 3 ตำบล (957 ราย)

i แทน ตำบลที่ 1, 2 และตำบลที่ 3

จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากลำดับที่จาก บัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับ การตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง ท้องที่จังหวัดชัยภูมิ ตามสัดส่วนที่คำนวณได้ ดัง แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

ลำดับที่	ตำบลเป้าหมาย	จำนวนราษฎรที่ถือครอง ที่ดินทั้งหมด (ราย)	จำนวนราษฎร ตัวอย่าง (ราย)
1	ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต	102	30
2	ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอหนองบัวระเหว	487	144
3	ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว	368	108
รวม		957	282

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎรกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่คำนวณได้ รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ก. โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามให้เลือกตอบตามข้อเท็จจริงของราษฎร เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน จำนวนแปลงที่ดิน จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน และความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม หากตอบถูกได้ 1 คะแนน แต่ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน แล้วจัดกลุ่มราษฎรตัวอย่างตามระดับความรู้ความเข้าใจจากคะแนน การตอบถูกทั้ง 15 ข้อ เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มตอบคำถามถูก 1-3 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด กลุ่มตอบคำถามถูก 4-6 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อย กลุ่มตอบคำถามถูก 7-9 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง กลุ่มตอบคำถามถูก 10-12 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจมาก และกลุ่มตอบคำถามถูก 13-15 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยอาศัย

2.1.1 สร้างมาตรวัดตามวิธีของ Likert's method (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ยอมรับน้อยที่สุด	1	คะแนน
ยอมรับน้อย	2	คะแนน
ยอมรับปานกลาง	3	คะแนน
ยอมรับมาก	4	คะแนน
ยอมรับมากที่สุด	5	คะแนน

2.1.2 หาค่าอันตรายภาคชั้นของคะแนนระดับการยอมรับ ทั้ง 5 ระดับ เพื่อจำแนก

ข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลโดยใช้หลักเกณฑ์ คือ

$$\begin{aligned} \text{อันตรายภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})/5 \\ &= (5 - 1)/5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

แล้วใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามที่กำหนด ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การแปลความหมายระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน
ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

ค่าคะแนน	ระดับการยอมรับ	ความหมายของระดับการยอมรับ
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด	ต้องประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ราษฎรเข้าใจ รวมถึงการทบทวน หรือปรับปรุงการดำเนินโครงการให้เป็นที่ยอมรับอย่างเร่งด่วน
1.81 – 2.60	น้อย	ต้องประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ราษฎรเข้าใจ รวมถึงการทบทวน หรือปรับปรุงการดำเนินโครงการให้เป็นที่ยอมรับ
2.61 – 3.40	ปานกลาง	โครงการสามารถดำเนินการได้ แต่ต้องพัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับให้มากขึ้น
3.41 – 4.20	มาก	เร่งดำเนินโครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
4.21 – 5.00	มากที่สุด	เร่งดำเนินโครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยด่วน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน
ตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 การสร้างแบบสอบถาม จะใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ
วิธีการ และตัดแปลงแบบสอบถามของผู้ที่เคยศึกษาในเรื่องทำนองเดียวกัน โดยการปรับปรุงแก้ไขให้
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและขอคำชี้แนะแก้ไขปรับปรุง
คำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด แล้วนำไปทดสอบกับราษฎรผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยาน
แห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรม
อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน
ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยาน
แห่งชาติไทรทอง ท้องที่จังหวัดชัยภูมิ ที่มีใช้ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง รวม 30 ชุด แล้วนำผลที่ได้มาตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เฉพาะ
ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha ที่
ระดับความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.70 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) พร้อมปรับปรุงแก้ไข
ข้อบกพร่องนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มากที่สุด ก่อน
นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ศึกษาจริง ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
(Coefficient of reliability) ของแบบสอบถามทั้งสองตอนปรากฏ ดังนี้

2.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ได้เท่ากับ 0.774 รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ข.

2.2.2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับ การดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ได้ เท่ากับ 0.950 รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ข.

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยาน แห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากราษฎรตัวอย่างที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขต พื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากลำดับที่จาก บัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้าม เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง ท้องที่จังหวัดชัยภูมิ โดยไม่ซ้ำกับรายเดิมที่จับฉลากได้จากเหตุถือครองและขึ้นทะเบียนที่ดินหลายแปลง

3.2 ตรวจสอบแบบสอบถามที่ผ่านการเก็บข้อมูลทุกฉบับ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดไปเข้ารหัสและประเมินผล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยแยกการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ส่วน คือ

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และระดับการยอมรับต่อการ ดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน โดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎร

ต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัด
ชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ
วันที่ 30 มิถุนายน 2541

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจ ระดับการยอมรับ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยศึกษาจากราษฎรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 ราย จึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
2. ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
3. การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

รวม 282 ราย ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน จำนวนแปลงที่ดิน จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน และความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

n = 282		
ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	156	55.3
หญิง	126	44.7
2. อายุ		
อายุระหว่าง 21 – 30 ปี	33	11.7
อายุระหว่าง 31 - 40 ปี	53	18.8
อายุระหว่าง 41 – 50 ปี	78	27.7
อายุระหว่าง 51 - 60 ปี	63	22.3
อายุตั้งแต่ 61 ปี ขึ้นไป	55	19.5
Mean = 48.12, Std. Deviation = 13.43, Maximum = 80, Minimum = 23		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	19	6.7
ประถมศึกษา	200	70.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	16.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	15	5.3
ปวส./อนุปริญญา	2	0.7
ปริญญาตรี และสูงกว่า	1	0.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 282

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
สมาชิกในครัวเรือน 1 - 2 คน	53	18.8
สมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน	145	51.4
สมาชิกในครัวเรือน 5 - 6 คน	70	24.8
สมาชิกในครัวเรือน 7 - 8 คน	14	5.0
Mean = 3.81, Std. Deviation = 1.48, Maximum = 8, Minimum = 1		
5. อาชีพหลัก		
เกษตรกร	243	86.2
รับจ้างในภาคเกษตร	35	12.4
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บริษัท/ ห้างร้าน	4	1.4
6. รายได้ครัวเรือน		
ไม่เกิน 50,000 บาท/ปี	62	22.0
50,001 - 100,000 บาท/ปี	83	29.4
100,001 - 150,000 บาท/ปี	45	16.0
150,001 - 200,000 บาท/ปี	56	19.9
มากกว่า 200,000 บาท/ปี	36	12.8
Mean = 129,645.39, Maximum = 400,000, Minimum = 20,000		
7. ภาวะการมีหนี้สิน ^a		
ไม่มีหนี้สิน (รวม)	100	22.6
โดย		
- มีเงินเหลือเก็บ	15	3.4
- ไม่มีเงินเหลือเก็บ	85	19.2
มีหนี้สิน (รวม)	343	77.4
โดยเป็นหนี้		
- ธนาคาร	215	48.5
- นายทุน	31	7.0
-ญาติ/เพื่อนบ้าน	32	7.2
- อื่นๆ (กองทุนหมู่บ้าน, บริษัทเงินทุน)	65	14.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	n = 282	
ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
8. ภูมิลำเนาเดิม		
เกิดในหมู่บ้าน	62	22.0
ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น (รวม)	220	78.0
โดยย้ายมาจากจังหวัด		
- กำแพงเพชร	2	0.7
- ขอนแก่น	8	2.8
- ชัยภูมิ	42	14.9
- นครราชสีมา	85	30.1
- บุรีรัมย์	6	2.1
- พิจิตร	1	0.4
- พิษณุโลก	1	0.4
- เพชรบูรณ์	17	6.0
- ร้อยเอ็ด	5	1.8
- ลพบุรี	10	3.5
- ศรีสะเกษ	2	0.7
- สระแก้ว	1	0.4
- สระบุรี	1	0.4
- สุพรรณบุรี	1	0.4
- สุรินทร์	4	1.4
- หนองบัวลำภู	1	0.4
- อุดรธานี	1	0.4
- อุบลราชธานี	2	0.7
- ไม่ระบุ	30	10.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 282		
ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
9. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน		
ตั้งถิ่นฐาน 1 - 10 ปี	4	1.4
ตั้งถิ่นฐาน 11 - 20 ปี	22	7.8
ตั้งถิ่นฐาน 21 - 30 ปี	120	42.6
ตั้งถิ่นฐาน 31 - 40 ปี	109	38.7
ตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป	27	9.6
Mean = 31.28, Maximum = 53, Minimum = 10		
10. จำนวนแปลงที่ดิน		
ถือครองที่ดิน 1 แปลง	165	58.5
ถือครองที่ดิน 2 แปลง	69	24.5
ถือครองที่ดิน 3 แปลง	38	13.5
ถือครองที่ดิน 4 แปลง	6	2.1
ถือครองที่ดิน 5 แปลง	2	0.7
ถือครองที่ดิน 6 แปลง	2	0.7
Mean = 1.64, Maximum = 6, Minimum = 1		
11. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง		
ถือครองที่ดิน เนื้อที่ 1 - 15 ไร่	45	16.0
ถือครองที่ดิน เนื้อที่ 16 - 30 ไร่	82	29.1
ถือครองที่ดิน เนื้อที่ 31 - 45 ไร่	40	14.2
ถือครองที่ดิน เนื้อที่ 46 - 60 ไร่	56	19.9
ถือครองที่ดิน เนื้อที่ 61 ไร่ ขึ้นไป	59	20.9
Mean = 43.80, Maximum = 230, Minimum = 3		
12. วิธีการได้มาของที่ดิน ^b		
แผ้วถางจับจองเอง	80	17.3
พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้	344	74.3
ซื้อ	39	8.4
รวม	463	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 282		
ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
13. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^b		
ทำประโยชน์เอง	449	97.0
ให้ผู้อื่นเช่า	2	0.4
ไม่ได้ทำประโยชน์	2	0.4
อื่นๆ (จำหน่าย, ถูกเจ้าหน้าที่ขอคืนพื้นที่)	10	2.2
รวม	463	100.0
14. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ^b		
เต็มพื้นที่	430	92.9
ไม่เต็มพื้นที่	33	7.1
รวม	463	100.0
15. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน		
เพียงพอ	192	68.1
ไม่เพียงพอ (รวม)	90	31.9
แยกเป็น		
- ต้องการอีก 1 - 15 ไร่	34	12.1
- ต้องการอีก 16 - 30 ไร่	44	15.6
- ต้องการอีก 31 - 45 ไร่	3	1.1
- ต้องการอีก 46 - 60 ไร่	9	3.2
16. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้		
ไม่มีความคุ้นเคยแต่อย่างใด	150	53.2
มีความคุ้นเคยน้อย	84	29.8
มีความคุ้นเคยพอสมควร	42	14.9
มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี	6	2.1

^a เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

^b มีการถือครองที่ดินมากกว่า 1 แปลง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง เป็นชายร้อยละ 55.3 และหญิงร้อยละ 44.7 ในจำนวนนี้เป็นผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดร้อยละ 27.7 รองลงมาอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 22.3 อายุเฉลี่ย 48.12 ปี จบระดับประถมศึกษาร้อยละ 70.9 เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาจบมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 16.0 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีมากที่สุดร้อยละ 51.4 เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักร้อยละ 86.2 มีรายได้ครัวเรือนอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี มากที่สุดร้อยละ 29.4 รองลงมารายได้ไม่เกิน 50,000 บาท/ปี รายได้เฉลี่ย 129,645.39 บาท/ปี มีหนี้สินมากที่สุดร้อยละ 77.4 โดยเป็นหนี้ธนาคารมากที่สุด ร้อยละ 48.5 ภูมิลำเนาเดิมย้ายถิ่นฐานมาจากหมู่บ้านอื่นมากที่สุดร้อยละ 78.0 โดยย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดร้อยละ 30.1 รองลงมาย้ายมาจากจังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 14.9 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานระหว่าง 21-30 ปี มีเป็นส่วนมากร้อยละ 42.6 รองลงมาระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 38.7 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 31.28 ปี จำนวนแปลงที่ดินน้อยที่สุด 1 แปลง และมากที่สุด 6 แปลง จำนวนเนื้อที่ที่ถือครองระหว่าง 16-30 ไร่ มีมากที่สุดร้อยละ 29.1 รองลงมาถือครองเนื้อที่ 61 ไร่ ขึ้นไปร้อยละ 20.9 จำนวนเนื้อที่ที่ถือครองเฉลี่ย 43.80 ไร่ วิธีการได้มาของที่ดิน โดยพ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้มีมากที่สุดร้อยละ 74.3 รองลงมาเป็นการแผ้วถางจับจองเองร้อยละ 17.3 วิธีการทำประโยชน์ในที่ดินโดยทำประโยชน์เองมากที่สุดร้อยละ 97.0 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์เต็มพื้นที่ร้อยละ 92.9 ด้านความเพียงพอของจำนวนที่ดิน พบว่ามีเพียงพอแล้วมากที่สุดร้อยละ 68.1 ส่วนที่ยังไม่เพียงพอต้องการอีก 16-30 ไร่ มีมากที่สุดร้อยละ 15.6 และพบว่าไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นส่วนมากร้อยละ 53.2 รองลงมาไม่มีความคุ้นเคยน้อยร้อยละ 29.8

2. ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาค้าที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาความรู้ความเข้าใจของราษฎรกลุ่มตัวอย่างผู้ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 282 ราย ต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาค้าที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้คำถามทั้งหมด 15 คำถาม ให้เลือกตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามความเข้าใจของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ถ้าข้อใดตอบถูกต้อง 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รายละเอียดดังได้แสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละ ของราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

n = 282

คำถาม	คำตอบ	จำนวน (ร้อยละ)	
		ตอบถูก	ตอบผิด
1) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	ใช่	240 (85.1)	42 (14.9)
2) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการผ่อนผันให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	ใช่	199 (70.6)	83 (29.4)
3) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการจัดสรรที่อยู่อาศัย/ทำกิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้กับราษฎร	ไม่ใช่	177 (62.8)	105 (37.2)
4) ที่อยู่อาศัย/ทำกิน ของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตาม “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” สามารถจำหน่าย จ่าย โอนได้	ไม่ใช่	226 (80.1)	56 (19.9)
5) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการรังวัดขึ้นทะเบียนผู้ถือครองที่ดินที่ทำประโยชน์มาก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	ใช่	189 (67.0)	93 (33.0)
6) “แปลงควบคุมพื้นที่” หมายถึง ที่ดินแปลงถือครองของราษฎร ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งสำรวจรังวัด ขึ้นทะเบียนผู้ถือครอง และพิสูจน์สิทธิ์แล้ว	ใช่	172 (61.0)	110 (39.0)
7) การรังวัดแปลงถือครอง จะใช้เครื่องมือ GPS จับค่าพิกัด พร้อมบันทึกสภาพการทำประโยชน์ โดยผู้ถือครองและผู้ถือครองแปลงข้างเคียง ต้องลงลายชื่อในแบบบันทึกด้วย	ใช่	251 (89.0)	31 (11.0)
8) “แปลงควบคุมพื้นที่” ต้องฝั่งหลักเขต คสล. ขนาด 4”x4”x1.20 เมตร ในทุกมุมแปลงของด้านที่ติดกับพื้นที่ที่ยังคงสภาพป่า โดยมีระยะห่างระหว่างหลักไม่เกิน 100 เมตร	ใช่	131 (46.5)	151 (53.5)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คำถาม	คำตอบ	จำนวน (ร้อยละ)	
		ตอบถูก	ตอบผิด
9) การพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ เพื่อตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์	ใช่	149 (52.8)	133 (47.2)
10) คณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มี สจ. นายก อบต. หรือ นายกเทศมนตรี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมเป็นกรรมการด้วย	ถูก	123 (43.6)	159 (56.4)
11) แปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่อยู่อาศัย/ทำกิน มาก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก แม้เป็นพื้นที่ล่อแหลมก็ได้รับการรับรองสิทธิ	ไม่ใช่	154 (54.6)	128 (45.4)
12) แปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่อยู่อาศัย/ทำกิน หลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ต้องอพยพย้ายออกอย่างเดียว	ไม่ใช่	117 (41.5)	165 (58.5)
13) ข้อมูลแปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะจัดทำเพียง 1 บัญชี คือ บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้ว อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก	ไม่ใช่	107 (37.9)	175 (62.1)
14) ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่ ไม่ต้องลงลายมือชื่อรับทราบการฝังหลักเขตควบคุมพื้นที่	ไม่ใช่	183 (64.9)	99 (35.1)
15) ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามบัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์สิทธิแล้ว อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก สามารถโอนสิทธิกันได้	ไม่ใช่	229 (81.2)	53 (18.8)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คำถามข้อที่ 7) “การรังวัดแปลงถือครอง จะใช้เครื่องมือ GPS จับค่าพิกัด พร้อมบันทึกสภาพการทำประโยชน์ โดยผู้ถือครองและผู้ถือครองแปลงข้างเคียงต้องลงลายมือในแบบบันทึกด้วย” ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด ร้อยละ 89.0 รองลงมา เป็นคำถามข้อที่ 1) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นโครงการแก้ไข

ปัญหาการถือครองที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541” ร้อยละ 85.1 และคำถามข้อที่ 15 “ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามบัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์สิทธิ์แล้ว อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก สามารถโอนสิทธิ์กันได้” ร้อยละ 81.2 ตามลำดับ ส่วนคำถามข้อที่ 13) “ข้อมูลแปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะจัดทำเพียง 1 บัญชี คือ บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้วอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก” ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด ร้อยละ 62.1 รองลงมา เป็นคำถามข้อที่ 12 “แปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่อยู่อาศัย/ทำกิน หลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ต้องอพยพย้ายออกอย่างเดียว” ร้อยละ 58.5 และคำถามข้อที่ 10 “คณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิ์การครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มี สจ. นายก อบต. หรือนายกเทศมนตรี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมเป็นกรรมการด้วย” ร้อยละ 56.4 ตามลำดับ และเมื่อนำจำนวนของผู้ตอบคำถามถูกในแต่ละคำถามซึ่งเป็นคะแนนรวมที่คำนวณได้ของแต่ละคำถาม รวมกันทั้งหมดหารด้วยจำนวนผู้ตอบคำถามจะได้เป็นค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดิน เท่ากับ 9.39

วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยเกณฑ์การตอบคำถามถูกจำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มตอบคำถามถูก 1-3 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด กลุ่มตอบคำถามถูก 4-6 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อย กลุ่มตอบคำถามถูก 7-9 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง กลุ่มตอบคำถามถูก 10-12 ข้อ หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจมาก และกลุ่มตอบคำถามถูก 13-15 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินอยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุดร้อยละ 54.6 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจมากร้อยละ 34.0 ส่วนกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 0.4 รายละเอียดดังได้แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละ จำแนกตามกลุ่มความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (n = 282)	ร้อยละ
มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด	1	0.4
มีความรู้ความเข้าใจน้อย	8	2.8
มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	154	54.6
มีความรู้ความเข้าใจมาก	96	34.0
มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด	23	8.2
รวม	282	100.0

3. การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไข ปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ และการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น คำถามย่อยในแต่ละขั้นตอน รวม 27 คำถาม แต่ละคำถามแบ่งระดับการยอมรับของราษฎร เป็น 5 ระดับ คือ ยอมรับน้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน ยอมรับน้อยเท่ากับ 2 คะแนน ยอมรับปานกลางเท่ากับ 3 คะแนน ยอมรับมากเท่ากับ 4 คะแนน และยอมรับมากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน แล้วรวมน้ำหนักคะแนน ระดับการยอมรับแยกตามขั้นตอนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย หาค่าเฉลี่ยนำไปจัดกลุ่มใหม่ตามค่า อันตรภาคชั้นที่กำหนดเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มยอมรับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 กลุ่มยอมรับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 กลุ่มยอมรับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 กลุ่มยอมรับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 และกลุ่มยอมรับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 ผลการศึกษา ได้ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 2.42 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยเทียบกับเกณฑ์กำหนด ทั้งนี้ ขั้นตอน การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล มีค่าเฉลี่ยการยอมรับสูงที่สุดเท่ากับ 2.60 ส่วนขั้นตอนการ ตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน มีค่าเฉลี่ยการยอมรับต่ำที่สุดเท่ากับ 2.34 สำหรับผลศึกษาของแต่ละ ขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ปรากฏดังนี้

3.1 ขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากพิจารณารายคำถาม ไม่พบคำถาม ในขั้นตอนดังกล่าวได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มาก และน้อยที่สุด แต่มีคำถามที่ ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง รวม 4 คำถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คำถามว่า “การใช้เครื่องมือ GPS รั้ววัดที่ตั้งแปลงถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ” ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.90 คำถาม “ให้ผู้นำชุมชนนัดผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาฟังเจ้าหน้าที่ป่า

ไม้ชี้แจงการปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 คำถาม “ให้ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และแปลงข้างเคียงลงลายมือชื่อในแบบบันทึก” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 และคำถาม “การบันทึกสภาพการทำประโยชน์ของผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้คำถามที่มีค่าเฉลี่ยการยอมรับสูงที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การใช้เครื่องมือ GPS รั้ววัดที่ตั้งแปลงถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 รองลงมาคือ คำถามว่า “ให้ผู้นำชุมชนนัดผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาฟังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ชี้แจงการปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 คำถามที่มีค่าเฉลี่ยการยอมรับต่ำที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การชี้แจงของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 รองลงมาคือ คำถามว่า “การใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการสำรวจถือครอง และขึ้นทะเบียนบุคคล

ข้อความจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล							
1) ให้ผู้นำชุมชนนัดผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาฟังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ชี้แจงการปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	10.6	24.5	29.8	8.9	26.2	2.84	ปานกลาง
2) การชี้แจงของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541	2.1	10.6	35.1	17.4	34.8	2.28	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อความคำถามจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3) การสำรวจและขึ้นทะเบียนผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้	7.1	14.5	28.7	17.0	32.4	2.46	น้อย
4) การนัดของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพื่อให้ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นำตรวจสอบและรังวัดแปลงที่ดิน	7.1	13.8	30.1	13.5	35.5	2.44	น้อย
5) การใช้ภาพถ่ายทางอากาศ สี่ ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	3.9	11.7	30.5	17.0	36.9	2.29	น้อย
6) การใช้เครื่องมือ GPS รังวัดที่ตั้งแปลงถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	8.2	18.4	35.8	30.5	7.1	2.90	ปานกลาง
7) การบันทึกสภาพการทำประโยชน์ของ ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	6.4	14.9	36.2	33.7	8.9	2.76	ปานกลาง
8) ให้ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และแปลงข้างเคียงลงลายมือชื่อในแบบบันทึก	7.8	15.2	35.1	31.9	9.9	2.79	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของขั้นตอน	6.7	15.4	32.7	21.2	24.0	2.60	น้อย

3.2 ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากพิจารณารายคำถาม ไม่พบคำถามในขั้นตอนดังกล่าวได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มาก และน้อยที่สุด โดยมีเพียงคำถามเดียวที่ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับปานกลางคือ คำถามว่า “ผลการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินฯ กรณีอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกและเป็นพื้นที่ไม่ล่อแหลมให้ได้รับการรับรองสิทธิ์” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 และเป็นคำถามที่ค่าเฉลี่ยการยอมรับสูงสุดของขั้นตอนดังกล่าว ส่วนคำถามที่ค่าเฉลี่ยการยอมรับต่ำที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “ผลการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินฯ กรณีอยู่หลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก โดยให้ย้ายออกไปอยู่ในพื้นที่รองรับแห่งใหม่” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 รายละเอียดดังได้แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน

ข้อความจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน							
1) การใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรก หลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ เพื่อพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ	3.5	8.9	28.7	20.6	38.3	2.19	น้อย
2) การแปลภาพถ่ายทางอากาศใช้ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	3.2	9.6	28.4	20.6	38.3	2.19	น้อย

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อความจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3) การพิสูจน์การถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	2.1	10.3	35.5	15.6	36.5	2.26	น้อย
4) คณะกรรมการตรวจสอบ พิสูจน์สิทธิการครอบครอง ที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ	2.8	9.6	30.5	14.9	42.2	2.16	น้อย
5) กรรมการตรวจสอบพิสูจน์ สิทธิการครอบครองที่ดิน ของราษฎรในเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ ในส่วนของ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. ท้องที่	7.1	16.0	33.3	16.3	27.3	2.59	น้อย
6) การพิสูจน์สิทธิที่ดินในเขต พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่จัดทำ เป็นบัญชีอยู่ก่อน และอยู่ หลังการประกาศเขตป่าไม้ ตามกฎหมายครั้งแรก	5.0	17.0	37.2	12.4	28.4	2.58	น้อย
7) ผลการพิสูจน์สิทธิที่ดินฯ กรณีอยู่ก่อนการประกาศ เขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และเป็นพื้นที่ไม่ล่อแหลม ให้ได้รับการรับรองสิทธิ	14.2	22.0	26.6	11.0	26.2	2.87	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อความจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8) ผลการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินฯ กรณีอยู่ก่อนการประกาศ เขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก แต่เป็นพื้นที่ล่อแหลม โดยรัฐ จัดหาพื้นที่รองรับแห่งใหม่ให้	5.0	7.8	29.1	19.1	39.0	2.21	น้อย
9) ผลการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินฯ กรณีอยู่หลังการประกาศเขต ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก โดยให้ย้ายออกไปอยู่ใน พื้นที่รองรับแห่งใหม่	0.7	7.1	25.5	20.6	46.1	1.96	น้อย
10) ผลการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินฯ กรณีอยู่หลังการประกาศ เขตป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรก แต่ย้ายออกไม่ได้ โดยควบคุมขอบเขต และมี เงื่อนไขการใช้พื้นที่	5.3	15.2	30.9	15.2	33.3	2.44	น้อย
ค่าเฉลี่ยของขั้นตอน	4.9	12.3	30.6	16.6	35.6	2.34	น้อย

3.2 ขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากพิจารณารายคำถาม ไม่พบคำถามในขั้นตอนดังกล่าวได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อยที่สุด โดยคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับสูงสุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การฝั่งหลักเขต คสล. ขนาด 4”×4”×1.20 เมตร ของแปลงควบคุมพื้นที่” และคำถาม “การบันทึกข้อมูลของผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการยอมรับเท่ากันคือเท่ากับ 2.41 คำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยการ

ยอมรับต่ำที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การให้ผู้ถือครองที่ดินแปลงที่ฝั่งหลักเขตควบคุมพื้นที่ ลงลายมือชื่อรับทราบการฝั่งหลักเขตควบคุมพื้นที่” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 รายละเอียดดังได้แสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่

ข้อความคำถามจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่							
1) การฝั่งหลักเขต คสล. ขนาด 4”×4”×1.20 เมตร ของแปลงควบคุมพื้นที่	4.3	14.5	28.0	24.5	28.7	2.41	น้อย
2) หลักเขตควบคุมพื้นที่ ที่มีข้อความว่า “เขตควบคุมพื้นที่ 30 มิถุนายน 2541”	3.5	13.8	30.1	20.9	31.6	2.37	น้อย
3) การฝั่งหลักเขตควบคุมพื้นที่ ซึ่งหันด้านที่มีข้อความไปทางด้านพื้นที่ที่ยังคงสภาพป่า	4.3	9.6	35.5	23.8	27.0	2.40	น้อย
4) การบันทึกข้อมูลของผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่	3.2	8.5	39.4	24.5	24.5	2.41	น้อย
5) การให้ผู้ถือครองที่ดินแปลงที่ฝั่งหลักเขตควบคุมพื้นที่ ลงลายมือชื่อรับทราบการฝั่งหลักเขตควบคุมพื้นที่	3.5	7.8	33.0	27.0	28.7	2.30	น้อย
ค่าเฉลี่ยของขั้นตอน	3.8	10.8	33.2	24.1	28.1	2.38	น้อย

3.3 ขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากพิจารณารายคำถาม ไม่พบคำถามในขั้นตอนดังกล่าวได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อยที่สุด โดยคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับสูงที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:4,000 บนระวางภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545” ค่าเฉลี่ยการยอมรับเท่ากับ 2.48 ส่วนคำถามที่ได้ค่าเฉลี่ยการยอมรับต่ำที่สุดของขั้นตอนคือ คำถามว่า “การจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:50,000 บนแผนที่ระวาง” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 รายละเอียดดังได้แสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูล และแผนที่การถือครอง

ข้อความจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง							
1) การบันทึกรายละเอียดแปลงที่ดินและผู้ถือครอง โดยใช้ข้อมูลการรังวัด และเอกสารของผู้ถือครอง	4.6	11.7	34.0	23.8	25.9	2.45	น้อย
2) การจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:50,000 บนแผนที่ระวาง	1.1	7.1	31.9	30.5	29.4	2.20	น้อย

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อความคำถามจากแบบสอบถาม	ระดับการยอมรับ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3) การจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:4,000 บนระวางภาพถ่ายทางอากาศ ที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ	2.8	9.6	33.3	26.2	28.0	2.33	น้อย
4) การจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:4,000 บนระวางภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ.2545	5.3	14.9	31.6	18.8	29.4	2.48	น้อย
ค่าเฉลี่ยของขั้นตอน	3.5	10.8	32.7	24.8	28.2	2.37	น้อย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

จากผลการศึกษา ระดับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ยอมรับขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ในระดับน้อยทุกขั้นตอน จึงนำผลมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน

จำนวนแปลงที่ดิน จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โดยทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Chi-Square ซึ่งตัวแปรอิสระแต่ละตัวได้จัดกลุ่มใหม่เป็น 2 กลุ่ม จากลักษณะเฉพาะของตัวแปร เช่น วิธีการได้มาของที่ดิน แบ่งเป็นกลุ่มจับจองเอง กับกลุ่มไม่ได้จับจองเอง วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน แบ่งเป็นกลุ่มทำประโยชน์เอง กับกลุ่มไม่ได้ทำประโยชน์เอง หรือแบ่งกลุ่มโดยใช้ค่าเฉลี่ย เช่น อายุ แบ่งเป็นกลุ่มอายุน้อย ถ้าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยกว่าอายุเฉลี่ย กับกลุ่มอายุมาก หากราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีอายุมากกว่าอายุเฉลี่ย เหล่านี้เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งการยอมรับทั้งสิ้นขั้นตอน เป็น 5 ระดับ แต่การทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งการยอมรับใหม่เพียง 2 ระดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ยของแต่ละขั้นตอนเป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่มคือ กลุ่มยอมรับระดับสูง กับกลุ่มยอมรับระดับต่ำ เนื่องจากเมื่อนำระดับการยอมรับตามแบบสอบถามไปทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-Square จะทำให้ค่าคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างตกอยู่ในบางช่องของตารางความสัมพันธ์ที่มีค่าคาดหวังน้อยกว่า 5 ซึ่งเป็นข้อจำกัดของ Chi-Square ที่ค่าคาดหวังในตารางความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มจะมีค่าน้อยกว่า 5 ได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนช่องทั้งหมด ถ้ากลุ่มใดมีค่าคาดหวังต่ำกว่าค่าที่กำหนด จะทำให้ผลการทดสอบความสัมพันธ์คลาดเคลื่อน ทั้งนี้ หากค่าคาดหวังในตารางความสัมพันธ์กลุ่มใดมีค่าน้อยกว่า 5 เกินกว่าร้อยละ 20 ของช่องทั้งหมด จะใช้ค่า Fisher's Exact Test แทน ซึ่งการทดสอบสมมติฐานของแต่ละขั้นตอน ปรากฏดังนี้

4.1 ขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล พบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย อายุ รายได้ครัวเรือน วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวโดยสรุปก็คือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการสำรวจ ถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนความพอเพียงของจำนวนที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ รายได้ครัวเรือน วิธีการได้มาของที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการสำรวจ
ถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. อายุ				8.902	1	0.003**
อายุน้อย	61 (41.8)	85 (58.2)	146 (100.0)			
อายุมาก	81 (64.3)	55 (43.7)	136 (100.0)			
2. รายได้ครัวเรือน				8.484	1	0.004**
รายได้น้อย	70 (42.9)	93 (57.1)	163 (100.0)			
รายได้มาก	72 (60.5)	47 (39.5)	119 (100.0)			
3. วิธีการได้มาของที่ดิน				8.767	1	0.003**
จับจองเอง	30 (71.4)	12 (28.6)	42 (100.0)			
ไม่ได้จับจองเอง	112 (46.7)	128 (53.3)	240 (100.0)			
4. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^a				6.518	1	0.019*
ทำประโยชน์เอง	133 (48.9)	139 (51.1)	272 (100.0)			
ไม่ได้ทำ ประโยชน์เอง	9 (90.0)	1 (10.0)	10 (100.0)			
5. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน				3.851	1	0.050*
เพียงพอ	89 (46.4)	103 (53.6)	192 (100.0)			
ไม่เพียงพอ	53 (58.9)	37 (41.1)	90 (100.0)			

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
6. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้				14.055	1	0.000**
ไม่คุ้นเคย	106 (45.3)	128 (54.7)	234 (100.0)			
คุ้นเคย	36 (75.0)	12 (25)	48 (100.0)			
7. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน				15.034	1	0.000**
มีความรู้น้อย	66 (40.5)	97 (59.5)	163 (100.0)			
มีความรู้มาก	76 (63.9)	43 (36.1)	119 (100.0)			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

^a Sig. ใช้ค่าของ Fisher's Exact Test

สำหรับตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ฯลฯ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ค.

4.2 ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน พบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และ ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวโดยสรุปก็คือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ อายุ ส่วนวิธีการทำประโยชน์ในที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ

วิธีการได้มาของที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไข ปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 4.9

สำหรับตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการ ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดิน เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ฯลฯ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ค.

ตารางที่ 4.9 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการตรวจสอบ พิสูจน์ การครอบครองที่ดิน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. อายุ				8.107	1	0.004**
อายุน้อย	71 (48.6)	55 (51.4)	146 (100.0)			
อายุมาก	89 (65.4)	47 (36.6)	136 (100.0)			
2. วิธีการได้มาของที่ดิน				7.608	1	0.006**
จับจองเอง	32 (76.2)	10 (23.8)	42 (100.0)			
ไม่ได้จับจองเอง	128 (53.3)	112 (46.7)	240 (100.0)			
3. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^a				4.673	1	0.047*
ทำประโยชน์เอง	151 (55.5)	121 (44.5)	272 (100.0)			
ไม่ได้ทำประโยชน์เอง	9 (90.0)	1 (10.0)	10 (100.0)			

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
4. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน				4.754	1	0.029*
เต็มพื้นที่	140 (54.7)	116 (45.3)	256 (100.0)			
ไม่เต็มพื้นที่	20 (76.9)	6 (23.1)	26 (100.0)			
5. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้				7.860	1	0.005**
ไม่คุ้นเคย	124 (53.0)	110 (47.0)	234 (100.0)			
คุ้นเคย	36 (75.0)	12 (25.0)	48 (100.0)			
6. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน				18.102	1	0.000**
มีความรู้น้อย	75 (46.0)	8 (54.0)	163 (100.0)			
มีความรู้มาก	85 (71.4)	34 (28.6)	119 (100.0)			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

^a Sig. ใช้ค่าของ Fisher's Exact Test

4.3 ขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ พบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย อายุ ภูมิสำเนาเดิม วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน และ ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวโดยสรุปก็คือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน

โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการได้มาของที่ดิน ส่วนความเพียงพอของจำนวนที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ ภูมิสำเนาเดิม วิธีการได้มาของที่ดิน และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. อายุ				9.914	1	0.002**
อายุน้อย	65 (44.5)	81 (55.5)	146 (100.0)			
อายุมาก	86 (63.2)	50 (36.8)	136 (100.0)			
2. ภูมิสำเนาเดิม				8.645	1	0.003**
เกิดในหมู่บ้าน	23 (37.1)	39 (62.9)	62 (100.0)			
ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น	128 (58.2)	92 (41.8)	220 (100.0)			
3. วิธีการได้มาของที่ดิน				10.173	1	0.001**
จับจองเอง	32 (76.2)	10 (23.8)	42 (100.0)			
ไม่ได้จับจองเอง	119 (49.6)	121 (50.4)	240 (100.0)			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ยอมรับ					
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
4. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^a				5.539	1	0.022*
ทำประโยชน์เอง	142 (52.2)	130 (47.8)	272 (100.0)			
ไม่ได้ทำประโยชน์เอง	9 (90.0)	1 (10.0)	10 (100.0)			
5. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน				4.392	1	0.036*
เต็มพื้นที่	124 (48.4)	132 (51.6)	256 (100.0)			
ไม่เต็มพื้นที่	19 (73.1)	7 (26.9)	26 (100.0)			
6. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน				4.000	1	0.045*
เพียงพอ	95 (49.5)	97 (50.5)	192 (100.0)			
ไม่เพียงพอ	56 (62.2)	34 (37.8)	90 (100.0)			
7. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาค้าที่ดิน				15.491	1	0.000**
มีความรู้น้อย	71 (43.6)	92 (56.4)	163 (100.0)			
มีความรู้มาก	80 (67.2)	39 (32.8)	119 (100.0)			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

^a Sig. ใช้ค่าของ Fisher's Exact Test

สำหรับตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ฯลฯ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ค.

4.4 ขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่มีการถือครอง พบตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่มีการถือครอง ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวโดยสรุปก็คือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าว จะยอมรับขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่มีการถือครอง ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่ต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคืออายุ ส่วนลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงตัวแปรอิสระ ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่มีการถือครอง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. อายุ				16.747	1	0.000**
อายุน้อย	60 (41.1)	86 (58.9)	146 (100.0)			
อายุมาก	89 (65.4)	47 (34.6)	136 (100.0)			
2. วิธีการได้มาของที่ดิน				13.115	1	0.000**
จับจองเอง	33 (78.6)	9 (21.4)	42 (100.0)			
ไม่ได้จับจองเอง	116 (48.3)	124 (51.7)	240 (100.0)			

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
3. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^a				5.746	1	0.021*
ทำประโยชน์เอง	140 (51.5)	132 (48.5)	272 (100.0)			
ไม่ได้ทำประโยชน์เอง	9 (90.0)	1 (10.0)	10 (100.0)			
4. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน				4.708	1	0.030*
เต็มพื้นที่	130 (50.8)	126 (49.2)	256 (100.0)			
ไม่เต็มพื้นที่	19 (73.1)	7 (26.9)	26 (100.0)			
5. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน				23.627	1	0.000**
มีความรู้น้อย	66 (40.5)	97 (59.5)	163 (100.0)			
มีความรู้มาก	83 (69.7)	36 (30.3)	119 (100.0)			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

^a Sig. ใช้ค่าของ Fisher's Exact Test

สำหรับตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน ภาวะการมีหนี้สิน ฯลฯ ได้แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ค.

จากผลศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกอบด้วย อายุ รายได้ครัวเรือน ภูมิลำเนาเดิม วิธีการ

ได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความพอเพียงของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน

	Chi-Square Tests (Asymptotic Significance)			
	การสำรวจ ถือครองและ ขึ้นทะเบียน บุคคล	การตรวจ พิสูจน์การ ครอบครอง ที่ดิน	การจัดทำ แนวเขต ควบคุม พื้นที่	การจัดทำ ฐานข้อมูล และแผนที่ การถือครอง
1. เพศ	0.192	0.117	0.405	0.391
2. อายุ	0.003**	0.004**	0.002**	0.000**
3. ระดับการศึกษา	0.648	0.171	0.860	0.467
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.236	0.222	0.472	0.457
5. อาชีพหลัก	0.415	0.514	0.699	0.241
6. รายได้ครัวเรือน	0.004**	0.275	0.078	0.319
7. ภาวะการมีหนี้สิน	0.714	0.843	0.579	0.856
8. ภูมิลำเนาเดิม	0.133	0.356	0.003**	0.052
9. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน	0.192	0.526	0.396	0.077
10. จำนวนแปลงที่ดิน	0.323	0.260	0.195	0.135
11. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง	0.389	0.792	0.586	0.922
12. วิธีการได้มาของที่ดิน	0.003**	0.006**	0.001**	0.000**
13. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ^a	0.019*	0.047*	0.022*	0.021*
14. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน	0.432	0.029*	0.036*	0.030*
15. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน	0.050*	0.126	0.045*	0.909

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

	Chi-Square Tests (Asymptotic Significance)			
	การสำรวจ	การตรวจ	การจัดทำ	การจัดทำ
ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	ถือครองและ ขึ้นทะเบียน บุคคล	พิสูจน์การ ครอบครอง ที่ดิน	แนวเขต ควบคุม พื้นที่	ฐานข้อมูล และแผนที่ การถือครอง
16. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้	0.000**	0.005**	0.092	0.402
17. ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน	0.000**	0.000**	0.000**	0.000**

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

^a Sig. ใช้ค่าของ Fisher's Exact Test

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ได้รวบรวมจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดให้ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ระบุปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ตามขั้นตอนการดำเนินงาน และมีคำถามเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ด้านการสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ ด้านการพิสูจน์สิทธิ์การถือครองที่ดิน ด้านการสนับสนุนชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ถือครองที่ดิน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และด้านอื่นๆ โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพียง 132 คน หรือ ร้อยละ 46.8 และผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อช่วยรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะจากราษฎร จำนวน 14 ครั้ง รวมผู้เข้าร่วมประชุม 178 คน การประชุมทุกครั้ง ผู้วิจัยได้ชี้แจงมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 พร้อมขั้นตอนการดำเนินงาน ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ราษฎรได้รับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเพิ่มมากขึ้น พร้อมให้

ราษฎรเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ ใช้การยกมือ 1 คน/คะแนน/ประเด็น แล้วนำคะแนนที่ได้มารวมกันแล้วแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ที่พบมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ (1) การประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการไม่ทั่วถึง ร้อยละ 39.79 (2) แนวเขตควบคุมพื้นที่ไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงบ่อย ร้อยละ 33.15 และ (3) ราษฎรไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน ร้อยละ 32.83 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวน และร้อยละ ปัญหา/อุปสรรค ของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ประเด็นปัญหา/อุปสรรค	แบบสอบถาม		การประชุม		ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. การประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการไม่ทั่วถึง	65	49.24	54	30.34	39.79
2. แนวเขตควบคุมพื้นที่ไม่ชัดเจน และมี การเปลี่ยนแปลงบ่อย	43	32.58	60	33.71	33.15
3. ราษฎรไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	57	43.18	40	22.47	32.83
4. หน่วยงานไม่ให้ข้อมูล และแผนที่ที่ถือครอง	41	31.06	41	23.03	27.05
5. หน่วยงานไม่รับรองสิทธิ์ กรณีอยู่ก่อน วันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้	42	31.82	37	20.79	26.31
6. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่โปร่งใส	25	18.94	13	7.30	13.12
7. แปลงสำรวจถือครอง ตกหล่นใน ขั้นตอนพิสูจน์การครอบครองที่ดิน	19	14.39	18	10.11	12.25
8. เจ้าหน้าที่ข่มขู่คุกคามให้ออกจากพื้นที่	12	9.09	7	3.93	6.51
9. เจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้ตัดไม้ยูคาลิปตัส และบางรายถูกดำเนินคดี	5	3.79	3	1.69	2.74
10. รัฐพิสูจน์สิทธิ์ที่ถือครองฝ่ายเดียว	5	3.79	0	0.00	1.90

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา/อุปสรรค	แบบสอบถาม		การประชุม		ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
11. การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง	4	3.03	0	0.00	1.52
12. หน่วยงานไม่เคยสนับสนุนสาธารณูปโภค และสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ตามมาตรการ และแนวทางที่กำหนด	2	1.52	0	0.00	0.76
13. หน่วยงานไม่สนับสนุนงบประมาณให้ชุมชน	1	0.76	0	0.00	0.38

ส่วนข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ที่พบมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ (1) ให้ราษฎรอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่เดิมโดยไม่ต้องอพยพ ร้อยละ 38.49 (2) ให้ส่งข้อมูลแผนที่แปลงถือครอง และแผนที่แนวเขตควบคุมพื้นที่ให้ชุมชนและราษฎรที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 31.54 และ (3) รับรองสิทธิการอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย กรณีผลการพิสูจน์สิทธิ์แล้วอยู่ก่อนวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ร้อยละ 30.54 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ข้อเสนอแนะ	แบบสอบถาม		การประชุม		ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ให้ราษฎรอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่เดิม โดยไม่ต้องอพยพ	66	50.00	48	26.97	38.49
2. ให้ส่งข้อมูลแผนที่แปลงถือครอง และ แผนที่แนวเขตควบคุมพื้นที่ แก่ชุมชน และราษฎร	41	31.06	57	32.02	31.54
3. รับรองสิทธิการอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ กรณีอยู่ก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก	27	20.45	72	40.45	30.45

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แบบสอบถาม		การประชุม		ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
4. ให้ชุมชนบริหารจัดการพื้นที่ที่ถือครอง	28	21.21	45	25.28	23.25
5. ให้ราษฎรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน	39	29.54	26	14.61	22.08
6. สำรวจ ไร่ร้าง และพิสูจน์สิทธิ์ แปลง สำรวจ ถือครอง และพื้นที่ตกสำรวจ	29	21.97	22	12.36	17.17
7. ผังหลักเขตควบคุมพื้นที่ให้ชัดเจน	26	19.69	25	14.04	16.87
8. จัดทำคู่มือ แผ่นพับ เอกสารเผยแพร่	18	13.64	20	12.24	12.94
9. ขอเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึงประชาชนไปปฏิบัติงาน	12	9.09	27	15.17	12.13
10. คืบความเป็นธรรมแก่ผู้ถือครอง กรณี ถูกขอคืนพื้นที่ หรือถูกดำเนินคดี	3	2.27	5	2.81	2.54
11. ควรทำถนนเป็นแนวเขตควบคุมพื้นที่	2	1.52	0	0.00	0.76
12. ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เครื่องมือไร่ร้าง ที่มีมาตรฐาน และหลักฐานที่เชื่อถือได้ ในการพิสูจน์การครอบครองที่ดิน	1	0.76	0	0.00	0.38
13. ทำประชาคมก่อนดำเนินกิจกรรมใดๆ	1	0.76	0	0.00	0.38

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ มีผลสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1.1.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1.1.3 เพื่อศึกษาการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1.1.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1.1.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ลักษณะการวิจัยเป็นเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นราษฎรผู้ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน – หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง ท้องที่ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต ตำบลวังตะเฆ่ และตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ รวม 957 ราย ใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 282 ราย และใช้สูตรกระจายตามสัดส่วนของสูงบกข จามีกร หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากลำดับที่จาก

บัญชีรายชื่อดังกล่าว

เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และปัญหาข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงจากประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย นำไปตรวจหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha ที่ระดับความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 2 เท่ากับ 0.774 และตอนที่ 3 เท่ากับ 0.950

การวิเคราะห์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติอย่างง่าย คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐาน ใช้ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ส่วนใหญ่ เพศชาย ร้อยละ 55.3 อายุเฉลี่ย 48.12 ปี ระดับการศึกษาจบประถมศึกษา ร้อยละ 70.9 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.81 คน เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 86.2 รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 129,645 บาท/ปี มีหนี้สินเป็นส่วนมากร้อยละ 77.4 โดยเป็นหนี้ธนาคาร ร้อยละ 48.5 ภูมิลำเนาเดิมย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น ร้อยละ 78.0 เป็นการย้ายมาจากจังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 30.1 จังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 14.9 ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 31.28 ปี มีจำนวนแปลงที่ดินเฉลี่ย 1.64 แปลง จำนวนเนื้อที่ที่ถือครองเฉลี่ย 43.80 ไร่ วิธีการได้มาของที่ดินโดยพ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้มากที่สุด ร้อยละ 74.3 วิธีการทำประโยชน์ในที่ดินเป็นการทำประโยชน์เอง ร้อยละ 97.0 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเต็มพื้นที่ ร้อยละ 92.9 ความเพียงพอของจำนวนที่ดินมีเพียงพอแล้ว ร้อยละ 68.1 ส่วนที่ยังไม่เพียงพอต้องการอีก 16-30 ไร่ ร้อยละ 15.6 และไม่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร้อยละ 53.2

1.3.2 ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ทดสอบด้วยแบบสอบถาม 15 คำถาม ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.39 โดยคำถามว่า “การรังวัดแปลงถือครอง จะใช้เครื่องมือ GPS จับค่าพิกัดพร้อมบันทึกสภาพการทำประโยชน์ โดยผู้ถือครองและผู้ถือครองแปลงข้างเคียง ต้องลงลายมือในแบบบันทึกด้วย” กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุดร้อยละ 89.0 รองลงมาคือคำถามว่า “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นโครงการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541” ตอบถูกร้อยละ 85.1 ส่วนคำถามว่า “ข้อมูลแปลง

ถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะจัดทำเพียง 1 บัญชี คือ บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้วอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก” กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุดร้อยละ 37.9 ได้จัดกลุ่มโดยใช้เกณฑ์จำนวนข้อที่ตอบถูกแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ตอบถูก 1-3 ข้อ หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ตอบถูก 4-6 ข้อ หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจน้อย ตอบถูก 7-9 ข้อ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง ตอบถูก 10-12 ข้อ หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจมาก และตอบถูก 13-15 ข้อ หมายถึงมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ปรากฏว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 54.6 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจมาก ร้อยละ 34.0

1.3.3 การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ และการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง โดยทดสอบการยอมรับด้วยแบบสอบถามทั้งสิ้นขั้นตอน 27 คำถาม แต่ละคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามค่าน้ำหนักและอันตรภาคชั้นที่กำหนด ได้ค่าเฉลี่ยระดับการยอมรับในภาพรวมเท่ากับ 2.42 แสดงว่า ราษฎรยอมรับน้อยต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ส่วนการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินแต่ละขั้นตอน ได้ค่าเฉลี่ยระดับการยอมรับเท่ากับ 2.60, 2.34, 2.38 และ 2.37 ตามลำดับ แสดงว่าราษฎรยอมรับน้อยต่อทุกขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ หากพิจารณารายคำถามมีเพียง 5 คำถาม ที่ระดับการยอมรับของราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด ทั้งนี้ คำถามดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล จำนวน 4 คำถาม และขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินอีก 1 คำถาม

1.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Chi-square พบตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ดังนี้

1) ขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎร คือ อายุ รายได้ครัวเรือน วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวคือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยาน

แห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไข ปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ ความคุ้นเคย กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนความเพียงพอของจำนวนที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ รายได้ครัวเรือน วิธีการ ได้มาของที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหา การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) *ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน* ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎร คือ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหา การถือครองที่ดิน กล่าวคือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการตรวจ พิสูจน์การครอบครองที่ดิน ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครอง ที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ อายุ ส่วนวิธีการทำประโยชน์ ในที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้ ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทาง สถิติที่ระดับ 0.01

3) *ขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่* ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับ การยอมรับของราษฎร คือ อายุ ภูมิสำเนาเดิม วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน และความรู้ ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวคือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอน การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครอง ที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการได้มาของที่ดิน ส่วน ความเพียงพอของจำนวนที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ ภูมิสำเนาเดิม วิธีการได้มาของที่ดิน และความรู้ ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

4) *ขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง* ตัวแปรอิสระที่มี ความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎร คือ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน กล่าวคือ ราษฎรที่มีความแตกต่างด้านปัจจัยดังกล่าวจะยอมรับขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่ การถือครอง ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ในระดับที่แตกต่างกัน โดยความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มี

ความสัมพันธ์กับการยอมรับขั้นตอนดังกล่าวมากที่สุด รองลงมาคืออายุ ส่วนลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมีน้อยที่สุด ทั้งนี้ อายุ วิธีการได้มาของที่ดิน และความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ พบปัญหาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการไม่ทั่วถึงร้อยละ 39.79 แนวเขตควบคุมพื้นที่ไม่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยร้อยละ 33.15 และราษฎรไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานร้อยละ 32.83 ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ราษฎรประสงค์ขอยุ่อาศัยทำกินในพื้นที่เดิมโดยไม่ต้องอพยพ ร้อยละ 38.49 ให้ส่งข้อมูลแผนที่การถือครองและแผนที่แนวเขตควบคุมพื้นที่แก่ชุมชนและราษฎรที่เกี่ยวข้องร้อยละ 31.54 และให้รับรองสิทธิการอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ที่ถือครอง กรณีผลการพิสูจน์สิทธิแล้วอยู่ก่อนวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ร้อยละ 30.45

2. อภิปรายผล

2.1 ความรู้ความเข้าใจของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางมากที่สุดร้อยละ 54.6 โดยต่างกับผลการศึกษาของ ปัญญา ตาละลักษณณ์ (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่าปางหัก - เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี ที่พบว่าราษฎรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ในระดับมากที่สุดร้อยละ 57.4 และวีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ราษฎรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายการแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ในระดับมากที่สุดร้อยละ 51.02 ทั้งนี้ เพราะการประชาสัมพันธ์ชี้แจงการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง มีการปกปิดข้อมูลข่าวสารทำให้ราษฎรไม่ทราบข้อมูลแปลงถือครอง และสิทธิประโยชน์การถือครองที่ดิน ภายใต้อาณาเขตแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 รวมตลอดถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต่อเนื่อง และราษฎรไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดิน

2.2 การยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน
ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผลศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ยอมรับน้อยต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินใน 4 ขั้นตอนอันประกอบด้วย (1) การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล (2) การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน (3) การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ และ (4) การจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง ซึ่งต่างกับผลศึกษาของ ปัญญา ตาละลักษมณ์ (2548) เรื่อง ความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก – เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี ที่ราษฎรเห็นด้วยเป็นอย่างมากยิ่งต่อแนวทางการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และวีรวัดน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ราษฎรเห็นด้วยในระดับสูง ทั้งนี้ เพราะวาทะนโยบายทวงคืนผืนป่าของรัฐบาล ตามแผนแม่บทแก้ไขปัญหาค่าเสียหายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทวงคืน ผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดภายใน 1 ปี ด้วยการยึดคืนพื้นที่ป่าและแก้ปัญหาป่าบุกรุกคน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นฐานหลักร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ภายใต้แนวทางการดำเนินงานตามกฎหมายต่อผู้บุกรุกป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้อย่างเคร่งครัด ทำให้ราษฎรหวาดระแวงว่ารัฐจะยึดพื้นที่คืน จึงส่งผลให้ราษฎรยอมรับน้อยต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาค่าเสียหายที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปัญหาของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่โปร่งใส ชมชุกคามราษฎรให้อพยพออกจากพื้นที่บางรายขออนุญาตตัดไม้ยูคาลิปตัสซึ่งปลูกด้วยตนเองในพื้นที่แปลงถือครองแต่ไม่ได้รับการอนุญาต (สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7, 2559) บางรายถูกขอคืนพื้นที่ (อุทยานแห่งชาติไทรทอง, 2557) และบางรายกำลังถูกดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ (อุทยานแห่งชาติไทรทอง, 2559) โดยบุคคลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ และมีชื่อปรากฏอยู่ตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ ไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม กับการยอมรับ ของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า

2.3.1 อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครองมีความสัมพันธ์มากที่สุด เพราะว่าราษฎรส่วนใหญ่มักจะเชื่อมั่นในเอกสารของทางราชการ ประกอบกับที่ดินป่านุรักษ์เป็นที่ดินมือเปล่าต้องห้ามการถือครอง และทำประโยชน์ใดๆ ดังนั้น หากผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์มีรายชื่อของตนปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลดังกล่าวจะยิ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การที่ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์จะมีรายชื่อของตนปรากฏตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน - หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่านุรักษ์ ผู้ถือครองต้องได้รับการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นมาอย่างต่อเนื่อง ก่อนที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ซึ่งปัจจุบันวันดังกล่าวได้ล่วงเลยมานานแล้ว จึงเป็นเหตุให้คนรุ่นใหม่ไม่อาจถือครองที่ดินในพื้นที่ป่านุรักษ์ได้ แม้จะเป็นทายาทโดยธรรม แต่ไม่ห้ามการสืบทอดสิทธิ์โดยทายาทถือครองแทนเจ้ามรดกผู้ซึ่งมีรายชื่อถือครองอยู่เดิมตามบัญชีดังกล่าว และผู้สืบทอดสิทธิ์ไม่สามารถขอเปลี่ยนชื่อผู้ถือครองที่มีอยู่เดิมตามบัญชีให้เป็นชื่อของตนเองในฐานะผู้รับมรดกได้ ทำให้ราษฎรที่อายุต่างกันยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ดังกล่าวแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลศึกษาของ ปัญญา ตาละลักษณ์ (2548) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก - เขานุ่ม จังหวัดเพชรบุรี ผลศึกษาของ อติศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต (2555) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด และผลการศึกษาของ สุขุม มิตต์สสา (2556) ที่พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ถ้ำผาน้ำทิพย์ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3.2 รายได้ครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอน การดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เฉพาะขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ รายได้ครัวเรือนของราษฎรผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์ ส่วนใหญ่เป็นรายได้ที่ได้มาจากการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ถือครอง หากรายได้ในขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ได้แจ้งสำรวจการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่านุรักษ์และทำประโยชน์มาอย่างต่อเนื่องก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ได้จำนวนเนื้อที่มากย่อมทำให้รายได้ครัวเรือนมากตาม ดังนั้น การมีรายได้ครัวเรือนที่ต่างกัน ทำให้การยอมรับขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล ของการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินดังกล่าวแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลศึกษาของ อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ที่พบว่ารายได้สุทธิมีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา และผลศึกษาของ เกษม ชาตกุล (2533) พบว่ารายได้ครัวเรือนมีผล

กับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์
ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.3.3 ภูมิลำเนาเดิม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการ
ดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เฉพาะ
ขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลศึกษา
ของ อนุฤทธิ์ ดลเสมอ (2538) ที่พบว่าภูมิลำเนาเดิม มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

2.3.4 วิธีการได้มาของที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรในทุกขั้นตอน
ของการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง มี
ความสัมพันธ์มากที่สุด กล่าวคือ การได้มาซึ่งสิทธิการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามโครงการ
จัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็น
สิทธิเฉพาะตัวของผู้ถือครองไม่สามารถซื้อขายกันได้ เว้นแต่สืบทอดโดยทายาท และสิทธิการถือครองนี้
ราษฎรต้องถือครองทำประโยชน์ในที่ดินมาอย่างต่อเนื่องก่อนคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน
2541 ซึ่งปัจจุบันวันดังกล่าวได้ล่วงเลยมานานแล้ว บุคคลทั่วไปจึงไม่อาจได้มาซึ่งที่ดินในเขตพื้นที่ป่า
อนุรักษ์ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดก และผู้สืบทอดมรดกต้องถือครองทำ
ประโยชน์ต่อเนื่องต่อไปด้วย ดังนั้น วิธีการได้มาของที่ดินที่ต่างกัน ทำให้การยอมรับการแก้ไขปัญหา
การถือครองที่ดินดังกล่าวแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาของ วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่
พบว่า การได้มาของที่ดิน สัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินใน
พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ทะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และผลศึกษาของ อติศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต (2555) ที่พบว่าลักษณะ
ของการครอบครองที่ดิน สัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ
น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

2.3.5 วิธีการทำประโยชน์ในที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรใน
ทุกขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัด
ชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคลมี
ความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ผู้ถือครองต้องทำประโยชน์เองอย่างต่อเนื่อง ห้ามซื้อขายเปลี่ยนมือผู้ถือ
ครอง ยกเว้นการตกทอดแก่ทายาท และสิทธิการถือครองที่ดินตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดิน
และป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เป็นสิทธิเฉพาะตัวที่เปลี่ยนแปลงผู้ถือครองไม่ได้ อีกทั้ง สถานะของ
พื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายจะอนุญาตให้ผู้ใดเข้าทำประโยชน์ได้ ดังนั้น วิธีการทำ

ประโยชน์ในที่ดินที่ต่างกัน ทำให้การยอมรับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินดังกล่าวแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาของ พลกฤต เมณฑกานวนงษ์ (2552) ที่พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดิน สัมพันธ์กับการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3.6 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรในทุกขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ เพราะการใช้ประโยชน์ที่ดินตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ถือครองที่จะต้อง ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างต่อเนื่องและเต็มพื้นที่ที่ถือครอง โดยสอดคล้องกับผลศึกษาของ พลกฤต เมณฑกานวนงษ์ (2552) ที่พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดิน สัมพันธ์กับการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ และผลศึกษาของ วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่พบว่าจำนวนเนื้อที่ที่ทำประโยชน์สัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2.3.7 ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เฉพาะขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล กับขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากพื้นที่ถือครองจะมีแนวเขตควบคุมพื้นที่ หากผู้ถือครองรายใดขยายพื้นที่ หรือถือครองพื้นที่เกินกว่าที่ขึ้นทะเบียนไว้ ถือว่ากระทำผิดเงื่อนไขจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายทั้งอาญาและแพ่ง ทำให้ไม่อาจถือครองทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้อีกต่อไป โดยสอดคล้องกับผลศึกษาของ วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) ที่พบว่าความเพียงพอในที่ดินมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2.3.8 ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ เฉพาะขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล กับขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้ถือครองมีหน้าที่ต้องไปแจ้งการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคลผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พร้อมทั้งนำพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ด้วย สอดคล้องกับผลศึกษาของ นพพล พลฤกษ์วัน (2546) ที่พบว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรบ้านร่องกล้า

ในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก ผลศึกษาของ ธนากร กิรติภควัต (2555) ที่พบว่าความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในโครงการพื้นที่เหนือเขื่อนสิริกิติ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 2 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และผลศึกษาของ สุขุม มิตตัสสา (2556) ที่พบว่าความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3.9 ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรในทุกขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครองมีความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากการมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามแนวทางของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 จะช่วยให้ราษฎรทราบสิทธิประโยชน์การถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นอย่างดี ทำให้ราษฎรปฏิบัติตามเงื่อนไข และนำมาซึ่งการยอมรับต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินมากขึ้น สอดคล้องกับผลศึกษาของ กนก ชียงคบุตร (2547) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี ผลศึกษาของ ปัญญา ตาละลักษมณ์ (2548) ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก-เขาป้อม จังหวัดเพชรบุรี และผลศึกษาของ วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง (2553) พบว่าความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของราษฎรต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ พบปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ชี้แจงโครงการไม่ทั่วถึง แนวเขตควบคุมพื้นที่ไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ราษฎรไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน ฯลฯ ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน และยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แม้ว่าสถานการณ์ของประเทศในปัจจุบันไม่ใช่ช่วงภาวะปกติ แต่หลักการ กรอบแนวคิด แนวทางการดำเนินงาน และหลักคิดในการแก้ไขปัญหามาตามแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และ

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ยังเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้แก่ราษฎรได้ โดยไม่ถูกมาตรการทวงคืนผืนป่า เว้นแต่ผู้ถือครองจะกระทำผิดเงื่อนไข ทั้งนี้ เนื่องจากแนวทางตามแผนแม่บทกำหนดให้ใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2545 เป็นบรรทัดฐานในการตรวจสอบว่าเป็นพื้นที่บุกรุกใหม่หรือไม่ ดังนั้นเหตุที่ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง และยอมรับน้อยต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน อาจเป็นเพราะการปฏิบัติของหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่ไม่โปร่งใส มีการข่มขู่คุกคามราษฎรให้คืนพื้นที่ ราษฎรไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการเก็บผลผลิตในพื้นที่ที่ถือครอง ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดี และการไม่มีข้อมูลและแผนที่แปลงถือครองของตนเอง

สำหรับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ที่พบเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การขอยุ่อาศัยทำกินในพื้นที่เดิมโดยไม่ต้องอพยพ การขอข้อมูลแผนที่แปลงถือครอง แผนที่แนวเขตควบคุมพื้นที่ การขอได้รับรองสิทธิการอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ กรณีพิสูจนสิทธิแล้วราษฎรอยู่ก่อนวันประกาศสงวนหวห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ฯลฯ ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่บางส่วนมีสภาพเป็นชุมชนหรือหมู่บ้านถาวร และการพิสูจนสิทธิการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ได้เสร็จสิ้นนานแล้ว โดยพบว่าพื้นที่ถือครองส่วนใหญ่ราษฎรอยู่อาศัยทำกินมาก่อนวันสงวนหวห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก เพียงแต่เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ และมีผลกระทบต่อการคุ้มครองดูแลพื้นที่ ซึ่งแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 กำหนดให้ช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมด้วยการหาที่อยู่อาศัยทำกินแห่งใหม่ หรือเคลื่อนย้ายราษฎรออกไปอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม แต่กลับพบว่าภาครัฐยังไม่มีแผนการรองรับราษฎรในพื้นที่ที่เหมาะสม ประกอบกับสภาพการณ์ของภาครัฐที่ไม่อาจจัดหาพื้นที่รองรับที่เหมาะสมให้กับราษฎรได้ อีกทั้งในอดีตเคยมีการอพยพราษฎรออกจากป่ามาแล้ว ดังกรณีศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดที่ดินทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมู่บ้านคลองเจริญ อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และหมู่บ้านโนนสวรรค์ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ของโครงการอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะความไม่พอใจต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานร้อยละ 100 จากเหตุการใช้ความรุนแรง ข่มขู่และหลอกลวงชาวบ้าน หรือกรณีศึกษาความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงการ คจก. บ้านหนองใหญ่ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าโครงการ คจก. ไม่สนองความต้องการการใช้ทรัพยากรของราษฎรในท้องถิ่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชุมชน และกลยุทธ์ที่ใช้มีลักษณะแข็งกร้าวก่อผลกระทบสูงมาก และราษฎรไม่ยอมรับบทบาทการทำงานของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ก็มีลักษณะในทำนองเดียวกันที่รัฐไม่ควรอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ แต่ควรยอมรับแนวคิดให้คนอยู่ร่วมกับป่า โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของราษฎรในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามหลักการและระบบการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

การแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ภาครัฐควรรับรองสิทธิ์พื้นที่ถือครองที่ผลการตรวจพิสูจน์สิทธิ์แล้วว่า ราษฎรอยู่อาศัยทำกินก่อนวัน สงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก เพื่อป้องกันการฟ้องละเมิดในภายหลัง ควรจัดทำ แนวเขตควบคุมพื้นที่ให้ชัดเจนโดยราษฎรมีส่วนร่วม เช่น การฝังหลักเขต การทำถนนลำลอง การจัดทำ รั้วลวดหนาม เป็นต้น และควรสำรวจรังวัดและพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่ถือครองใหม่ทั้งหมดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของราษฎรในทุกขั้นตอน เพื่อความเป็นธรรมโปร่งใสและถูกต้อง ภายใต้แนวทางการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ควรดำเนินการดังนี้

1) นำความรู้เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ไปพูดคุย หรือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่ราษฎรที่ถือครอง ที่ดินให้บ่อยครั้ง อย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง ทั้งนี้ หน่วยงานจะได้ทั้งมาตรการป้องปรามและการ ปราบปรามการบุกรุกถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไปในคราวเดียวกัน ซึ่งจะช่วยประหยัด งบประมาณ และทำให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์การถือครอง และการทำประโยชน์ในที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ว่ามีมากน้อย หรือกระทำการอะไรได้บ้างในเขต พื้นที่ป่าอนุรักษ์

2) สร้างความคุ้นเคยกับราษฎรที่ถือครองที่ดินอยู่ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ มากยิ่งขึ้น ด้วยการนำความรู้ไปถ่ายทอด จัดประชุมเองหรือร่วมประชุม หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ กับ ชุมชน และราษฎรในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ กับมี ความคุ้นเคยน้อย จะทำให้ราษฎรทราบข้อมูลและได้ซักถามข้อข้องใจต่างๆ จากเจ้าหน้าที่

3) แนะนำการใช้เครื่องมือ GPS แก่ราษฎร ในการจัดเก็บข้อมูลค่าพิกัดรอบ แปลงที่ดินที่ราษฎรถือครองโดยการบันทึกข้อมูลค่าพิกัดลงเครื่องมือ GPS เพื่อขจัดปัญหาการขาดแคลน งบประมาณด้านดังกล่าว และสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่า อนุรักษ์ แล้วให้ส่งเครื่องมือกลับคืนเจ้าหน้าที่เมื่อราษฎรจัดเก็บข้อมูลค่าพิกัดเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ดำเนินการสร้างรูปแผนที่จากข้อมูลค่าพิกัดดังกล่าว พร้อมซ้อนทับกับภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.2545 เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบพื้นที่ป่าในเบื้องต้นว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร หากพื้นที่เปลี่ยนแปลง ไปในลักษณะบุกรุกพื้นที่ป่า ก็ควรใช้การขอคืนพื้นที่ซึ่งเป็นมาตรการที่เริ่มจากเขาไปหาหน้ก ด้วยการ

เจรจาขอคืนพื้นที่ ถ้าราษฎรยินยอมด้วยความสมัครใจก็จัดทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานพร้อมลงลายมือชื่อร่วมกันทั้งสองฝ่าย โดยมีผู้นำชุมชนร่วมลงลายมือเป็นสักขีพยานด้วย ถ้าไม่ยินยอมก็ใช้มาตรการดำเนินคดีตามกฎหมายในลำดับถัดไป ส่วนบริเวณพื้นที่ที่มีร่องรอยการทำประโยชน์ก็นำเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิ์ตามแผนแม่บทพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

4) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เช่น พัฒนาการอำเภอ สถานศึกษา เกษตรตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล วัด ฯลฯ รณรงค์ประชาสัมพันธ์กับราษฎรเพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์รักถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเข้มข้นในเชิงอนุรักษ์ การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่สอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับป่าอนุรักษ์

5) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 นโยบายตามแผนแม่บทพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ รวมตลอดถึงจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน

6) ส่งข้อมูลแปลงถือครองพร้อมแผนที่ให้ราษฎรผู้ถือครองตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งด้านรูปแบบ และที่ตั้งของแปลงที่ดิน รวมตลอดถึงการรวบรวมข้อมูลแปลงถือครองของราษฎรที่ยังมิได้สำรวจ หรือข้อมูลผิดพลาดคลาดเคลื่อน โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจับค่าพิกัดรอบแปลงถือครอง รายงานผู้บังคับบัญชาไปตามลำดับชั้น

3.1.2 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรดำเนินการดังนี้

1) ทบทวน หรือปรับปรุงการดำเนินโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เนื่องจากราษฎรยอมรับน้อยต่อการดำเนินงานของโครงการ อีกทั้งโครงการยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเสร็จสิ้นตามมาตรการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 โดยเฉพาะการสำรวจถือครองที่ยังมีตกหล่น และยังมีได้ดำเนินการสำรวจอีกจำนวนมาก ความขัดแย้งจากการใช้มาตรการทวงคืน ผืนป่าตามนโยบายของรัฐบาล ในพื้นที่ที่ผลการพิสูจน์สิทธิ์เสร็จสิ้นแล้วแต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามมาตรการที่กำหนดส่งผลกระทบต่อราษฎรที่ทำประโยชน์ในที่ดินตามโครงการถูกดำเนินคดีในฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

2) ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการแปลภาพถ่ายแปรผลภาพถ่ายทางอากาศพร้อมจัดทำขอบเขตพื้นที่ที่มีร่องรอยการทำประโยชน์ในรูปของค่าพิกัดรอบแปลง พร้อมรับรองค่าพิกัด แล้วส่งให้หน่วยปฏิบัติการระดับพื้นที่ใช้สำหรับตรวจพิสูจน์พื้นที่ จะทำให้ราษฎรทราบผลการดำเนินงานที่รวดเร็วขึ้นและประหยัดงบประมาณ เพราะเป็นงานที่ปฏิบัติได้ก่อนในสำนักงาน

3) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ผืนเล็กๆ ที่สอดคล้องอยู่ระหว่างแปลงถือครองของราษฎร ควรให้ชุมชนบริหารจัดการในรูปของป่าชุมชน

4) เปิดโอกาสให้ราษฎรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้มากยิ่งขึ้น

5) จัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ให้ชัดเจน เช่น ทางตรวจการณ์ ถนนลำลอง หรือปลูกป่ากันชนตามแนวเขตควบคุมพื้นที่

6) พื้นที่ถือครองที่ตรวจพิสูจน์สิทธิ์แล้ว ว่าราษฎรอยู่ก่อนวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม่ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ หากรัฐบาลไม่มีแผนงานและพื้นที่รองรับการอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ ก็ให้กันพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถจัดการพื้นที่ได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายที่บังคับใช้อยู่

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

3.2.2 ศึกษากระบวนการที่เหมาะสมในการนำนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไปปฏิบัติ

3.2.3 ศึกษาแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งปัญหาและข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่เพื่อนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ตามนโยบายของรัฐบาล

3.2.4 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการยอมรับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

3.2.5 ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เช่น วนเกษตร หรือเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

3.2.6 ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก ชียงคบุตร. (2547). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- กรมป่าไม้. (2556). ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ ปี 2556. กรุงเทพมหานคร: สำนักแผนงานและสารนิเทศกรมป่าไม้.
- _____. (2558). นโยบายป่าไม้แห่งชาติ. สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 16 ตุลาคม 2558 จาก <http://new.forest.go.th/forest-national-policies/>
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2558). อุทยานแห่งชาติไทรทอง. สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 28 กรกฎาคม 2558 จาก <http://www.dnp.go.th/parkreserve/asp/style/default.asp?npid=22>
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กองสนับสนุน วิทยาลัยการทัพบก.
- กิจติญา นุ่นลอย. (2553). ทศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- เกษม ชาตกุล. (2533). ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- จรัญ แก้วมล. (2550). การยอมรับสวนยางพาราของชุมชน และการเจริญเติบโตของต้นยางพาราในโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่บ้านนาศิริ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

- ชัยยุทธ คุณชมพู่. (2542). *การยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชัยวัฒน์ พุ่มพวง. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านบทบาทในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชลธิศ สุรัสวดี. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณสวนป่าพระฉายของราษฎรที่อาศัยอยู่หมู่บ้านป่าไม้ ตำบลหนองปลาไหล อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดารา คำภักดิ์, ปรียานุช บัญญัติ, และศุภวรรณ ตันติอำไพ. (2549). *การยอมรับของชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมการหมายแนวเขตป่าอนุรักษ์ บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขาเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ดุสิต เวชกิจ. (2557). “การจัดการป่าไม้” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการจัดการทรัพยากรเกษตร*. หน่วยที่ 5 หน้า 5-18 นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์.
- เทศบาลตำบลห้วยแย้. (2559). *สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแย้*. สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7 สิงหาคม 2559 จาก <http://huiyae.go.th/index.php?op=staticcontent&id=1927>
- ธนากร กิรติภควัต. (2555). *การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในโครงการพื้นที่เหนือเขื่อนลิริกิตีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ที่ 2 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นภดล พุกกะวัน. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านร่องกล้า ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- บรรพต คันธเสน. (2543). *ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัวแก้ว พรชัยสวัสดิ์. (2549). *การยอมรับการส่งเสริมกล้าไม้ของราษฎรในโครงการปลูกป่ารักษาป่าไม้และปลูกไม้พื้นฟูป่า ลาว-ญี่ปุ่น เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปัญญา ตาละลักษณณ์. (2548). *ความคิดเห็นของราษฎรท้องถิ่นต่อโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติป่าปางหัด-เขาบุ่ม จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปัญญา โคตรแสนลี. (2544). *ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและการยอมรับโครงการปลูกไม้ยืนต้นป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม ของราษฎรจังหวัดอุตรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พลกฤต เมณฑกานูนวงษ์. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการรับรองสิทธิโดยการจัดให้ผู้ถือครองเช่าที่ราชพัสดุ แปลงอ่างเก็บน้ำชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- มยุรี ภัทรชัยยากุปต์. (2542). *การยอมรับการใช้จักรยานในวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนกรณีศึกษา: อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ยอดชาย ไวยเนตร. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาที่ทำกินของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาเมือง จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- ลาวัญญ์ มนต์ไตรเวทย์. (2528). *ความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิทำกิน ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณี: เขตป่าวังเพลิง-ม่วงค่อม-ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น (ชมรมเด็ก).
- วศิน อิงคพัฒนากุล. (2548). “การพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้อย่างยั่งยืน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมป่าไม้* หน่วยที่ 14 หน้า 209-211 นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- วิรัตน์ เรืองไชยศรี. (2551). “การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน” *วารสารการจัดการป่าไม้* 2, 3 (มกราคม – มิถุนายน) : 79-86
- วีรวัฒน์ แสงกระจ่าง. (2553). *ความคิดเห็นของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ท้องที่ตำบลแม่ณะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วัชรินทร์ นนทจิตร. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกป่าชุมชนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาป่าเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร. (2558). *แนวพระราชดำริเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรในชนบทตามหลักการแห่งทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรม (Innovation Adoption Theory)*. สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://www.haii.or.th/wiki/index.php/ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรม>
- สุขุม มิตต์สสา. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาน้ำทิพย์ อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุนันท์ อรุณนพรัตน์. (2553). “การบูรณาการเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน”. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรป่าไม้*. หน่วยที่ 15 หน้า 47-48 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.

- สุบงกช จามิกร. (2526). *สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์* ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .
- สุภาวดี มีนาภา. (2549). *การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุมามาลย์ วงศ์ใหญ่. (2541). *การยอมรับวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำ ของเกษตรกรในหมู่บ้านพัฒนาที่ดิน หมู่บ้านเข็ยะ ตำบลจุน อำเภोजุน จังหวัดพะเยา*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). *นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม*. สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 19 มีนาคม 2559 จาก http://www.onep.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2759&Itemid=169
- สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์. (2558). *เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์*. จัดโดย ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ วันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2558 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร.
- สมชัย หิรัญญะวณิชย์. (2557). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
- สัมพันธ์ เตชะอธิก. (2535). *สัมฤทธิ์ผลของโครงการจัดที่ดินทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมพร จันทเภาส. (2545). *การยอมรับการส่งเสริมกล้าไม้ของราษฎรในโครงการพัฒนาบ้านกอก – บ้านจุน (อันเนื่องมาจากพระราชดำริ) จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์. (2555). “สรุปรายงานข้อมูลประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตป่าอนุรักษ์” กิจกรรมโครงการสำรวจจัดทำแผนที่การครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยใช้เทคโนโลยีสำรวจระยะไกล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2555 สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

- ส่วนจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์. (2558) *โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช* สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 จาก <http://www.dnp.go.th/pcmd/About/about1.html#Anc6>
- ศิริวรรณ ตั้งบุญธินา. (2536). ความขัดแย้งเกี่ยวกับโครงการ คจก. กรณีบ้านหนองใหญ่ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วนที่สุด ที่ นร 0205/14383 ลงวันที่ 22 กันยายน 2540 เรื่อง "แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่และโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ (พ.ศ.2541-2544)" ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ _____ . (2541). ค่วนที่สุด ที่ นร 0205/8115 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2541 เรื่อง "การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้" ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ _____ . (2550). ค่วนที่สุด ที่ นร 0506/6403 ลงวันที่ 30 เมษายน 2550 เรื่อง "การประชุมเรียกร้องของเครือข่ายองค์กรชุมชนรักเทือกเขาบรรทัด" ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- หนังสือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 ที่ ทส 0917.4/4519 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง "ขอส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์" ถึง อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช _____ . ที่ ทส 0917.4/2945 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2552 เรื่อง "ขอส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์" ถึง อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช _____ . ที่ ทส 0917.4/5357 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง "ขอส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์" ถึง อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช _____ . ที่ ทส 0917.5/371 ลงวันที่ 26 มกราคม 2559 เรื่อง "ขออนุญาตตัดไม้ยูคาลิปตัสในแปลงปลูกพืชผลอาสินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง" ถึง หัวหน้าอุทยานแห่งชาติไทรทอง
- หนังสืออุทยานแห่งชาติไทรทอง ที่ ทส 0917.502/541 ลงวันที่ 3 เมษายน 2559 เรื่อง "รายงานการตรวจพบการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ แบบ อส.101" ถึง ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7

- หฤษฎี ภัทรติลก และ สีน พันธุ์พินิจ. (2537). “กระบวนการเปลี่ยนแปลงและการนำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร” ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยสัมพันธ์และจิตวิทยาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร. หน่วยที่ 11 หน้า 491-495 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเฒ่า. (2559). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2560-2563). สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.wangtakhe.go.th/news.php?id type=3>
- องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งนก. (2559). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ประจำปี 2559-2563. สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 7 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.pongnok.go.th/pongnok/index.php/2015-11-08-13-22-01/16-2016-01-13-03-01-55/87-2016-01-15-03-55-18>
- อุทยานแห่งชาติไทรทอง. (2557). บันทึกข้อตกลงขอคืนพื้นที่ของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง วันที่ 25 ธันวาคม 2557 นายสุชาติ เนอาโโล ผู้ส่งมอบพื้นที่ นายสนอง การปลุก ผู้รับมอบพื้นที่
- อดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต. (2555). การยอมรับของราษฎรต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม) ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อนันต์ มิตรคุณ. (2550). ความคิดเห็นของราษฎรต่อโครงการปฏิรูปการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าคำใหญ่และป่าคำขวาง ท้องที่ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อนุฤทธิ์ ดลเสมอ. (2538). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ ตำบลท่าช้าง อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อภิสิทธิ์ เสนาวงศ์. (2550). การจัดทำและการยอมรับแผนการฟื้นฟูป่าของชุมชน บริเวณเขากะโลง – เขาขาด จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน) ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Lion, B. and F. Herbert. (1960). Adoption of New Ideas and Practices Adoption Process.

The Iowa State University Press Ames Iowa Fourth Printing, Ames, Iowa.

Taro Yamane. (1973). Statistics; An Introductory Analysis. 3 rd ed., Harper

International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การยอมรับของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ
ตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจและสังคม (2) ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน (3) ระดับการยอมรับต่อขั้นตอนการดำเนินงาน (4)
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมกับการยอมรับขั้นตอนการดำเนินงาน และ (5) ปัญหา
และข้อเสนอแนะ ของราษฎรต่อการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตาม
โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้
มาตรการและแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 โดยท่านได้ขึ้นทะเบียนบุคคลไว้ตามบัญชี
รายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน-หลัง วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตาม
กฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
ที่ดินและป่าไม้ และท่านก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการแก้ไขปัญหที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าว จึงขอความ
กรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้ เพื่อผลการวิจัยที่ถูกต้องและ
นำไปใช้ประโยชน์ได้

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี
วันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน
2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30
มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลทุกอย่างเป็นความลับและจะไม่ทำให้ท่านได้รับความเสียหายใดๆ ทั้งสิ้น
และขอขอบคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือด้วยดีมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายสุริยะ นุชพีช

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ดำเนินการวิจัย

ชื่อ-สกุล ของผู้ตอบแบบสอบถาม
บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล
อำเภอ จังหวัด
วัน เดือน ปี ที่ตอบแบบสอบถาม
ผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามข้อมูลที่เป็นจริงของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ปี
- ระดับการศึกษา ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
 ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่า
 อื่น ๆ (ระบุ).....
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (รวมทั้งตัวท่านเองด้วย)
- อาชีพหลัก เกษตรกรรม เลี้ยงปศุสัตว์
 รับจ้างในภาคเกษตร รับจ้างนอกภาคเกษตร
 ค้าขาย รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ / บริษัท / ห้างร้าน
 อื่น ๆ (ระบุ).....
- ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านมีรายได้รวม ประมาณ.....บาท
- ภาวะการมีหนี้สิน
 ไม่มีหนี้สินโดย
 มีเงินเหลือเก็บ ไม่มีเงินเหลือเก็บ
 มีหนี้สินโดยเป็นหนี้
 ธนาคาร นายทุน
ญาติ/เพื่อนบ้าน อื่น ๆ (ระบุ).....
- ภูมิลำเนาเดิม
 เกิดในหมู่บ้านแห่งนี้
 ย้ายมาจากหมู่บ้าน ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
- ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านแห่งนี้ของท่าน โดยอยู่อาศัยมานานประมาณ ปี
- ท่านมีที่ดินที่ถือครองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง จำนวน.....แปลง

11. ท่านมีที่ดินที่ถือครองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทองรวมประมาณ.....ไร่ แยกเป็น

แปลงที่ 1 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

แปลงที่ 2 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

แปลงที่ 3 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

แปลงที่ 4 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

แปลงที่ 5 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

แปลงที่ 6 เนื้อที่ประมาณ.....ไร่

12. วิธีการได้มาของที่ดินที่ท่านถือครองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง

แปลงที่ 1 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 2 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 3 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 4 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 5 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 6 แฝวถางจับจองเอง พ่อแม่หรือญาติพี่น้องมอบให้
 ซื้อ อื่น ๆ (ระบุ).....

13. วิธีการทำประโยชน์ในที่ดินที่ท่านถือครองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง

แปลงที่ 1 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 2 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 3 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 4 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 5 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

แปลงที่ 6 ทำประโยชน์เอง ให้ผู้อื่นเช่า
 ไม่ได้ทำประโยชน์ อื่น ๆ (ระบุ).....

14. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ท่านถือครองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง

- แปลงที่ 1 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ
- แปลงที่ 2 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ
- แปลงที่ 3 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ
- แปลงที่ 4 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ
- แปลงที่ 5 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ
- แปลงที่ 6 เต็มพื้นที่ ไม่เต็มพื้นที่ เพราะ

15. ที่ดินที่ท่านถือครองอยู่ทั้งหมด (รวมถึงที่ดินที่อยู่นอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง) เพียงพอสำหรับการยังชีพของครอบครัวท่านหรือไม่

- เพียงพอ
- ไม่เพียงพอ โดยต้องการอีก.....ไร่ เนื่องจาก.....

16. ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวของท่านมีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ แห่งนี้อยู่ในระดับใด

- ไม่มีความคุ้นเคยแต่อย่างใด มีความคุ้นเคยน้อย
- มีความคุ้นเคยพอสมควร มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อมูลสรุปขั้นตอนการดำเนินโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แล้วตอบคำถาม ตอนที่ 2-3

ขั้นตอนการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541

โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

1. การสำรวจถือครอง และขึ้นทะเบียนบุคคล

1.1 การประชุมชี้แจงและลงทะเบียนผู้ครอบครองที่ดิน

1.1.1 ประสานผู้นำชุมชน เพื่อนัดหมายราษฎรที่มีที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มาประชุมรับฟังการชี้แจงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

1.1.2 ประชุมชี้แจงราษฎรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

1.1.3 ลงทะเบียนรายชื่อราษฎรที่มีที่ดินอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

1.1.4 นัดหมายราษฎรนำเจ้าหน้าที่ตรวจสอบรังวัดแปลงที่ดินที่ถือครอง

1.2 การรังวัดแปลงที่ดิน

1.2.1 ตรวจสอบแปลงที่ดินกับร่องรอยการทำประโยชน์บนภาพถ่ายทางอากาศสี

1.2.2 รังวัดตำแหน่งที่ตั้งแปลงที่ดิน โดยใช้ GPS หาค่าพิกัดทุกมุมแปลงที่ดิน

1.2.3 บันทึกสภาพการทำประโยชน์ของแปลงที่ดินและแปลงข้างเคียงทุกด้าน

1.2.4 เจ้าของที่ดินและเจ้าของที่ดินข้างเคียงลงลายมือชื่อในแบบบันทึก ทป.4

2. การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน

2.1 การแปรตีความภาพถ่ายทางอากาศ โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย สำหรับตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ในแปลงที่ดิน

2.2 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยจัดทำบัญชีข้อมูลแปลงที่ดินและข้อมูลผู้ครอบครอง ดังนี้

2.2.1 บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้วอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

2.2.2 บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้วอยู่หลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

2.3 การตรวจพิสูจน์การครอบครองว่าอยู่มาก่อนหรือหลังวันที่ประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

2.3.1 กรณีอยู่ก่อนวันที่ประกาศเป็นพื้นที่ป่าตามกฎหมายครั้งแรก

1) ไม่เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ: ห้ามขยายพื้นที่/รับรองสิทธิที่ดิน/ช่วยเหลือตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ

2) เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ: จัดหาพื้นที่รองรับแห่งใหม่ที่เหมาะสมให้ราษฎร/รับรองสิทธิที่ดิน โดยที่เดิมที่ย้ายออกมาให้ปลูกป่าทดแทน/ช่วยเหลือด้านสาธารณสุขโรค

2.3.2 กรณีอยู่หลังวันที่ประกาศเป็นพื้นที่ป่าตามกฎหมายครั้งแรก

1) ให้ย้ายราษฎรออกมาอยู่ในพื้นที่รองรับ/รับรองสิทธิที่ดิน/ช่วยเหลือด้านสาธารณสุขโรค โดยที่เดิมที่ย้ายออกมาให้ปลูกป่าทดแทน

2) หากย้ายไม่ได้ทันที ให้ควบคุมพื้นที่ไว้มิให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม และจัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

3. การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่

3.1 ในแต่ละแปลงควบคุมพื้นที่ ให้ฝังหลักเขต คสล. ขนาด 4"x4"x1.20 เมตร ทุกมุมแปลงที่ดินด้านติดป่าอนุรักษ์ มีระยะห่างระหว่างหลักไม่เกิน 100 เมตร

3.2 บันทึกข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่ โดยให้ผู้ครอบครองที่ดินแปลงดังกล่าวลงลายมือชื่อรับทราบการฝังหลักควบคุมพื้นที่

4. การจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง

4.1 จัดทำบัญชีรายละเอียดของแปลงที่ดินและรายละเอียดของผู้ครอบครองที่ดินจากข้อมูลผลการตรวจสอบรังวัด และจากเอกสารของผู้ครอบครองแปลงที่ดิน

4.2 จัดทำแผนที่แสดงตำแหน่งแปลงที่ดิน มาตราส่วน 1:50,000 และ 1:4,000

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคือการถือครองที่ดินตาม
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

17. โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเข้าใจของท่าน

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ใช่หรือไม่		
2) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการผ่อนผันให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ใช่หรือไม่		
3) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการจัดสรรที่อยู่อาศัย/ทำกิน ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้กับราษฎร ใช่หรือไม่		
4) ที่อยู่อาศัย/ทำกิน ของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตาม “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” สามารถจำหน่าย จ่าย โอนได้ ใช่หรือไม่		
5) “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เป็นโครงการรังวัดขึ้นทะเบียนผู้ถือครองที่ดินที่ทำประโยชน์มาก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ใช่หรือไม่		
6) “แปลงควบคุมพื้นที่” หมายถึง ที่ดินแปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติซึ่งสำรวจรังวัด ขึ้นทะเบียนผู้ถือครอง และพิสูจน์สิทธิ์แล้ว ใช่หรือไม่		
7) การรังวัดแปลงถือครอง จะใช้เครื่องมือ GPS จับค่าพิกัด พร้อมบันทึกสภาพการทำประโยชน์ โดยผู้ถือครองและผู้ถือครองแปลงข้างเคียง ต้องลงลายชื่อในแบบบันทึกด้วย ใช่หรือไม่		
8) “แปลงควบคุมพื้นที่” ต้องฝังหลักเขต คสล. ขนาด 4”X4”X1.20 เมตร ในทุกมุมแปลงของด้านที่ติดกับพื้นที่ที่ยังคงสภาพป่า โดยมีระยะห่างระหว่างหลักไม่เกิน 100 เมตร ใช่หรือไม่		
9) การพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ เพื่อตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ ใช่หรือไม่		
10) คณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิ์การครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มี สจ. นายก อบต. หรือนายกเทศมนตรี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมเป็นกรรมการด้วย ใช่หรือไม่		
11) แปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่อยู่อาศัย/ ทำกิน มาก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก แม้เป็นพื้นที่ล่อแหลมก็ได้รับการรับรองสิทธิ์ ใช่หรือไม่		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
12) แปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่อยู่อาศัย/ ทำกิน หลังการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ต้องอพยพย้ายออกอย่างเดียว ใช่หรือไม่		
13) ข้อมูลแปลงถือครองของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะจัดทำเพียง 1 บัญชี คือ บัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์แล้วอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ใช่หรือไม่		
14) ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่ ไม่ต้องลงลายมือชื่อรับทราบการผังหลักเขตควบคุมพื้นที่ ใช่หรือไม่		
15) ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามบัญชีแปลงที่ดินที่ตรวจพิสูจน์สิทธิ์แล้ว อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรก สามารถโอนสิทธิ์กันได้ ใช่หรือไม่		

**ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติ
คณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม**

18. โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล					
1) ท่านยอมรับให้ผู้นำชุมชนนำผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาฟังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ชี้แจงการปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ในระดับใด					
2) ท่านยอมรับการชี้แจงของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ในระดับใด					
3) ท่านยอมรับการสำรวจและขึ้นทะเบียนผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ในระดับใด					
4) ท่านยอมรับการนัดของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพื่อให้ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นำตรวจสอบและรังวัดแปลงที่ดิน ในระดับใด					
5) ท่านยอมรับการใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในระดับใด					

ข้อความ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6) ท่านยอมรับการใช้เครื่องมือ GPS รั้ววัดที่ตั้งแปลงถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในระดับใด					
7) ท่านยอมรับการบันทึกสภาพการทำประโยชน์ของผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในระดับใด					
8) ท่านยอมรับให้ผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และแปลงข้างเคียง ลงลายมือชื่อในแบบบันทึก ในระดับใด					
9) ท่านประสบปัญหา/อุปสรรค ในขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคลของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง					
10) ท่านมีข้อเสนอแนะปรับปรุง ในขั้นตอนการสำรวจถือครอง และขึ้นทะเบียนบุคคลของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง					
2. การตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน					
11) ท่านยอมรับการใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ เพื่อพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ ในระดับใด					
12) ท่านยอมรับการแปลภาพถ่ายทางอากาศ ใช้ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ที่ถือครองในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในระดับใด					

ข้อความ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13) ท่านยอมรับการพิสูจน์การถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในระดับใด					
14) ท่านยอมรับคณะกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในระดับใด					
15) ท่านยอมรับกรรมการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของราษฎรในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในส่วนของนายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. ท้องที่ ในระดับใด					
16) ท่านยอมรับการพิสูจน์สิทธิที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่จัดทำเป็นบัญชีอยู่ก่อน และอยู่หลัง การประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ในระดับใด					
17) ท่านยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิที่ดินฯ กรณี อยู่ก่อน การประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และเป็นพื้นที่ไม่ล่อแหลม ให้ได้รับการรับรองสิทธิ ในระดับใด					
18) ท่านยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิที่ดินฯ กรณี อยู่ก่อน การประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก แต่เป็นพื้นที่ล่อแหลม โดยรัฐจัดหาพื้นที่รองรับแห่งใหม่ให้ ในระดับใด					
19) ท่านยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิที่ดินฯ กรณี อยู่หลัง การประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรก โดยให้ย้ายออกไปอยู่ในพื้นที่รองรับแห่งใหม่ ในระดับใด					
20) ท่านยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิที่ดินฯ กรณี อยู่หลัง การประกาศเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรก แต่ย้ายออกไม่ได้ โดยควบคุมขอบเขต และมีเงื่อนไขการใช้พื้นที่ ในระดับใด					

21) ท่านประสบปัญหา/อุปสรรค ในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตาม					
22) ท่านมีข้อเสนอแนะปรับปรุง ในขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของเจ้าหน้าที่ในอย่างไรบ้าง					
ข้อความ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่					
23) ท่านยอมรับการผังหลักเขต คสล. ขนาด 4"X4"X1.20 เมตร ของแปลงควบคุมพื้นที่ ในระดับใด					
24) ท่านยอมรับหลักเขตควบคุมพื้นที่ ที่มีข้อความว่า "เขตควบคุมพื้นที่ 30 มิถุนายน 2541" ในระดับใด					
25) ท่านยอมรับการผังหลักเขตควบคุมพื้นที่ ซึ่งหันด้านที่มีข้อความไปทางด้านพื้นที่ที่ยังคงสภาพป่า ในระดับใด					
26) ท่านยอมรับการบันทึกข้อมูลของผู้ถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ติดกับแนวเขตควบคุมพื้นที่ ในระดับใด					
27) ท่านยอมรับการให้ผู้ถือครองที่ดินแปลงที่ผังหลักเขตควบคุมพื้นที่ ลงลายมือชื่อรับทราบการผังหลักเขตควบคุมพื้นที่ ในระดับใด					
28) ท่านประสบปัญหา/อุปสรรค ในขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตาม					

29) ท่านมีข้อเสนอแนะปรับปรุง ในขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่ของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					
ข้อความ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. การจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง					
30) ท่านยอมรับการบันทึกรายละเอียดแปลงที่ดินและผู้ถือครอง โดยใช้ข้อมูลการรังวัด และเอกสารของผู้ถือครอง ในระดับใด					
31) ท่านยอมรับการจัดทำแผนที่แปลงถือครอง ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:50,000 บนแผนที่ระวาง ในระดับใด					
32) ท่านยอมรับการจัดทำแผนที่แปลงถือครอง ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:4,000 บนระวางภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายพื้นที่ไว้เป็นครั้งแรก หลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าฯ ในระดับใด					
33) ท่านยอมรับการจัดทำแผนที่แปลงถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มาตรฐาน 1:4,000 บนระวางภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.2545 ในระดับใด					
34) ท่านประสบปัญหา/อุปสรรค ในขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครองของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					
35) ท่านมีข้อเสนอแนะปรับปรุง ในขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครองของเจ้าหน้าที่อย่างไรบ้าง					
.....					
.....					
.....					
.....					
.....					

**ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตาม
มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541 ของผู้ตอบแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ ตาม “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์” เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยต่อไป

19. ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทองตาม “โครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช” ภายใต้อาณาเขตและแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 มีปัญหาอุปสรรคแต่ละด้านเช่นไรบ้าง และปัญหาดังกล่าวควรแก้ไขอย่างไรเพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการบรรลุเป้าหมาย

ประเด็น	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
2) ด้านการสนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์
3) ด้านการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่
4) ด้านการพิสูจน์สิทธิ์การถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง
5) ด้านการสนับสนุนชุมชน

ประเด็น	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง
7) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติไทรทอง
8) ด้านอื่นๆ

20. ปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นการทดสอบแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 1.1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30
มิถุนายน 2541

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B17_1	8.90	10.369	.544	.746
B17_2	8.73	11.513	.235	.772
B17_3	9.03	13.964	-.499	.833
B17_4	8.80	12.372	-.078	.796
B17_5	8.83	10.351	.586	.743
B17_6	9.13	11.637	.130	.783
B17_7	8.77	10.116	.740	.732
B17_8	8.87	9.499	.879	.715
B17_9	8.97	9.826	.711	.729
B17_10	8.90	10.576	.474	.753
B17_11	8.97	10.171	.591	.741
B17_12	8.87	9.775	.774	.725
B17_13	8.90	10.231	.592	.742
B17_14	9.00	10.828	.372	.762
B17_15	8.80	12.441	-.100	.798

Reliability Statistics

N of case = 30, Cronbach's Alpha = 0.774, N of Items = 15

ตารางผนวกที่ 1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับการดำเนินงานแก้ไข
ปัญหาการถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

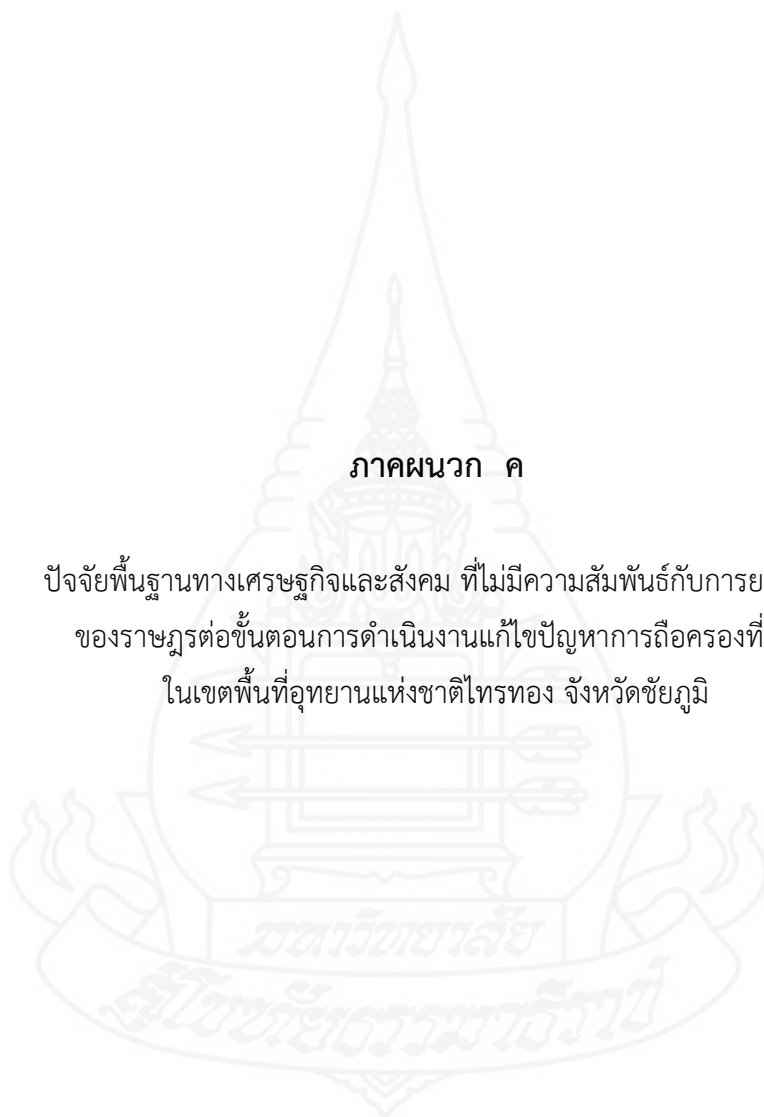
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C18_1	77.83	262.833	.594	.949
C18_2	78.07	262.340	.696	.948
C18_3	77.77	251.082	.800	.946
C18_4	77.70	246.424	.804	.946
C18_5	78.03	257.757	.663	.948
C18_6	77.67	255.057	.700	.947
C18_7	77.50	246.534	.891	.945
C18_8	77.77	245.426	.805	.946
C18_11	78.17	251.799	.830	.946
C18_12	77.97	265.964	.538	.949
C18_13	78.03	259.275	.706	.947
C18_14	78.00	263.655	.415	.951
C18_15	77.90	264.990	.477	.950
C18_16	77.70	257.528	.838	.946
C18_17	77.77	265.840	.452	.950
C18_18	78.20	249.959	.693	.948
C18_19	78.20	255.890	.662	.948
C18_20	78.13	255.292	.693	.947
C18_23	77.97	264.723	.441	.950
C18_24	77.90	265.128	.426	.950
C18_25	77.87	262.326	.512	.949
C18_26	77.77	262.530	.579	.949
C18_27	78.00	262.207	.572	.949
C18_30	77.93	256.754	.774	.947
C18_31	78.10	252.438	.794	.946
C18_32	77.83	269.109	.368	.950
C18_33	77.63	275.275	.112	.952

Reliability Statistics

N of case = 30, Cronbach's Alpha = 0.950, N of Items = 27

ภาคผนวก ค

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ
ของราษฎรต่อขั้นตอนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน
ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ

ตารางผนวกที่ 1.3 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎรต่อขั้นตอนการสำรวจถือครองและขึ้นทะเบียนบุคคล

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. เพศ				1.703	1	0.192
ชาย	84 (53.8)	72 (46.2)	156 (100.0)			
หญิง	58 (46.1)	69 (53.9)	126 (100.0)			
2. ระดับการศึกษา				0.208	1	0.648
การศึกษาต่ำ	132 (50.0)	132 (50.0)	264 (100.0)			
การศึกษาสูง	10 (55.6)	8 (44.4)	18 (100.0)			
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				1.404	1	0.236
สมาชิกน้อย	59 (46.5)	68 (53.5)	127 (100.0)			
สมาชิกมาก	83 (53.5)	72 (46.5)	155 (100.0)			
4. อาชีพหลัก				0.664	1	0.415
ทำเกษตรกรรม	120 (49.4)	123 (50.6)	243 (100.0)			
ไม่ทำเกษตรกรรม	22 (56.4)	17 (43.6)	39 (100.0)			
5. ภาวะการมีหนี้สิน				0.135	1	0.714
ไม่มีหนี้สิน	24 (48.0)	26 (52.0)	50 (100.0)			
มีหนี้สิน	118 (50.9)	114 (49.1)	232 (100.0)			
6. ภูมิลำเนาเดิม				2.253	1	0.133
เกิดในหมู่บ้าน	26 (41.9)	36 (58.1)	62 (100.0)			
ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
7. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน				1.702	1	0.192
ตั้งถิ่นฐานนาน	83 (53.9)	71 (46.1)	154 (100.0)			
ตั้งถิ่นฐานไม่นาน	59 (46.1)	69 (53.9)	128 (100.0)			
8. จำนวนแปลงที่ดิน				0.975	1	0.323
จำนวนแปลงน้อย	79 (47.9)	86 (52.1)	165 (100.0)			
จำนวนแปลงมาก	63 (53.8)	54 (46.2)	117 (100.0)			
9. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง				0.741	1	0.389
ถือครองเนื้อที่น้อย	78 (48.1)	84 (51.9)	162 (100.0)			
ถือครองเนื้อที่มาก	64 (53.3)	56 (46.7)	120 (100.0)			
10. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน				0.617	1	0.432
เต็มพื้นที่	127 (49.6)	129 (50.4)	256 (100.0)			
ไม่เต็มพื้นที่	15 (57.7)	11 (42.3)	26 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.4 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่สัมพันธ์กับการยอมรับของราษฎร
ต่อขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดิน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. เพศ				2.461	1	0.117
ชาย	95 (60.9)	61 (39.1)	156 (100.0)			
หญิง	65 (51.6)	61 (48.4)	126 (100.0)			
2. ระดับการศึกษา				1.878	1	0.171
การศึกษาต่ำ	147 (55.7)	117 (44.3)	264 (100.0)			
การศึกษาสูง	13 (72.2)	5 (27.8)	18 (100.0)			
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				1.492	1	0.222
สมาชิกน้อย	67 (52.8)	60 (47.2)	127 (100.0)			
สมาชิกมาก	93 (60.0)	62 (40.0)	155 (100.0)			
4. อาชีพหลัก				0.425	1	0.514
ทำเกษตรกรรม	136 (56.0)	107 (44.0)	243 (100.0)			
ไม่ทำเกษตรกรรม	24 (61.5)	15 (38.5)	39 (100.0)			
5. รายได้ครัวเรือน				1.190 ^a	1	0.275
รายได้น้อย	88 (54.0)	75 (46.0)	163 (100.0)			
รายได้มาก	72 (60.5)	547 (39.5)	119 (100.0)			
6. ภาวะการมีหนี้สิน				0.039	1	0.843
ไม่มีหนี้สิน	29 (58.0)	21 (42.0)	50 (100.0)			
มีหนี้สิน	131 (56.5)	101 (43.5)	232 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
7. ภูมิฐานะเดิม				0.850	1	0.356
เกิดในหมู่บ้าน	32 (51.6)	30 (48.4)	62 (100.0)			
ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น	128 (58.2)	92 (41.8)	220 (100.0)			
8. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน				0.401	1	0.526
ตั้งถิ่นฐานนาน	90 (58.4)	64 (41.6)	154 (100.0)			
ตั้งถิ่นฐานไม่นาน	70 (54.7)	58 (45.3)	128 (100.0)			
9. จำนวนแปลงที่ดิน				1.269	1	0.260
จำนวนแปลงน้อย	89 (53.9)	76 (46.1)	165 (100.0)			
จำนวนแปลงมาก	71 (60.7)	46 (39.3)	117 (100.0)			
10. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง				0.070	1	0.792
ถือครองเนื้อที่น้อย	93 (57.4)	69 (42.6)	162 (100.0)			
ถือครองเนื้อที่มาก	67 (55.8)	53 (44.2)	120 (100.0)			
11. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน				2.343	1	0.126
เพียงพอ	103 (53.6)	89 (46.4)	192 (100.0)			
ไม่เพียงพอ	57 (63.3)	33 (36.7)	90 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.5 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ
ของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำแนวเขตควบคุมพื้นที่

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. เพศ				0.694	1	0.405
ชาย	87 (55.8)	69 (44.2)	156 (100.0)			
หญิง	64 (50.8)	62 (49.2)	126 (100.0)			
2. ระดับการศึกษา				0.031	1	0.860
การศึกษาต่ำ	141 (53.4)	123 (46.6)	264 (100.0)			
การศึกษาสูง	10 (55.6)	8 (44.6)	18 (100.0)			
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				0.517	1	0.472
สมาชิกน้อย	71 (55.9)	56 (44.1)	127 (100.0)			
สมาชิกมาก	71 (45.8)	80 (54.2)	155 (100.0)			
4. อาชีพหลัก				0.149	1	0.699
ทำเกษตรกรรม	129 (53.1)	114 (46.9)	243 (100.0)			
ไม่ทำเกษตรกรรม	22 (56.4)	17 (43.6)	39 (100.0)			
5. รายได้ครัวเรือน				3.098	1	0.078
รายได้น้อย	80 (49.1)	83 (50.9)	163 (100.0)			
รายได้มาก	71 (59.7)	48 (40.3)	119 (100.0)			
6. ภาวะการมีหนี้สิน				0.307	1	0.579
ไม่มีหนี้สิน	25 (50.0)	25 (50.0)	50 (100.0)			
มีหนี้สิน	126 (54.3)	106 (45.7)	232 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.5 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
7. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน				0.702	1	0.396
ตั้งถิ่นฐานนาน	86 (55.8)	68 (44.2)	154 (100.0)			
ตั้งถิ่นฐานไม่นาน	65 (50.8)	63 (49.2)	128 (100.0)			
8. จำนวนแปลงที่ดิน				1.682	1	0.195
จำนวนแปลงน้อย	83 (50.3)	82 (49.7)	165 (100.0)			
จำนวนแปลงมาก	68 (58.1)	49 (81.9)	117 (100.0)			
9. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง				0.297	1	0.586
ถือครองเนื้อที่น้อย	89 (54.9)	73 (45.1)	162 (100.0)			
ถือครองเนื้อที่มาก	62 (51.7)	58 (48.3)	120 (100.0)			
10. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้				2.833	1	0.092
ไม่คุ้นเคย	120 (51.3)	114 (48.7)	234 (100.0)			
คุ้นเคย	31 (64.6)	17 (35.4)	48 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.6 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ
ของราษฎรต่อขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลและแผนที่การถือครอง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
1. เพศ				0.736	1	0.391
ชาย	86 (55.1)	70 (44.9)	156 (100.0)			
หญิง	63 (50.0)	63 (50.0)	126 (100.0)			
2. ระดับการศึกษา				0.528	1	0.467
การศึกษาต่ำ	138 (52.3)	126 (47.7)	264 (100.0)			
การศึกษาสูง	11 (61.1)	7 (38.9)	18 (100.0)			
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน				0.553	1	0.457
สมาชิกน้อย	64 (50.4)	63 (49.6)	127 (100.0)			
สมาชิกมาก	85 (54.8)	70 (45.2)	155 (100.0)			
4. อาชีพหลัก				1.375	1	0.241
ทำเกษตรกรรม	125 (51.4)	118 (48.6)	243 (100.0)			
ไม่ทำเกษตรกรรม	24 (61.5)	15 (38.5)	39 (100.0)			
5. รายได้ครัวเรือน				0.992	1	0.319
รายได้น้อย	82 (50.3)	81 (49.7)	163 (100.0)			
รายได้มาก	67 (56.3)	52 (43.7)	119 (100.0)			
6. ภาวะการมีหนี้สิน				0.033	1	0.856
ไม่มีหนี้สิน	27 (54.0)	23 (46.0)	50 (100.0)			
มีหนี้สิน	122 (52.6)	110 (47.4)	232 (100.0)			

ตารางผนวกที่ 1.6 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (ร้อยละ) การยอมรับ		n = 282	Chi-Square	df	Sig.
	ระดับสูง	ระดับต่ำ				
7. ภูมิฐานะเดิม				3.790	1	0.052
เกิดในหมู่บ้าน	26 (41.9)	36 (58.1)	62 (100.0)			
ย้ายมาจากหมู่บ้านอื่น	123 (55.9)	97 (48.1)	220 (100.0)			
8. ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน				3.117	1	0.077
ตั้งถิ่นฐานนาน	74 (48.1)	80 (51.9)	154 (100.0)			
ตั้งถิ่นฐานไม่นาน	75 (58.6)	53 (41.4)	128 (100.0)			
9. จำนวนแปลงที่ดิน				2.239	1	0.135
จำนวนแปลงน้อย	81 (49.1)	84 (50.9)	165 (100.0)			
จำนวนแปลงมาก	68 (58.1)	49 (41.9)	117 (100.0)			
10. จำนวนเนื้อที่ที่ถือครอง				0.010	1	0.922
ถือครองเนื้อที่น้อย	86 (53.1)	76 (46.9)	162 (100.0)			
ถือครองเนื้อที่มาก	63 (52.5)	57 (47.5)	120 (100.0)			
11. ความเพียงพอของจำนวนที่ดิน				0.013	1	0.909
เพียงพอ	101 (52.6)	91 (47.4)	192 (100.0)			
ไม่เพียงพอ	48 (53.3)	42 (46.7)	90 (100.0)			
12. ความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้				0.701	1	0.402
ไม่คุ้นเคย	121 (51.7)	113 (48.3)	234 (100.0)			
คุ้นเคย	28 (58.3)	20 (41.7)	48 (100.0)			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุริยะ นุชพีช
วัน เดือน ปีเกิด	20 มิถุนายน 2506
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	(1) ประกาศนียบัตรวิชาการป่าไม้ โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ พ.ศ.2527 (2) ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต (ส่งเสริมการป่าไม้) มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา พ.ศ.2536 และ (3) นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา พ.ศ.2548
สถานที่ทำงาน	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 จังหวัดนครราชสีมา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ตำแหน่ง	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

